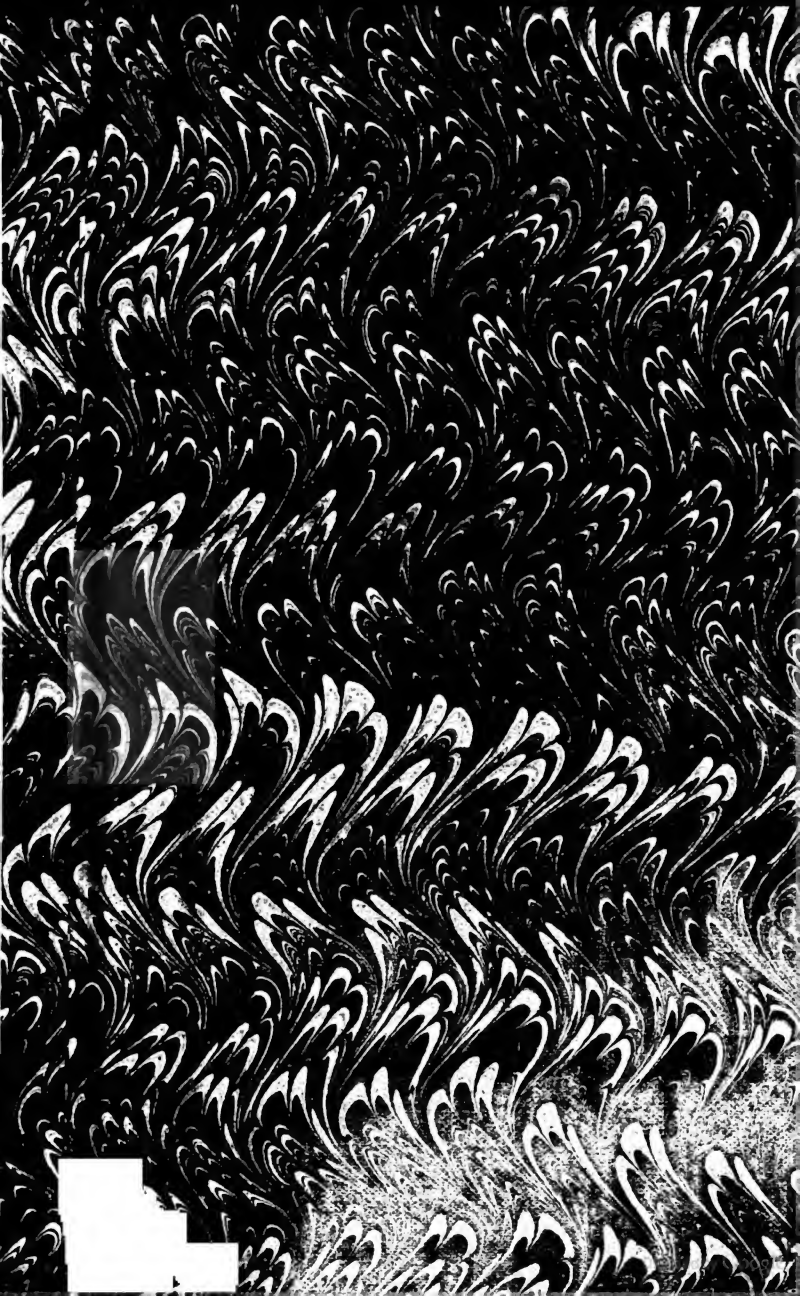

E LEGATO
 WILLELMI PATON KER
 SOCII SOCIIS DESIDERATISSIMI
 PER OCTO LUSTRA SEPTEMVIRI LIBRIS ELIGENDIS
 ET RECTORIS THEOLOGIAE
 MCMXXIII

E LEGATO
WILLELMI PATO
SOCII SOCIIS DESIDEI
PER OCTO LUSTRA SEPTENVIRI
ET RECTORIS THEO
MCMXXIII

FÆRÖISKE KVÆDER,

samlede og besørgede

ved

V. U. Hammershaimb,

udgivne

af

det nordiske Literatur-Samfund.

II.

KJØBENHAVN.

Trykt i Brødrene Berlings Bogtrykkeri.

1855.

Indhold.

	Side
1) Álvur kongur	1
2) Hjálmar og Angantýr.....	11
3) Arngríms synir	15
4) Gátu ríma	26
5) Kappin Illugi.....	32
6) Jallgríms kvæði	38
7) Jómsvíkingar	46
8) Gunnars kvæði	50
9) Sigmundar kvæði	52
10) Kjartans tættir	60
11) Ormar Tórólvs son	71
12) Brúsaþökils kvæði	83
13) Finnur hin friði	93
14) Tormann skald	108
15) Tröllini i Hornalondum.....	118
16) Gongu-Rólvs kvæði	127
17) Geyti Áslaksson	145
18) Margretu kvæði.....	163

I.

Álvur kongur.

A. Kong Alf og hans 54 berönte kæmper sætte drageskibet i søen og sejle bort. Ustin (Útsteinn) jarl kommer ned fra bjærget til dem, og beder kongen om en plads i skibet; kongen tillader ham at komme med, dersom han vil være hans styresmand. En stærk storm opstår ude på havet; Ustin styrer så godt, at skibet uden at hælde til nogen af siderne går rask gennem bølgerne. Alf synes at se ligesom heste gå henad havet; man svarer ham, at dette ikke er andet, end den stærke trolddom, som kong Asmund har udsendt imod dem. I otte dage vedvarer uvejret; Ustin jarl står med blodige hænder véd roret, og vrider blod af sine klæder. Alf beder sine mænd fortælle deres drömme; Ustin svarer: fejsk mand undgår ej sin skæbne; han havde drömt, at ild legede omkring alle dem, som fulgte kong Alf, og at de sprang fra skibet ned i den dybe sø. Vejret rasede, så blod flød i snækken, og kongen har nu ikke lyst at høre flere drömme. De komme til land; den onde Asmund rider ned til stranden og indbyder venlig Alf til sig med alle sine svende; i femten år har han ventet ham og været forberedt på at tage imod ham. Han anviser Alf og hans kæmper et hus i græsgården (haven) at hvile i. Alf vil kun have halvdelen af sine kæmper med sig; den anden halvdel byder han

at blive tilbage ved stranden. Kong Asmund lader sin falske syvend give Alfs kæmper så stærk en drik, at Alf falder beruset ned fra sit sæde og hele hans hird sover ind. Nu lægger Asmund ild i begge ender af huset og sætter bjælker for dørene, at indebrænde dem alle. Først vågner en af Alfs kæmper og ser regen, men lægger sig ned igen at sove. Derpå vågner en anden; han mærker heden; men også han lægger sig igen. En tredje udbryder: nu begynde vore hjælme at smelte som det bløde vox; da vågner tilsidst Ustin jarl; han kalder på kæmperne, siger dem, at ilden er antændt for at indebrænde dem alle, og vækker derpå kongen. Alf byder kæmperne strax at hæve borgen op af grundpillerne, for således at bane sig udvej; dette lykkes, og de slippe ud på fri mark. Der begynder nu en kamp med våben; Alf fælder hver, som rider imod ham. Asmund påkalder i sin nød Odin og beder ham yde hjælp. Den enøjede kæmpe med sit hvasse spyd kommer frem på valpladsen. Alf vedbliver at kæmpe drabelig og hugge ned for fode, til Odin kun selv-tredje står tilbage imod ham. Odin styrter sig ned i jorden, kommer op igen bagved Alf og giver ham banesår. Nu Alf er falden, komme de andre kæmper fra stranden: Rók den sorte, Ring den prude, Steffan (Staufar? jf. Hálfs saga, s. 36 not.), Halvdan blæste i luren. De ere grumme i bu; Rók opmuntrer dem ved at minde dem om, hvilken gavmild herre Alf havde været mod dem, og at de derfor måtte hevne hans død. Rók går forrest og kløver hver den, som kommer imod ham; Odin står atter her tilbage kun med et par mand; han forlader valpladsen, idet han siger til Rók: dig giver jeg nu liv og fager sejr. Rók hevner da Alf.

Visen haves svensk: Arwidsson, nr. 2.

Kvædets stof er behandlet i: Sagan af Hálfí ok Hálfss-
rekkum (i Fornaldar sögur Norðrlanda, 2 b),
kap. 10—14.

A. (Fugloyjarbók nr. 96.)

1.

Gevið ljóð og lýðið á,
meðan eg gangi í dans,¹
tað vóru ikki frægari saman,
enn Álvur og rekkar hans.

Niðurlag: Gyltan spora við mín
fót eg spennir,
so temji eg mín gangara góð
og læti renna.

2.

Álvur kongur og rekkar hans,
hoyrt havi eg gitið tess,
teir vóru ikki færri saman
enn níggju sinni sex.

3.

Draga teir sínar sjóðrekar
oman úr tættum neysti;
tað stóð fast í knarrar hæli,²
men tá gekk framm og goysti.

4.

Draga teir sínar sjóðrekar
oman á salta hav;³
maður kom af bergi oman:
kongur, veit mær far.

5.

Hoyr tað, tú ungi maður,
farið skaltú fá,
viltú standa í allan dag
og stýra ta bylgju blá.

6.

Hoyr tað tú ungi maður,
farið veiti eg tær,
viltú standa í allan dag
og stýra sjó fyri meg.

7.

Hildu so í havið út,
ei var tá at síra,
so mundi hann Ustin⁴ jallur
sjálvur ganga at stýra.

¹) *Opskriften har:* „Eina veit eg rimuna, gjórd er út í Frans;“ *begyndelseslinjerne og omkræderne passe ofte ikke til indholdet i de færøiske kræder, men flyttes vilkårligt fra det ene kræde til det andet.*

²) *rettet;* A: í knórrum heilur; B: undir hjalar hæll.

³) hav, C; A: mæka; B: vætur. — ⁴) Ustin, B; A C: Jústín.

8.

So var veður á sjónum hart,
at ódnum mátti líta,
so stýrði hann Ustin jallur,
at frá dreiv mjöllin hvíta.

9.

So var veður á sjónum hart,
ódnir mátti kalla,
so stýrði hann Ustin jallur,
at hvörgum borði at halla.

10.

So var veður á sjónum hart,
ógvuligt á at líta,
so stýrði hann Ustin jallur,
at beinur knörrur flýtur.

11.

Til svaraði Álvur kongur
af so miklum vanda:
hvat er hetta fyri hestarið,
sum eftir havi ganga?

12.

Tað eru eingi hestarið
ei heldur onnur ross;
tað eru ramar illgerðir,
reistar eftir oss.

13.

So var veður á sjónum hart,
ódnin eftir stóð;
so stýrði hann Ustin jallur,
úr skjúrtu vant hann blóð.

14.

So stýrði hann Ustin jallur,

úr skjúrtu vant hann blóð:
tað kenni eg á sjálvum mær,
ei verður ferðin góð.

15.

So var veður á sjónum hart,
aldan reistist frá grunni,
voldi tað ondi Ásmundur kongur,
íð illgerningar kundi.

16.

Átta dagar Álvur kongur
í eysturmála stendur,
so stýrði hann Ustin jallur,
í blóði vant hann hendur.

17.

Átta dagar Álvur kongur
í eysturmála stóð,
so stýrði hann Ustin jallur,
úr skjúrtu vant han blóð.

18.

So var veður á sjónum hart,
snekkjan fleyt í streymi:
hoyrið os allir mínir menn,
segið mær tikkara dreymar.

19.

Svaraði reyisti Ustin jallur,
fyrstur var hann á ordum:
fyrstur mann eg mínar dreymar
siga,

fátt má feigum forða.

20.

Tað var mín hin fyrsti dreymur,
tá íð eg heiman fór,

eldur leikaði á öllum teim,
við Álvi kongi vóru.

21.

Tað var mín hin annar dreymur,
tá íð eg heiman sigldi,
eldur leikaði á öllum teim,
íð Álvi kongi fylgdu.

22.

Tað var mín hin triði dreymur,
tá íð eg heima var,
allir stoyttust á drekans borð,
og duttu so niður í kav.

23.

So var veður á sjónum hart,
snekkjan fleyt í droyra:
höyrið os, allir mínir menn,
meg lystir ei dreymar at hoyra.

24.

Hegar íð teirra snekkja
kendi sagurt land,
kastaði akkeri síni
á so hvítan sand.

25.

Kastaði síni akkeri
á so hvítan sand,
fyrstur steig hann Álvur kongur
sínum fótum á land.

26.

Fyrstur steig hann Álvur kongur
sínum fótum á land,

tað var hin illi Ásmundur,
ríður niður til strand.

27.

Ver vælkominn, Álvur kongur,
higar nú til mín,
drekki nú, hvar tær betur likar,
mjöðin ella vín.

28.

Ver vælkominn, Álvur kongur,
viltú mæri tað trúgva:
lidnir eru flimtan vetur,
síðan eg læt veislu búgva.

29.

Í grasgarði stendur ein stova,
tökt við marmorsteini,
har skaltú, Álvur, inni hvíla
við öllum tínum sveinum.

30.

Har stendur ein borg í grasgarði,
tökt við marmor dýra,
har skaltú, Álvur, inni hvíla
við allar rekkar tínar.¹

31.

Tí svaraði Álvur kongur:
má eg ráða sjálvur,
mæri skal fylgja frá ströndum
ein rekka sveigurin hálvur.

32.

Ganga teir frá ströndum niðan
ríkir menn og reyðstir,

¹⁾ Dette vers efter B; det tilsvarende i A utæseligt.

lunnar brustu og jörðin skalv,
tá knörrur var drigin í neystið.

33.

Uppi í miðjum grasgarði
axla teir síni skinn,
og so búnir ganga teir
í stórar borgir inn.

34.

Allar setti hann sínar menn
framm á hyggjubekk,
sístur Álvur kongur
inn í hásaðið gekk.¹

35.

So skeinkir hann falsarin
mjöðin út í vín,
fyrstur sovnaði Álvur kongur
framm úr sessi sínum.

36.

So skeinkir hann falsarin
mjöðin inni í höll
fyrstur sovnaði Álvur kongur,
síðan hirðin öll.

37.

Falsarin gongur fyrri kongin:
nú er liðið sovnað;
kongurinn talar til falsarin:
tú lat ekki mjöðin dovna.

38.

Enntá mintist Ásmundur kongur,
hvat verið hevði fyrr:
laðið eld í báðar galvar
og stokkar fyrri dyr.

39.

Laðið eld í báðar galvar
og stokkar fyrri dyr,
brennið so inni Álv kong,
alt hans valda lið.

40.

Vaknaði fyrstur af rekkum Álvs,
tá tók eldur at loga:
her er roykur um henda heyk,²
hann legði seg selt³ at sova.

41.

Vaknaði annar af rekkum Álvs,
tá tók eldur at brenna:
mín er skjúrtan af sveitta storkin,
til hita má eg kenna.

42.

Vaknaði triði af rekkum Álvs,
tá var ökt til dags:
so taka várir hjálmar at renna,
rætt sum skyggið vax.

43.

Sístur vaknaði Ustin jallur:
tikkum er kyndur eldur,

1) tilföjet efter B. 2) roykur um henda heyk, *gisning*; A: royk um hendareyk (*jf. sagaen s. 43*; rýkur um hænka vára); i *de to andre opskrifter meningsløst*; B: eldur af henda (*for*: hesum) royk; C: her rýkur eldur á henda eld. 3) selt, *rettelse*; A: sötur; B, C: sekur.

vekið¹ sjálvan kongin upp:
tað má tikkur fýsa heldur.

44.

Vak upp, vak upp, Álvur kongur,
sveinar eru komnir í vanda,
eldur er lagður í báðar galvar,
stokkar fyri durum standa.

45.

Tí svaraði Álvur kongur,
verið hevði í leikum:
tökum vára breiðu skildir,
berum borg af neipum.

46.

Tí svaraði Álvur kongur,
braka tók í höll:
mundu ikki neipir staðið við,
hevði inni verið Björn.

47.

Sveinar gingu í borgarkálva,
öllum tóktist undur,
borgir brustu í tógva lutir,
neipir gingu sundir.

48.

Stokkur var hvör af stáli gjördur,
við harðan greiptar knút,
rekkar Álvs vóru inni byrgdir,
náddu nú allir út.

49.

Stokkur var hvör af stáli gjördur,

greiptur við harðar greppar,²
rekkar Álvs vóru inni byrgdir,
náddu nú út at sleppa.

50.

Reystur varsagður Álvur kongur,
væl má á honum skína,
hann kom út á víðan völl
við öllum rekkum sínum.

51.

Og so ríður hann Álvur kongur
so reystuliga framm,
klývur hvönn um tvörar herðar,
sum móti honum rann.

52.

Klývur hvönn um tvörar herðar,
íð móti honum rann;
eftir stóð tá Ásmundur kongur
við sín triðja mann.

53.

Ásmundur gekk í grasagarð,
hann vindur skjúrtu í sveita,
hann sá sær ikki svinri ráð,
enn á Óðin at heita.³

54.

Ásmundur gongur í grasgarði,
víða gongur af sagn,
tríggjar ferðir í luga blæsur,
hann heitur á dýra Óðins navn.

¹) vekið; A, B: vekir; C: vekjum sjálvan kongin upp, tað fýsir os heldur.

²) við harðar greppar, B, C; A: við höndum grettur.

³) Dette vers tilføjet efter B.

55.

Hoyr tú, Óðin æsagrá,¹
dugnað veit tú mær,
tólv merkur í reyðargulli
vil eg geva tær.

56.

Tá kom maður á leikvöll fram,
hann vá við eggjateini,
eygað hevði hann eitt í heysi,
knept var brók at beini.

57.

Tá kom maður á leikvöll fram,
eingin af teim kendi,
eygað hevði hann eitt í heysi,
knept var brók at lendi.²

58.

Og so ríður Álvur kongur
reystuliga fram,
klývur hvönn um tvörar herðar,
sum móti honum rann.

59.

Klývur hvönn um tvörar herðar,
sum móti honum rann,
eftir stóð hann Óðin kongur
við sín tridja mann.

60.

Óðin stoyttist í jörðina niður
undan brynju blá,
hann kom aftur á bakið hans,
gav honum banasár.

61.

Óðin hvarv úr sessi burtur
undir brynju belti,
hann kom upp á bakið hans,
Álv kong hann feldi.

62.

Ganga teir frá strondum niðan
ríkir menn og reystir,
lunnar brustu og jörðin skalv,
tá knörrur var drigin í neystið.

63.

Ganga teir frá strondum niðan
Rókur og Ringur prúði
Steffan á so mangan hátt
Háldan blæs í lúður.

64.

Ganga teir frá strondum niðan,
grimt var teim í huga,
rífa upp eikikelvi stór,
tykja ei vápnini duga.

¹) æsagrá; B: Euln æsasagra (se S. Grundtrigs Danmarks gamle Folkeviser, 1. del, s. 222); C: æsakongur; A: nasadjarvi.

²) 56—57 efter B; en senere opfattelse af Odin findes i A:

Óðin hvarv úr sessi burtur,
hann var maður hin vestl,
hann kom aftur í öðrum líkt
a einum kolsvörtum hesti

Óðin hvarv úr sessi burtur,
fáir önnast stíkir,
hann kom aftur í öðrum líkt
í flögdréka líki.

65.

Kongurin gav os gull og silvur
mangar ringar bjartar,
standið nú so menniliga
hevnið vár harras hjarta.

66.

Kongurin gav os gull og silvur
mangar ringar reyðar,
standið nú so menniliga,
hevnið vár harras deyða.

67.

Og so ríður Rókurin svart
reystuliga framm,
klývur hvönn um tvörar herðar,
móti honum rann.

68.

Klývur hvönn um tvörar herðar,
móti honum rann,
eftir stóð hann Óðin kongur
við sín triðja mann.

69.

Tað var reysti Óðin kongur,
stoyttist í jörðina niður:
tær gevi¹ eg nu, Rókurin svart,
lív og fagran sigur.

70.

Tí svaraði Rókurin svart,
helt undir grönari líð:
tí gavitú mærlív og frið,
tú tordi ei mín at bíða.

71.

So ríður hann Rókurin svart
íggjögnum gröna lund,
einki gól tá eftir honum
heykur ella hund.

72.

Eg kann ekki kvöða meir
enn kvöðið er for meg,
Rókurin svart hevndi Álv²
í níggjunda líð.

B. (Svabo I, 5.)

Denne optegnelse i 58 vers stemmer i alt væsenligt overens med A.

¹) tær gevi, B C; A: teg bíði.

²) Álv, B; C: harra sín; A: Sníalv (sín Álv ?)

C. (Optegnet i Hvannasund 1853.)

Denne optegnelse i 78 vers er meget forskellig fra **A** og **B**. Alf siger, at hans måg har sendt bud efter ham; Alfs dronning fraråder ham at drage hen til hendes fader. Kulsvieren (kolatrælur) kommer ind og fortæller, at vejret er så stormfuldt, at ej engang fuglene kunne flyve; Alf svarer, at den, som har ham disse bud, skulde ikke komme med på hans tog. Kulsvieren bringer da atter bud, at vejret er godt, og at fuglene flyve glade omkring; nu kommer han da med og bliver sat til roret, men styrer snekken så dårligt, at den snart helder til en, snart til en anden side, og soen slår ind. Justin jarl kaster kulsvieren ned i rummet, og styrer skibet selv, så at det nu går lige og kaster bølgerne skummende til begge sider bort foran sig. Áslakur (=: Asmund) står hjemme i sin gård og udsender trolddommen mod Alf; Justin kaster en runestok ud for bord og får derved magt over den, så vejret lægger sig; — dette gentages tre gange, den ene gang stærkere end den anden. (Drømmene findes ikke i denne optegnelse.) Efterat Alf og hans kæmper ere slupne ud af den brændende borg, begynder kampen med Aslak, som har udrustet alle sine mænd, der strax sejre over Alf:

Allar feldi hann Álvs menn við stál og stinnum brandi,
ein bar livandi boðini oman aftur til strandar.

Allar vá hann Álvs menn við stál og brandi bjarta,
ein bar livandi boðini oman til Rók hin svarta.

Hoyrast mátti langa leið, Rókurin blæs í lúður,
riðu teir tá frá strondum niðan Finnur og Hálvdan þrúði.

Nu begynde disse kampen mod Aslak, hvis mænd de slå „til heljar“; dværgemål lyder i fjældene, og jorden skælver ved deres kamp. Aslak mister sine folk og må trække sig tilbage op under borgeled. Her påkalder han Odin askong, som derpå kommer frem og strider med Rók; denne holder tappert stand mod Odin og kløver hans hjælme. Da Odin har prøvet Róks tapperhed, forsvinder han af kamppladsen, idet han siger til Rók: „dig giver jeg nu lykke og sejr“. Rók fælder nu Aslak og hevner således sin herre.

2.

Hjalmar og Angantýr.¹

A. En bonde har elleve brave sønner, deriblandt kæmpen Hjalmar og Angantyr. De bygge sig skibe og drage bort at bejle. Hjalmar lander først; derpå Angantyr, som springer så tungt på land, at han synker op til knæ ned i sandet, og trækker da strömpen af, for at ej den væne skal opdage hans ubehændighed. Da Hjalmar kommer ind for det brede bord at bejle til bondens datter, har Angantyr allerede bedet om hende. Bonden er i vande og ved ikke, hvad han skal svare; han lader datteren selv komme ind at vælge; hun vælger strax den smukke Hjalmar. Angantyr låner sværd af bonden, og derpå kæmper han med Hjalmar, til de begge ligge døde.

¹) *Överskriften efter A; B har: Arngims synir.*

B er trykt med afbenyttelse af **A** i Antiqv. Tidsskr. f. 1849—51, s. 58—51.

Visen haves også dansk: S. Grundtvig: Danmarks gamle Folkeviser, nr. 19: „Angelfyr og Helmer kamp“.

Visens stof behandlet i Hervarar saga.

A. (Optegnet i Vestmanhavn 1846).

1. Bóndin uppi í eikini býr,
— vælbornir menn —
hann eigir ellivu synir dýr.
— Arngríms synir af Blálondum
berjast við Samsoy.
2. Hann eigir ellivu synir dýr,
bæði Hjálmar kappan og Angantýr.
3. Dreingir byggja eina skeið,
hon er ekki til ferðar sein.
4. Teir vinda segl í húnar hátt,
teir trúgva so væl uppá sín mátt.
5. Kastaðu akker á hvítan sand,
fyrstur steig Hjálmar sínum fótí á land.
6. Kastaðu akker á hvítan sand,
fyrstur steig Angantýr fótum á land.
7. Fyrstur steig Angantýr fótum á land
upp til kníggja niður í sand.
8. Eg dragi hosu af mitt bein,
lat ekki hina vænu frætta tað heim.
9. Mitt út í garðinum axla teir sítt skinn,
so ganga teir fyri bóndan inn.

10. Her situr ¹ tú bóndin og drekkur vín,
gev mær hina vænu dóttur tína.
11. Tá íð Hjálmar steig yvir bord,
tá bar Angantýr upp þonarorð.
12. Her situr ¹ tú bóndin og drekkur vín,
gev mær hina vænu dóttur tína.
13. Bóndin tykist vera komin í vanda,
garpar tveir fyri borði standa.
14. Vandan skjóti eg burtur frá mær,
sjálf skal hin væna ráða sær.
15. Skjýtur tú vandan burtur frá tær,
Hjálmar kappan kjósi eg mær.
16. Hjálmar kappan vil eg á,
tí hann er so vænur af öllum at sjá.
17. Bóndin, læna mær eggjatein,
vit förum báðir at berjast heim.
18. Bóndin læna mær skarpan knív,
vit förum báðir at láta lív.
19. Teir bardust framm við eina ² höll,
teir lótu í verri enn nökur tröll.
20. Teir bardust framm við eina á,
ymsir undir og ymsir á.
21. Ymsir undir og ymsir á,
deyðir lógu teir báðir tá.³

¹) Her situr A; B: væl sítt.

²) framm við eina, A; B: út af teirri.

³) V. 21, l. 2; B: Deyðin fell a haða ta.

B. (Optegnet i Sunnbø 1847).

Denne optegnelse, som har 19 vers, har nogle afvigelser fra **A**.

V. 2, 1. 2: tólfthi var kappin Angantyr; her siges altså, at der ere tolv sønner; Hjalmar nævnes ikke udtrykkelig i denne opskrift som Angantýrs broder, skönt der intet er, som ligefrem strider herimod.

V. 2. Herefter har **B**:

Angantýr fekk tað frætt í há,
at bóndin væna dóttur ár.

Derpå udruster han skib og sejler bort. Nu får Hjalmar at vide, at bonden har så væn en datter; han sejler også afsted og kommer da senere derhen end Angantyr. Om Hjalmar hedder det:

Hjalmar loypur so lættliga á land,
ikki merkti hann spor í sand.

V. 16. Herefter har **B**:

Angantýr er so ljótt eitt tröll,
so er hans slag og ættin öll.

Da dette vers ikke findes i **A**, kunde dette måske dog tale for, at Hjalmar og Angantyr ikke antages for brødre i **B**. Dog må bemærkes, at i den danske vise findes lignende udtryk om Angantyr og hans slægt, skönt han og Helmer Kamp her udtrykkelig nævnes som brødre.

3.

Arngríms synir.

(Svabo III, 9.)

Arngrim har tolv sønner, hvoraf især Angantyr udmærker sig, og en datter Hervik. Hun øver sig i våbenleg på kamppladsen med svendene. Af sin moder får hun at vide, at hendes fader faldt for Örvarodd i Isans lund. Hun udruster da skibe og drager med sin broder Hjalmar at hevne faderens død. Først lande de i Isans lund; Hervik går til sin faders gravhøj og vækker ham; Arngrim spørger, hvor hans sønner ere henne, siden datteren drager ud; hun svarer, at hun bryder sig ej om andre end Hjalmar, som er i ledtog med hende. Hervik truer med at bryde gravhöjen og lægge ild i den, dersom Arngrim ikke vilde give hende sværdet Tyrfing, som var hærdet i edder, og som bibragte ulægelige sår. Efterat hun har fået dette, drager hun til Örvarodd og udæsker ham til kamp; han falder for Tyrfing, såvelsom mange af hans mænd. Derpå sejler hun tilbage til Uppland, hvor hendes broder Angantyr tager imod hende ved stranden; hun giver ham Tyrfing. Angantyr vil bejle til Uppsalands kongens datter; på Angantyrs bøn erklærer Hjalmar sig villig til at følge ham. De lande i Uppsaland og gå op i kongens gård, hvor Angantyr strax beder kongen give sig Ingeborg til ægte. Hjalmar træder også frem for ham med samme bøn. Kongen lader Ingeborg selv komme ind at svare for sig, og hun vælger strax Hjalmar, og erklærer ikke at ville ægte den lede trold Angantyr. Angantyr udæsker Hjalmar til holmgang. Odd den unge tilbyder sig at kæmpe mod Angantyr, medens Hjalmar strider mod Arngrims sønner.

Dette vil Hjalmar ej gå ind på, at Ingeborg ikke skal spørge det, at han veg tilbage for Angantyr. Odd svarer, at da vælger han sig selv døden. Arngrims sønner rydte Hjalmars skibe, dræbe alle folkene, og komme derpå rasende mod dem. Odd fælder alle de elleve brødre. Hjalmar og Angantyr kæmpe nede på øen; Angantyr falder til jorden, og beder Hjalmar give ham at drikke. Dette opfylder han strax, men medens han holder hornet for ham, stikker Angantyr ham under hjelmen; Hjalmar giver ham da banesår. Odd kommer ned til Hjalmar og ser ham sidde dødbleg ved en sten. Hjalmar forklarer ham nu, hvorledes han blev svegen og gennemboret med eddersværdet. Han beder da Odd føre ham bort derfra og give Ingeborg den røde ring, som han drog af sin arm, og ønske hende lykke. Derpå dør han. Ingeborg dør af sorg ved efterretningen herom.

Visens stof findes i Örvarodds saga og Hervarar saga, samt den ovenfor anførte danske kæmpevisen om Angelfyr og Helmer kamp.

Denne optegnelse af Svabo strider mod sagaen og har mange forvexlinger og indre modsigelser, hvilke især rejse sig deraf, at Hjalmar og Angantyr her såvelsom i den danske vise antages at være brødre. Derimod har jeg en anden optegnelse fra Sandø i 1848, meddelt, med nogen afbenyttelse af Svabos optegnelse, i „Antiquarisk Tidsskrift“ for 1849—51, s. 61—75; denne svarer nøje til Hervarar saga. Men Sandøopskriften bliver mistænkelig derved, at „Arngrims synir“ her synges som anden tått af „Hjálmars kvæði“, hvis første del „Örvarodds tåttur“ tydelig er af nyere oprindelse, da ikke alene sproget, hvori den er digtet, viser det, men især den omstændighed, at den ganske slutter sig til Suhms for-

tælling: „De tre venner, eller Hjalmar, Asbjörn og Orvarodd“ (i samlede skrifter, 3dje del). Flere vers i „Arngríms synir“ forudsætte denne første tått af kvædet, f. ex. hvor den syge Asbjörn beklager, at han ikke kan følge sin stalbroder til kampen på Samsø. At sproget i anden tått er renere og ældre, end i første tått, er let forklarligt, da Sandøboerne her have benyttet det ældre færøiske kvæde, som Svabo har optegnet; de behøvede kun at omsætte versene her, og gøre ganske få forandringer for at få det tilpasset efter sagaen eller Suhms roman. De vers, som Sando-opskriften har tilfælles med den anden, vilde derfor kunne benyttes til jevnførelse. Der ere således vægtige grunde for at give Svabos optegnelse fortrin, uagtet alle dens ufuldkommenheder.

1.

Arngrímur ¹ eigir eina borg,
hon stendur á högum fjalli,
ellivu eigir hann synir sær,
og tólfli er riddarin snjalli,
— Nú fellur ríman yvir tann
breiða fjörð,
og har liggur ein bóndi deyður
í dökkari jörð.

2.

Ellivu eigir hann synir sær,
teir kunna væl beita brandi,
Angantýr er ein afrekskappi,
komin af Bjarna landi. ²

3.

Ellivu eigir hann synir sær,
eikjum undir býr,
ein er kappin undir teim,
hann eitur Angantýr.

4.

Arngrímur og hon jalsins frú,
börn eiga tey so mæt;
Hervik eitur dóttir teirra
til góds og landa at gæta.

5.

Hervík eitur dóttir teirra,
vil eg fyri öllum greina,

¹) Arngrímur; opskriften har: Angrímur.

²) Dette vers varieres med enderimene knívi & lívi, hvilket her er udeladt.

hon er sær á leikvöllum
burtur hjá öðrum sveinum.

6.

Hon er sær á leikvöllum
burtur hjá öðrum sveinum,
hvörja stund teir reidir vóru,
stóð eitt stríð af meini.

7.

Niður settust sveinarnir,
reidir íð teir vóru:
líkari var tær faðir at hevna,
enn berja okkur so stórum.

8.

Hon kastar vatn á herklæði,
hon lystir ei longur at leika,
so gekk hon fyrri sína móður
við reyðar kinnir og bleikar.

9.

Hoyr tað, mín hin sæla móðir,
sig mær satt ífrá:
var min faðir við vápnum vigin,
ella doyði hann á strá?

10.

Eg kann ekki sannari¹ siga tær,
mítt inniliga sprund,
hann fell fyrri Örvaroddi
suður í Ísans lund.

11.

Eg kann ekki sannari¹ siga tær,
mítt inniliga vív,

hann fell fyrri Örvaroddi.
suður í Ísans líð.

12.

Hon gekk framm at kistuni,
nógv hevði gull og fæ,
hon tók upp ta skjúrtuna,
hon kastar henni á knæ.

13.

Hon tók upp ta skjúrtuna,
sum öll var í blóði drivin:
her mantú síggja tey herklæði,
sum tín var faðir í vigin.

14.

So letur Hervík jalsins dóttir
síni skipini búgva,
allar letur hon streingirnar
af reyðargulli snúgva.

15.

So letur Hervík jalsins dóttir
byggja skipin sín,
letur nú laða í bæði borð
virtur og so vín.

16.

Bræddir vóru brandar,
bordini vóru blá,
bari toppur af reyðargull,
har skín sólin á.

17.

Bræddir vóru brandar,
bordini vóru ný,

1) Sannari, tilføjet ff. r. 59.

gyltir leika veðurringar
upp í miðan ský.

18.

Bræddir vóru brandar,
skorin var hvör stokkur,
stavnur og stýri af reyðargulli,
so var segl í toppi.

19.

Millum teirra borðanna
skín so fagur litur,
sum hon Hervík jalsins dóttir
í lyftingini situr.

20.

Vindur upp síni silkisegl,
gull við reyðan brand,
strikar ei á bunkan niður
fyr enn við Ísans land.

21.

Vindur upp síni silkisegl,
fáir finnast slíkir,
strikar ei á bunkan niður
fyr enn í Ísans ríki.

22.

Tá ið hennar snekkja
kendi fagurt land,
kastar síni akkerini
á so hvítan sand.

23.

Kastar síni akkerini
á so hvítan sand,
fyrst steig Hervík jalsins dóttir
sínum fótum á land.

24.

Fyrst steig Hervík jalsins dóttir
sínum fótum á land,
og so Hjálmar bróðir hennar
undir hennar hægri hand.

25.

Mötti henni ein jagarsvein,
sum jagað hevði fæ:
hví ertú so mæðilig
sum tröll hövdu jagað teg?

26.

Tað var Hervík jalsins dóttir,
sínum svörði brá,
hon kleyv henda jagarsvein
sundir í lutir tvá.

27.

Tríggjar vóru göturnar,
ein vikur ífrá,
Hervík ergingin á heygin fram,
sum hennara faðir lá.

28.

Hervík er gingin á heygin fram,
sum hennar lá faðir í mold;
fátt var tá til ráða at taka,
kyk gekk hon á fold.

29.

Tí svaraði Arngrímur
fyrsta orðið tá:

hvar eru mínir ellivu synir,
dótur ganga á?

30.

Lítið er mær um ellivu brøður,

2*

hvar íð teir skifta fæ,
Hjálmar ein af góðum gripi
higar eg hevði við mær.

31.

Viltú ikki, mín sæli faðir,
brandin senda mær,
eg skal eld í heygin leggja,
brenna yvir tær.

32.

Ikki vildi Arngrímur
heygin láta bróta,
báðar hendur um Tyrving treiv,
hann bað sína dóttur njóta.

33.

Hann fekk henni svörðið tað,
mikið var tað vert,
tað var átjan alin langt,
í eitri var tað hert.

34.

Hann fekk henni svörðið tað,
nú er um tað at kvøða,
hvør sum skein af tí fekk,
eingin mann tað grøða.

35.

Uppi í miðjum grasgarði
axlar hon sítt skinn,
og sœ búgvín gongur hon
í høggar hallir inn.

36.

Og so búgvín gongur hon
í høggar hallir inn,

sum Örvaroddur á borði sat
við mann og hundrað fimm.

37.

Ver vælkominn Hervík
higar nú til mín,
drekk nú hvat tær betur líkar
mjöðin ella vín.

38.

Lítið er mær um mjöðin tín,
allvæl minni um vín,
onnur havi eg örindini
higar í dag til tín.

39.

Lítið er mær um mjöðin tín
allvæl minni um bjór,
onnur hevði eg örindini,
tá íð eg heiman fór.

40.

Tí kom eg af Upplondum,
býst tær ei við frið,
stätt upp reystur Örvaroddur,
brynja út allt títt lið.

41.

Tað var árla um morgunin,
roðaði fyrri sól,
tá hevði reystur Örvaroddur
brynjað út hundrað tólv.

42.

Tá hevði reystur Örvaroddur
brynjað út hundrað tólv,
tað var Hervík jalsins dóttir,
reið teim ein ímót.

43.

Tað var Hervík jalsins dottir
í víggi tá hon stendur,
sparir hon ei sín gylta lúður,
hon vegur á báðar hendur.

44.

Ríður Hervík jalsins dóttir
lystuliga framm,
klývur hvönn um tvörar herðar,
móti henni rann.

45.

Klývur hvönn um tvörar herðar,
móti henni rann,
eftir stendur Örvaroddur
við sín triðja mann.

46.

Kongurinn er kropinn
undir borgarlið:
mín kæra Hervík,
gev mér grið.

47.

Slíkan skaltú griðin
af mér fá,
sum tú læt mín sæla faðir
við sínum lívi ná.

48.

Slíkan skaltú griðin
af mér tiggja,
sum tú læt mín sæla faðir
við sínum lívi byggja.

49.

Tað var Hervík jalsins dóttir

sínum svörði brá,
hon kleyv reystan Örvarodd
sundir í lutir tvá.

50.

Hon kleyv reystan Örvarodd
sundir í lutir tvá,
allar hansa her Kempur
tær legði hon omaná.

51.

So ríður Hervík jalsins dóttir
innan græna lund,
hvörki gól har eftir henni
heykur ella hund.

52.

Vindur upp síni silkisegl
gull við reyðan brand,
strikar ei á bunkan niður
fyr enn við Uppland.

53.

Tá íð hennar snekkja
kendi fagurt land,
kastar síni akkerini
á so hvítan sand.

54.

Kastar síni akkerini
á so hvítan sand,
tá var Angantýr bróðir hennar
riðin niður til strand.

55.

Hon fekk honum svörðið tað,
mikið var tað vert,

tað var átjan alin langt,
í citri var tað hert.

56.

Honn fekk honum svörðið tað,
nú er um tað at kvöða,
hvör sum skein af tí fekk,
eingin kann hann gröða.

57.

Angantýr situr í hásæti
talar við sínar dreingir:
hvar vitið tær min javnlíka,
tað havi eg hugsað leingi.

58.

Allir drýptu hövdi niður
eingin tordi tala,
uttan Hjálmar bróðir hans,
ið betur hevði tagað.

59.

Eg kann ikki sannari
siga tær ífrá,
hoyrt eg havi, at Uppsalands
kongur
væna dóttur ár.

60.

Uppsalands kongur dóttur eigir,
væn er hon sum sól,
so er at líta á jomfrú lit,
sum droyrin drýpur¹ á snjó.

61.

Uppsalands kongur dóttur eigir,

hana hava menn við orði,
hennar er stótur af gulli gjörður
frammanfor kongins borði.

62.

Er hon seg so eigilig,
sum tú sigur ífrá,
hagar streingi eg heiti mítt,
standist hvat af ið má.

63.

Tað mann vera so long ein leið
yvir boðar og bylgjur,
hoyr tað Hjálmar, bróðir mín,
til Uppsalands skaltú mær fylgja.

64.

Tí svaraði Hjálmar kappi
ið fyrsta orðið tá,
eg eri so segin at fylgja tær,
sum fuglur til villini bráð.

65.

So letur hann Angantýr
sínnum skipum búa,
allar letur hann streingirnar
af reyðargulli snúgva.

66.

So letur hann Angantýr
byggja skipin sín,
letur nú laða í bæði borð
virtur og so vín.

67.

Vindur upp síni silkisegl,

¹) droyrin drýpur, *Sandø-opskriften*; *Srabo*: döggin drívrur.

gull við reyðan brand,
strikar ei á bunkan niður,
fyr enn við Uppsaland.

68.

Tá íð hans snekkja
kendi sagurt land,
kastar síni akkerini
á so hvítan sand.

69.

Kastar síni akkerini
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Angantýr
sínum fótum á land.

70.

Fyrstur stígur Angantýr
sínum fótum á land,
og so Hjálmar bróðir hans
undir hans hægri hand.

71.

Og so Hjálmar bróðir hans
undir hans hægri hand,
tað er mær af sannri sagt,
hann sakk til kníggja í sand.

72.

Ganga teir frá ströndum niðan
ríkir menn og reystrir,
lunnar brustu og jörðin skalv,
teir settu knörr í neystið.

73.

Gingu teir frá ströndum niðan,
skarlak voru klæddir,

reyðar gullbjálmar á hövdi bóru,
teir voru á ongum ræddir.

74.

Uppi í miðjum grasagarði
axlar hann sitt skinn,
og so búgvinn gongur hann
í högar hallir inn.

75.

Og so búgvinn gongur hann
í högar hallir inn,
sum Upplandskongur á borðisat
við mann og hundrad fim.

76.

Hjálmar gekk í höllina inn,
við silkikneptari húgvu,
kinnin reyð sum hummarklógv
eygað sum í dúgvu.

77.

Augantýr gongur í höllina inn,
fordum var tann siður,
hefur nú alt í einum orði,
heilsar og hann biður.

78.

Augantýr stendur á hallargólvi,
ber upp kvöðu sína:
sit væl reystur Uppsalands-
kongur,
gev mær dóttur tína.

79.

Tí svaraði Hjálmar kappi,
fyri breiða borði gekk:

kongur, gev mær dóttur tína,
íð bæði er væn og tekk.

80.

Tí svaraði Hjálmar kappi,
fyri breiða bordi situr:
kongur, gev mær dóttur tína,
íð bæði er væn og vitur.

81.

Leingi tagði Uppsalands kongur,
hugsaði um tann vanda,
hvat hann vildi teim garpum
svara,
fyri breiða bordi standa.

82.

Tá svaraði Uppsalands kongur
bæði af ilsku og bræði:
frúgvín skal ganga í höllina inn
og sjálf fyri seg at svara.

83.

Frúgvín var bæði studd og leidd,
hon inn í höllina gekk,
Hjálmar sat í háseti,
hann ymsar litir fekk.

84.

Takk havi mín sæli faðir,
íð mær ansvar gav,
Hjálmar kappa af Upplondum
hann kjósi eg mær.

85.

Ikki vil eg eiga Angantýr,
hann er so leitt eitt tröll,

so er faðir, so er móðir,
so er slektin öll.

86.

Tað sær eg á tær Hjálmar kappi,
tú mant eignast sprund,
kom á hólmi og berst við meg
eina so líttla stund.

87.

Tí svaraði Oddur ungi:
vær fáum eitt annað sinn,
eg skal fara mót Angantýr
og tú mót Arngríms synum.

88.

Vær skulum okkur Angantýr
við harðari gongu knýja,
frættir tað frúgvín Ingibjörg,
at eg mann undan flýja.

89.

Vær skulum okkur Angantýr
við harðari gongu rökka,
frættir tað frúgvín Ingibjörg,
at eg mann undan stökka.

90.

Tí svaraði Oddur ungi,
hann hyggur niður for sær
fertú teg mót Angantýr,
deyðan kýsur tú tær.

91.

Allir ríða Angríms synir
niðan við einari á
teir hvesa sínar skjöldræimar
tilvissa¹ hvör íð má.

¹) Tilvissa (?); opskr.: trilvis.

92.

Allir ríða Arngríms synir
estir grœnum vœlli,
hoyrast mátti langa leið,
hvössu oddar í gróti gjalla.

93.

Allir ríða Arngríms synir,
grumt var teim í huga,
rívu upp stór eikikelvi,
hildu ekki vápnini duga.

94.

Allir ríða Arngríms synir
niðan við einari á:
nú skal Oddur lívið láta,
Hjálmar er ekki hjá.

95.

Oddurreið mót Arngríms synum,
royndi góðar gripir,
hann sló allar ellivu bróður
niður við eina sipan.

96.

Angantýr og Hjálmar kappi
bardust á oynni niður,
allir eru teirra menn
deyðir af skipaliði.

97.

Niður sleri hann Angantýr
niður á sín fót:
Hjálmar, gev mær drekka í dag,
tað er dreingja bót.¹

98.

Gjarna gevi eg tær drekka
út af mínum runni,
hoyr tað Angantýr, bróðir mín,
í dag havi eg teg vundið.

99.

Hornið helt hann fyri hann,
tann hin ríki álvur,
hitt var tann hin heidni hundur,
stakk hann undir hjálmin.

100.

Tað var ungi Hjálmar kappi,
sínum svörði brá,
hann kleyv Angantýr bróður sín
sundir í lutir tvá.

101.

Oddur kom seg so síðla heim
ríðandi framm við strond,
hann sá, hvar ið Hjálmar sat
við eiturblásin ond.

102.

Oddur kom seg so síðla á dag,
sum Hjálmar sat undir steini:
hví ertú so fölin sum bast,
hvat er tær, seggur, á meini?

103.

Hann spretti mína brynjuna,
hann spilti mítt holdið hvíta,
eitur var í svörðinum,
í hjarta mann meg níta.

¹) *Dette vers varieres ved: sínar fótur & bótur, heilket her er udeladt.*

104.

Tú drýstaði teg á brynjuna,
íð gjörd var út af stál,
her standi eg í skjúrtu míni,
ikki havi eg fingið sár.

105.

Tú drýstaði teg á brynjuna,
gjörd var af silvuri reina,
her standi eg í skjúrtu míni,
ikki havi eg fingið skein.

106.

Tú drýstaði teg á brynjuna,
gjörd var af silvuri hvíta,
her standi eg í skjúrtu míni,
ei mátti brandur á bíta.

107.

Tí svaraði Hjalmar kappi
íð fyrsta orðið tá:
hoyr tú tað nú, Oddur ungi,
flyt meg hiðan ífrá.

108.

Tí svaraði Oddur ungi,
hann leit seg upp mót skarði:
hoyr tú tað nú Hjalmar kappi,
nú fór sum meg varði.

109.

Reyðan ring af armi dró,
tá hann kundi at tala,
sendi frúnni Ingibjörg,
hann bað hann liva sæla.

110.

Reyðan ring af armi dró,
tá hann fleyt í blóði,
sendi frúnni Ingibjörg,
tí hinum væna fljóði.

111.

Hon sprakk af harmi eftir hann,
tann hin ríka frú,
eg svörji tann eið á míni trúgv
tað hendi ongan nú.

4.

Gátu ríma.

(Schroeters optegnelse; fragment.)

1.

Gest hin blinde er mod i hu,
så tavs han af hal mon gå,

møder han der en gammel mand,
hans hår ere alle grå.

2.

Møder han der en gammel mand,
hans hår ere alle hvide:
hvi est du, Gest, så tavs og mod,
og hvad bærer du for kvide?

3.

Og vel må jeg være mod i hu
og tand for tunge holde:
det er alle de gåders skyld,
som mig skulle døden volde.

4.

Og vel må jeg være mod i hu,
jeg siger dig uden fals:
det er for de gåders skyld,
jeg mister imorgen min hals.

5.

Hvor meget af det røde guld
da vilt du give mig,
om jeg går for kong Hejdrek ind
og siger ham gåder for dig?

6.

Tolv mark af det røde guld,
og de skulle være dig loved',
om du går for kong Hejdrek ind
og løser derved mit hoved.

7.

Gak du dig i græsgård hjem
alt for dit bo at råde;
jeg går mig for Hejdrek ind
at kende ham de gåder.

8.

Tredive ere gåderne,

som jeg vil nu fremføre:
(hvad kalder du den røde tromme,
som over alverden høres?)

9.

(Grandt jeg kender gåde din,
så lettelig jeg den tyder:)
torden kaldes den røde tromme,
som over al verden lyder.

10.

Hør du Hejdrek, konning min,
hvor vedst du de grander:
begge gå de ad samme dör,
end kende de ikke hinanden?

11.

Tanke min og tanke din,
de ere vel ikke grander,
begge gå dog ad samme dör,
og end kender en ikke anden.

12.

Hør du Hejdrek, konning min,
hvor vedst du de brødre,
som ligge og tumle udenskærs,
have fædre ej eller mødre?

13.

Vestensröm og ostenström
de kunne vel kaldes brødre,
begge ligge de udenskærs,
og have ej fædre og mødre.

14.

Hør du Hejdrek, konning min,
hvad mon det nu være:

blødt som dun og hårdt som
horn
og hvidt som sne hin skære?

15.

Hør du det nu, blinde Gest,
den gåde jeg kender forsand:
søen er både blød og hård,
og hvidt sprøjter skum mod land.

16.

Hør du Hejdrek, konning min,
hvor da voxer den vedd:
roden vender mod himlen op,
og toppen den vender ned?

17.

Istappen hænger fra fjælde,
men ikke er den dog vedd,
roden vender mod himlen op,
og toppen den vender ned.

18.

Hør du Hejdrek, konning min,
hvor vedst du skove slige,
som hugges om hver helligdag,
og end på vedd ere rige?

19.

Skægget det er vel ingen skov,
gror dog på hver mands hage:
det bliver raget hver helligdag,
og end er der nok tilbage.

20.

Hør du Hejdrek, konning min,
hvor vedst du de brødre:
fostres begge i samme hal,
have fædre ej eller mødre?

21.

Törvejord og svovelsten
de ere tilvisse brødre:
de fostres begge i samme hal,
og have ej fædre og mødre.

22.

Soen¹ hun ganger til sin sti,
det runger i grönnen grund;
galter grynte, og grise kny,
og hver alt med sin mund.

23.

Vel da kender jeg gåde din,
og vel kan jeg den sige:
hammer i hver smedje går,
og falder så jævnt og lige.

24.

Vel da kender jeg gåde din,
vil dog ej rose deraf:
Odin rider på ganger sin
både på land og hav.

25.

Vel da kender jeg gåde din,
vil dog med pral ej fare:

¹) Ved dette og de følgende vers haves kun opløsningen af tre gæder, hvortil spørgsmålene falles.

Odin rider på ganger sin
ved nat som ved dag hin klare.

26.

Odin skabtes til vilden fugl,
fløj henover kongens halle,
der brændte inde kong Hejdrek
med sine hofmænd alle.

27.

Odin skabtes til vilden fugl,
han mon over hav udfare:
der brændte inde kong Hejdrek
og alle, der med ham vare.

Visens stof findes i *Hervarar og Heiðreks konúnga saga*; lignende gåderim findes hos mange folkeslag (se Grundtvig: *Danmarks gamle Folkeviser*, i indledningen til Svend Vonveds vise, nr. 18). — Gáturíma er forhen trykt i „*Antiqvarisk Tidsskrift*“ f. 1849—51, s. 75—78; oversættelsen ved S. Grundtvig.

1.

Gestur villur frá höllini gongur,
blindur er hann og fáur,
mötir hann einum gomlum
manni,
allur í hærum gráur.

2.

Mötir hann einum gomlum
manni,
allur í hærum gráur:
hví ertú, Gestur blindi, villur,
hví ertú so fáur?

3.

Tað er ei so undarligt,
at eg eri tungur til máls:

illa volda gátur mær,
ímorgin missi eg háls.

4.

Tað er ei so undarligt,
at eg eri fáur og stríður:
illa volda gátur mær,
í morgin missi eg lív.

5.

Hvössu mikið reyðargull
viltú geva mær,
inn gangi eg fyri Heiðrik kong
og gátur kenni har.

6.

Tólv merkur í reyðargulli,
tað skal verða títt,

gongur tú inn fyrri Heiðrik kong
og loysir hövur mitt.

7.

Far tú tær í grasgarðar
og ráð fyrri tínum bú:
eg skal mæ'r fyrri Heiðrik kong
og gátur kenna nú.

8.

Tríati eru gáturnar,
git mæ'r eina af teim:
(hvössu eitur sá reyða trumma,
íð slær yvir allan heim?)

9.

(Vita mann eg gátuna,
eg giti ta fyrstu af teim:)¹
toran eitur sá reyða trumma,
íð slær yvir allan heim.

10.

Hoyr tú Heiðrik, kongur mín,
hvar veistú teir grannar:
ganga báðir um einar dyr,
og hvörgin kennir annan?

11.

Hugur mín og hugur tín
teir eru eingir grannar,
ganga báðir um einar dyr,
og hvörgin kennir annan.

12.

Hoyr tú Heiðrik, kongur mín,

hvar veistú teir brøður:
liggja úti á útskerum
og hava ei faðir og möður?

13.

Eystfall og vestfall ²
mega væl kallast brøður,
liggja úti á útskerum,
og hava ei faðir og möður.

14.

Hoyr tú Heiðrik, kongur mín,
hvat mann tað nú vera:
bleytt sum dún og hvítt sum fonn
og hart sum hornið harða?

15.

Hoyri tú tað, Gestur blindi,
eg gátuna kenna mann:
sjógvurin er bæði bleytur og
hardur,

hvítt stendur brim á land.

16.

Hoyr tú Heiðrik, kongur mín,
hvar vexur sá víður,
rótin horvir til himmals upp,
og skarið horvir niður?

17.

Glerpípan í homrum uppi,
hon er eingin víður,
rótin horvir til himmals upp,
og skardið horvir niður.

¹) De fire i klammer indeslattede linjer ere indskudte som gisning.

²) således en optegn. fra Østerø; Schr. har: tanghjolla og tussingur, to tangarter (ultra palmata og laminaria digitata).

18.

Hoyr tú Heiðrik, kongur mín,
hvar veistú teir skógvir,
högdir verða á hvörji helgu,
er tó víður nógvur?

19.

Skeggið er á hvönsmans höku,
tað er eingin skógvir,
rakað verður á hvörji helgu,
er tó víður nógvur.

20.

Hoyr tú Heiðrik, kongur mín,
hvar veistú teir brøður,
vaxa báðir í eini höll,
hvörki hava faðir ella móður?

21.

Torvkongul og brennistein
teir eru einir brøður,
vaxa upp í eini höll
og hava ei faðir ella móður.

22.

Súgvín gongur til sína skemmu,
glymur á grönari grund,
galtar grynta, grísar stynja
hvör af sínum munni.

23.

Vita mann eg gátuna,
eg sigi tað alvæl salt:
hamari er í hvörji smiðju,
hann fellur rætt og slætt.

24.

Vita mann eg gátuna,
er mær ei á tí hól:
Óðin ríður sínum hesti
bæði á land og sjó.

25.

Vita mann eg gátuna,
eg fari ei við tí hátt:
Óðin ríður sínum hesti
bæði um dag og nátt.

26.

Óðin gjörðist villini fuglur,
fleyg sær út úr höll,
brendist inni Heiðrik kongur
og harhjá hirðin öll.

27.

Óðin gjörðist villini fuglar,
fleyg sær út í hav,
brendi inni Heiðrik kong
og alt tað lið, har var.

5.

Kappin Illugi.

A. Ved juletid ligger kongen ude på havet med sine femten skibe. Han lover sine guldringe, sin øxe, skinnende brynje og kåbe blå til den, som vil skaffe ham ild fra jättebo og slukke den ild, som brænder i hans hjerte; thi jættekvinden havde for femten år siden taget hans datter, og derfor går han nu med så blege kinder. Kæmpen Illuge beder ham beholde sine ringe, sin øxe og sin kåbe blå, han skal alligevel opfylde kongens ønske. Illuge lander og går ene til bjærg-hulen, hvor ilden brænder. Han træffer jættekvinden hjemme, idet hun sidder og rager i ilden. Hun spørger, hvad det er for en liden pog, der kommer til hende så sent på kveld; han svarer hende, at hun ikke skal give ham navn af liden pog, men, hvis hun vil bevare sine lemmer hele, skal hun kalde ham: kæmpen Illuge, thi det er hans rette navn. Han ser en fager mø ligge i sengen, og da gygen ser på ham, at hele hans hu er vendt til møen, giver hun ham lov den nat at sove hos møen, for næste dag at lade livet. Illuge bekymrer sig ikke om jættekvindens trusler, frygter ej for døden, men sover i syv nætter hos Hilda kongens datter. Hilda siger med sorg, at han har ingen årsag at være så munter og glad; thi kommer kærtingen, som hun har truet ham med, må han lade sit liv; ja, svarer Illuge, enten lader hun mig leve eller dø. Hilda udpynter et træbillede og lægger det i sengen ved sin side, for derved at frelse Illuge. Årle om morgenen kommer kærtingen ind med øxe i hænde og trækker Illuge ud over sengekanten, men da han giver sig til at le, kaster hun ham atter i Hildas seng. Nu fortæller jættekvinden, at

bun for femten år siden havde røvet Hilda til sorg for kongen, men nu vilde hun sende hende tilbage og udstyre hende som sin egen datter og medgive hende kister af guld, lin og kostbarheder. — Imidlertid ligger kongen udenfor landet og venter med længsel efter Illuge; da ser han ikke alene Illuge, men også sin datter, fulgt af jættekvinden og småtrolde med alle hendes kostbarheder, komme ned ad bjærgene lige ned til skibene. En af kongens mænd griber et spyd at gennembore jættekvinden med, men Illuge løber hen i fremmerstavn og forhindrer dette og siger, at den skal lide den hårde død, som volder hende fortræd. Jættekvinden siger da farvel til sin fosterdatter Hilda, og går så tilbage til sin hule at sørge sig til døde.

Denne vise haves:

norsk: Kappen Illhugin (Landstads norske Folkeviser nr. 2.)

dansk: Herr Hylleland henter sin jomfru (S. Grundtvig:

Danmarks gamle Folkeviser, nr. 44.)

Stoffet er behandlet på islandsk i Illuga saga Gríðarfústra (Fornaldar sögur 3dje b., s. 648.)

A. (Optegnet på Sandø 1848.)

1.
Úti sigldu ¹ fimtan skip
eina jóla nátt,
gótu ei tann eldin sókt, ²
íð lugaði hjá flagdum hátt.

Omkvæd: Snekkjan brúna,
sunnan gular vindur á
seglin ovurblá,
mær stóð hugur á vænu moy,
kann eg hana fá.

¹) Rókust úti, B. ²) sókt; A: sæð (s: se); B: teir sógu eld í fjalli brenna.

2.

Úti sigldu fimtan skip
eina jóla tíð,
gótu ei tann eldin sókt,
íð lugaði í flagda bý.

3.

Honum gevi eg mínar
gullringar ný,
mær vil sökja¹ tann heita eld,
íð lugar í flagda bý.

4.

Honum gevi eg öxi mína
so mína kápu blá,
íð mær vil sökja¹ tann heita eld,
íð lugar flagdum hjá.

5.

Honum gevi eg öxi mína,
so mína brynju hjarta,²
mær vil slökkja tann heita eld,
íð lugar for mínum hjarta.

6.

Tað er fult í fimtan ár,
síðan tú sást meg leika:
gívirin mína dóttur tók,
tí beri eg kinnar bleikar.

7.

Tað er fult í fimtan ár
síðan tú sást, eg ló,

gívirin mína dóttur tók,
tað hit væna fljóð.

8.

Hav tú sjálvur öxi tína
so tinar ringar ný,³
eg skal sökja tann heita eld,
sum lugar í flagda bý.

9.

Hav tú sjálvur öxi tína,
so tína kápu blá,
eg skal sökja tann heita eld,
sum lugar flagdum hjá.

10.

Hav tú sjálvur öxi tína,
so tína brynju³ hjarta,
eg skal slökkja tann heita eld,
sum lugar for tínum hjarta.

11.

Illugi⁴ læt at landi leggja,
gekk frá strondum eina,
tá hann kom í hellið niðan,
tá var gívirin heima.

12.

Illugi gekk í hellið inn,
myrkt var honum for eygum,
hann sá sita eina grímagívir,
raka í brondum reyðum.

¹) sökja; AB: slökkja. ²) Sæledes B; A: honum gevi eg mínar gullringar hjarta. Vers 4 og 5 í opskriften A ere her satte i omvendt orden efter B. ³) brynju, B; A: ringar. ⁴) Illugi, sagaen og Schröters fortegnelse; A: Illhugur og Illhugi B: Illhugi.

13.

Svaraði tann hin grima gífur,
hon reistist upp frá eldi:
hvaðan er hetta kögulsbarn,
her er komið á kveldi.

14.

Kalla meg ekki kögulsbarn,
ei vil eg það vera;
var eg heima í mínum ríki,
ont mundi eg tær gera.

15.

Kalla meg ekki kögulsbarn,
ei vil eg so eita;
var eg heima í mínum ríki,
ont mundi eg tær veita.

16.

Kalla meg kappin Illugi,
það er mítt rætta navn,
hann, íð kallar meg kögulsbarn,
tú ilsku söki eg hann.

17.

Illugi stendur á hellisgólvi,
hyggur um so víða,
hann sær uppi í sævarsong
sova moy so fríða.

18.

Það sær eg á tær, Illugi,
tú hefur hug á vívi;
í nátt skaltú hjá moyinni sova,
í morgin láta lívið.

19.

Það sær eg á tær Illugi,

tú hefur hug á moy;
í nátt skaltú hjá moyinni sova,
í morgin skaltú doy'.

20.

Illugi fór úr sínum klæðum,
aktaði ekki það,
hann steig upp í Hildu song
og svav har nætur tvær.

21.

Illugi fór úr sínum klæðum,
læt ekki á sær síggja,
hann steig upp í Hildu song
og svav har nætur tríggjar.

22.

Illugi fór úr sínum klæðum,
óttadist ei fyri deyð;
hann steig upp í Hildu song
og svav har nætur sjey.

23.

Það er Hilda kongins dóttir,
tók so sárt at gráta:
tú tarft ekki, Illugi,
at elva teg so kátan.

24.

Tú tarft ekki, Illugi
at elva teg so kátan;
nívir hon teg á songarstokk,
lívið mástú láta.

25.

Tú tarft ekki, ríka frú,
eftir tí at troyja,

annað hvört tað letur hon
meg liva ella doyja.

26.

Tað var Hilda kongins dóttir,
fann upp á tey ráð,
klæddi upp á trébílæti,
legði sær í hjá.¹

27.

Gívirin kemur inn árla morgun,
dartar við öxi í hendi,
nívdi hon hann á songarstokk
og brá honum snart úr veldi.

28.

Illugi fór at læa;
tá gívirin hetta sá,
kastaði aftur í Hildu song
og breiddi omaná.

29.

Kongurin liggur á skipinum,
leingist honum at bíða,
áðrenn hann sær sína sælu dóttur
niður úr fjalli líða.

30.

Eg tók Hildu fyri fimtan ár,
konginum illa likar,
nú skal eg hana heiman gera
við hálvum mínum ríki.

31.

Eg tók Hildu fyri fimtan ár,

konginum illa tótti,
nú skal eg hana heiman gera,
sum hon var mín dóttir.

32.

Her siti eg á kistum tveim,
fullar eru við ringar,
tað skal Hilda heiman hava
sær um lodnar fingrar.

33.

Her siti eg á öðrum tveim,
fullar eru við lín,
tað skal Hilda heiman hava,
fóstur dóttir mín.

34.

Her siti eg á triðju tveim,
fullar eru við skrudur,
tað skal Hilda heiman hava,
tá hon verður brúður.

35.

Kongurin liggur á skipinum,
leingist honum at bíða:
nú sær hann sína sælu dóttur
niður úr fjalli líða.

36.

Nú sær hann sína sælu dóttur
niður úr fjalli líða,
fimtan sær hann smátröllini
eftir henni skriða.

¹⁾ V. 26, kom indbringer et fra børnevæsenstyret bekendt træk, der her står ganske betydningstøst, (da det kun er Illuges frygtløshed, der frelser ham), er vistnok et nyere indskud; det findes dog også i opskr. B.

37.

Tað var tann hin grima gívrur,
tung vóru hennara mein,
fylgdi sini fósturdóttur
ytst á flóðarstein.

38.

Upplýpeinaf kongins monnum,
gívrina vildi skjóta,
Illugi leyp í fremra stavn,
hann var ei seinur til fóta.

39.

Illugi leyp í fremra stavn,
til fóta var hann ei sein':
hann skal harðan deyða tola,
gívrini vinnur mein.

40.

Far væl Hilda kongins dóttir
við tí gullinum reyða.
eg skal aftur í helli mitt
at syrgja meg til deyða.

B. (Optegnet i Våg på Syderø 1848.)

Denne opskrift i 45 vers er kun lidet forskellig fra A. Hilda kaldes her Hildur. Efter vers 40 har den fortællingen om, hvorledes kongen sejler hjem til Saxland med sin datter, og at Illuge får hende til ægte; den slutter med dette vers om Illuge:

Sá er staddur í vörldini,
íð lukkan snýst til handa,
hann ræður nú fyri Saxlandi
bæði til góds og landa.

6.

Jallgríms kvæði.

Jallgrim og Havgrim ere to hövdinge, som råde i Norge; hin over Oplandene og denne over Bjarmeland; de lægge råd op for at værges sig mod kong Harald hin hårfagre, og Havgrim lover, at han ikke skal komme norden for Herøyjar. Kongen sender 50 raske riddere til Havgrim, for at kræve skat af ham; da han ikke vil indlade sig derpå, overfalde de ham, men han fælder tolv af kongens mænd, og de andre tage flugten tilbage til kongen og fortælle ham, at Havgrim råder end som før over Bjarmeland. Jallgrim hører, at kongen allerede råder for det halve Norge og vil have det hele; han drager hen til Havgrim at spørge tidender. En fjældtusse kommer og fordrer Havgrims datter Ingeborg til ægte; men da hverken fader eller datter ville give sit minde dertil, fører han hende bort med sig, men Jallgrim kommer til og hugger så fast på risen, at han må give slip på Ingeborg, som Jallgrim sætter på sin hest og fører hjem. Havgrim og risen kæmpe derpå sammen; Havgrim falder, og da kongen erfarer dette, underlægger han sig hans land langs med stranden. Derpå sender kongen en hær til Uppland mod Jallgrim, men den må vige tilbage for ham. Harald udruster da en anden større mod ham; Jallgrim bliver såret af en pil, men han river den ud igen og sender den tilbage til kongens hær; mange må lade livet for ham, og om aftenen vil han vende hjem med sejer. Da kommer risen til ham og fordrer Ingeborg, men da Jallgrim sætter sig til modværge, skönt stærkt såret og udmattet af kampen, stride de en stund; Jallgrim

falder. Gylsteinur rider da bort fra hæren og fælder risen; han tager Ingeborg til ægte, får Bjarmeland at råde over, og betalte siden kongen skat deraf.

(Optegnet på Sandø.)

1.
Eina veit eg rímuna,
gjörð við nýtum orðum:
Jallgrímur og Havgrímur
ræðu fyrri í forðum.
— Látum dans dynja dreingir,
stoltstliga stígum í ring,
stendur hon væl frúva.

2.
Jallgrímur og Havgrímur
ræðu við¹ búnum brandi:
hin var sær á Upplondum,
men hesin á Bjarmalandi.²

3.
Lögðu sær so ráðini við,
sum fornir gjörðu í forðum:
tað skal ikki kongur stýra
her um Heroyjar³ norður.

4.
Har komu niður á Bjarmaland
fímti riddarar reystir,

tá svaraði Havgrímur:
hvörjir eru hesir gestir?

5.
Svaraði ein af sveinunum,
smílist undir lín:
Haraldur kongur af Noregi
sendi meg til tín.

6.
Haraldur hevur os bigar sent
ikki við so blíðum:
antin skaltú landið skatta,
ella ímóti stríða.

7.
Havgrímur so til orða tekur,
mælir tunga at inna:
her hevur eingin skattur gingið
alt tað ið frægir minnast.

8.
Eg eri alin á Bjarmalandum,
giti ei landið skattað,

¹) við; *opskriften*: for.

²) Bjarmalandi; *opskr.* Bjarnalandi (*helt igennem*).

³) Heroyjar (Herjar, *ligesom*: Føroyjar-Førjar); *opskr.*: Heljar; *jf.* Brúsa Jökils kvæði, *hvor opskriften fra Sandø ligeledes har Heljalond, medens de andre opskrifter deraf have Herjalond, d. e.* Heroyalond.

íkki skal han Haraldur kongur
fregna tað og frætta.

9.

Bóru burt hans borðbúnað,
gjört var af silvuri reina:
takið nú tann hövdinga
og berið út á teinum.

10.

Lögdu hendur á Havgrím unga,
ætlaðu út at bera,
hann vá upp sín bitra brand,
ið væl kundi brynjur skera.

11.

Hann brá upp sín bitra brand,
er mær ei á tí hól,
eg svörji tann eið við mína trúgv,
hann feldi riddarar tólv.

12.

Sveinar riðu for kongin heim
við so nýtum orðum:
enn ræður Grímur á Bjarma-
londum,
sum hann hevur ráðið í forðum.

13.

Kongurin so til orða tekur,
heldur á búnum knívi:
eina skal eg Noregi stýra,
um eg eri á lívi.

14.

Kongurin so til orða tekur
við sinum gula hári:

vit skulum gista Bjarmalond,
tá ið liður at vári.

15.

Hetta frætti jallurin,
uppi situr í fjøllum:
Haraldur hevur Noregi hált,
nú vil hann ráða yvir øllum.

16.

Jallgrímur klædist árla morgun,
mann meg rættum minna:
nú lystir meg á Bjarmaland
fornar vinir at finna.

17.

Út var loystur gangarin
undir hallarvegg,
prýddur var hann við skarlak
niður á hóvaskegg.

18.

Prýddur var hann við skarlak
niður á miða síðu,
forgyltur var saðilin.
ið Jallgrímur skuldi á ríða.

19.

Jallgrímur ríður í grasagarð,
loysir af saðilgjörð:
hvat er títt á Bjarmalondum?
frætti eg af í fjör.

20.

Jallgrímur ríður í grasagarð,
letur so orðum byrja:
hvat er títt á Bjarmalondum?
tað er fyrst at spyrja.

21.

Haraldur kongur af Noregi
ræð mót os at herja,
brynjaði hann út fimti kempur,
væl mundi eg meg verja.

22.

Her er komin ein annar gestur
niður frá högum fjöllum,
alin er upp blant Bjarmatussar,
og líkastur er hann tröllum.

23.

Alin er upp blant Bjarmatussar,
líkastur er hann tröllum,
hann vil mína sæla dóttur
færa upp mót fjöllum.

24.

Hann er eingin á Bjarmalandi,
honum torir at meta,
hvör íð kemur í holt við hann,
blóðig verður göta.

25.

Havgrímur kemur út árla
morgun,
fátt mann feigum forða,
hann sær nú tann fjallatussa
niður úr fjöllum spora.

26.

Hundar tóku at goyja hátt,
greppurin dró at garði,
stígur á legg við stinum alvi,
fór ekki um við færi.

27.

Hundar tóku at goyja hátt,
greppur at garði dró,
stígur so sterkt á stinnan legg,
hann jörð um kálvar vóð.

28.

Hundar tóku at goyja hátt,
greppur at garði dregur,
stígur so sterkt á stinnan legg,
hann jörð um kálvar veður.

29.

Veggir allir svignaðu,
hvar hann kom í tún,
hurðar allar klovnadu,
áðrenn hann fekk rúm.

30.

Beinkir allir brotnaðu,
hvar hann gekk í sæti;
Jallgrímur so til orða tekur:
slíkt er trölla læti.

31.

Beinkir allir brotnaðu,
hvar hann settist niður.
Jallgrímur so til orða tekur:
slíkt er trölla siður.

32.

Tá svaraði hann fjallatussi,
kinn hann bar so balda:
eg haldi tað ei vera kongaligt,
íð ekki skal kempum halda.

33.

Risin so til orða tekur,

lítur seg út til bíggjar:
hvar er frúgvín Ingibjörg?
nú vil eg hana síggja.

34.

Havgrímur so til orða tekur:
eg havi ráð og minni;
tú sært ekki Ingibjörg
enn á hesum sinni.

35.

Risín gjörðist grimur í grönum¹
er mæ ei á tí hól,
tríati sló hann reystar kempur,
fullu á hallar gólv.

36.

Sjálvur skal eg mærsömdir lúka,
frú á máli finna;
hann gekk seg í hoga loft,
hann mundi það útinna.

37.

Risín kemur í salin inn,
svarar so frá sær:
heyr tu, frúgvín Ingibjörg,
viltú játtast mæ?

38.

Kjaftur tín er ógvuligur,
nasarnar eru langar,
so eru tíni kjálkabein
sum fjórðungsvegur at ganga.

39.

Kjaftur tín er ógvuligur,

ennið það er fatt,
nasarnar eru sum neystadýr,
hartil sigi eg satt.

40.

Skeggið er sum sótið svart,
hongur niður á bringu,
neglinar rætt sum bukkahorn
alin framm af fingrum.

41.

Skeggið er sum sótið svart,
hongur niður á belti,
eyguni rætt sum tjarnir tvær,
og tonn sum í villini gölti.

42.

Risín stendur á hallargólvi,
hefur ei fleiri orð,
hann tók frúnna Ingibjörg
og rípti framm um borð.

43.

Hann tók frúnna Ingibjörg
undir kápu blá;
Jallgrímur sprakk úr hásæti,
hann sínum brandi brá.

44.

Risín tók ta björtu brúður
út á gronan völl;
Jallgrímur gav so vont eitthögg,
hinum í heysin gell.

45.

Risín misti frú frá fávni

¹) í grönum: opskr. og grönur (? eller: grönur).

niður á fold so fríða;
Jallgrímur hana á hestin tók
burt á skógv at ríða.

46.

Jallgrímur hana á hestin tók
burt á skógv at ríða:
hoyr tú, frægur frunnar faðir,
tú skalt við risan stríða.

47.

Jallgrímur hana á hestin tók,
spennir á sadilgjörð,
plæga so allir riddarar ríða,
gangari rennur á jörð.

48.

Bardust fullar tógvar dagar,
hvörgin sigur fekk,
inntil tann hin triðja,
íð sól til víða gekk.

49.

Bardust fullar tógvar dagar,
hvörgin sigur vann,
inntil tann hin triðja,
íð sól til víða rann.

50.

Inntil tann hin triðja,
íð sól til víða rann,
tá fell kappin Havgrímur
tann hin raski mann.

51.

Risin burt af garði reið,
fötur í fjallið setti:

ei skal jallur á Upplondum
við æru liva eftir.

52.

Ein kom maður í höllina inn
millum stavs og veggjar:
skunda tær, reystur Haraldur
kongur,
landið undir teg at leggja.

53.

Skunda tær, reystur Haraldur
gladur í gulfmærs gangi:
deyður er nú tann hövdingi,
os hefur forðað leingi.

54.

Hann legði undir seg ríkið alt
framm við sjóvarstrond,
síðan helt hann hadan burt
og ríður á Upplond.

55.

Jallgrímur kemur út árla
morgun,
sær nú kongins dreingir,
talar hann nú til sínar menn:
roynið nú bugastreingir.

56.

Jallgrímur ríður út árla morgun,
kappin tann hin raski,
fímti vóru teir kongins menn,
íð fullu í fyrsta kasti.

57.

Jallgrímur rópar á sínar menn:
spennum vára bugar,

ikki skal Haraldur hárfagri
so Upplendingar kuga.

58.

Jallgrímur ríður á grönum völli,
sum aðrir reystir menn,
so feldi hann Haralds garpar
hundrað um ísenn.

59.

Átjan vóru teir sveinarnir,
boðini bóru heim:
Jallgrímur ræður á Upplondum
so frægur hilmir ein.

60.

Nú skal brynja út annað lið
vera til víggja ferur,
ríða so til Upplanda
og spenna á saðilgjörð.

61.

Árla var um morgunin,
roðar fyrri sól,
ríðu so á skógvin burt
framm fyrri fagran hól.

62.

Jallgrímur kemur út árla
morgun,
sær nú kongins dreingir;
talar hann nú til sínar menn:
spennum bugastreingir.

63.

Jallgrímur ríður út árla morgun
sum aðrir reystir menn;

so feldi hann Haralds greppar
hundrað um ísenn.

64.

Jallgrímur ríður á grönum völli,
royndi góðar gripir,
feldi niður af Haralds monnum
tíggju for hvörja sipun.

65.

Jallgrímur ríður á grönum völli
við sínum brandi hjarta,
ein fleyg örvin fyrri hans bróst,
tá neit inn at hjarta.

66.

Úr sær reiv hann blóðiga örv
alvæl sum hann kundi,
sendi hana aftur í Haralds lið,
so mangur lívið týndi.

67.

Jallgrímur so til orða tekur:
felt havi eg úr liði;
gerið sum fyrst í fyrndartíðum:
gevið nú ongum grið.

68.

Teir högga títt, leir líva lítt,
duplur hanga við stengur,
maktast ungi Jallgrímur
í víggi har haun stendur.

69.

Jallgrímur ríður á grönum völli,
nú tekur liðið at tynna:
gladur eg ríði at kvöldmálum
mína brúður at linna.

70.

Dagurin tók at kvölda,
teir sógu risan reuna,
oman skruddu dalir og fjöll,
tá hann ræð teir at kenna.

71.

Eg havi staðið í stríð í dag
og vegið so mangan mann,
nú siggi eg tann fjallatussa,
eg meini hann vil mær ann.

72.

Eg havi staðið í stríð í dag
og vundið tann sigurin prúð;
eg eri möddur og illa særdur,
hvíla vil eg nú.

73.

Ongan skaltú setan sova,
so leingi sum brandar bíta,
fyr enn eg fái Ingibjörg,
sum væn er á at líta.

74.

Hann legði inn at Jallgrími unga,
sigst í hesum tátti,
harðliga við beinum bankar,
fór ikki um við sátti.

75.

Riðu saman á grønum vølli,
frá mann frættast víða;
so rann sveittu um helli hans
sum elvur í fossinum stríða.

76.

Jallgrímur gav so vont eitt högg,

tað tók at rúka af skalla:
tað er ei so undarligt,
um eg í dag mann falla.

77.

Hevði eg ikki for mínum brósti
fellt tað tunga mein,
ikki skuldi tú, fjallatussi,
boðini borið heim.

78.

Jallgrímur reidjar svörð íkring,
vegur við vápn á skildir,
so hjó hann til fjallatussan,
eggin beinið kildi.

79.

Risin sipaði jarnstongina
við so miklari ferð,
Jallgrímur fekk so ont eitt slag,
at heilin dreiv á jörð.

80.

Gylsteinur sær úr heri brá,
væl kundi brynjur skera:
ikki skal frúgvín Ingibjörg
risans brúður verða.

81.

Gylsteinur seg frá heri reið,
við sínum brandi brá,
hann kleyv henda grima risa
sundir í lutir tvá.

82.

Tað varreystur Haraldur kongur,
gav honum gávur góðar:

Bjarmalandi yvir at ráða
og Ingibjörg, væna Þjóð.

83.

Gylsteinur festi Ingibjörg,

so er komið til mín,
síðan ferdi hann Haraldi kongi
skatt og gull í skín.

7.

Jómsvikingar.

Kæmperne i Jomsborg drikke og holde sig glade; der må ingen komme til deres bord, som ej er tredive år gammel. I tolv måneder sidde de rolige i borgen, uden at nogen drager ud af den. Da udruster Vagn Ågesen sine skibe og sejler til Norge. Her træffer han på Imund den hvide og bugger hånden af ham. Imund går til kongen og fortæller ham, at ufred er i hans land, da Jómsvikingerne ere komne did at herje. Kongen lader sin sendesvend gå til Gudrun illgerdsfru og tilbyde hende tolv mark af det røde guld for at dræbe Jómsvikingerne hær og således udløse ham af vande. Han røgter sit ærinde; men Gudrun vægrer sig først og siger, at kongen vil komme i større nød, dersom hun dræber den stærke hær; dog erklærer hun sig tilsidst villig til at hjælpe ham, dersom han vil give hende sin unge søn til offer. Sendebudet bringer kongen denne tidende, hvorpå han svarer, at han heller vil miste en af sine sønner end alle sine riger og lande. Kongen græd så såre, da de førte hans unge søn bort og bragte ham til Gudrun, som strax dræbte ham i sin stol. Da kommer en byge fra Kingilvåg (?),

som pidsker således på Jomsvikingerne, at de må søge skjul, da de ikke kunde se imod vejret; haglene, der faldt i bygen, vare så tunge, at de vejede en øre; hele hæren døde.

Emnet er i *Heimskringla* og *Jómsvíkinga saga*. Jeg har et andet kvæde fra Sandø på 120 vers, hvilket kaldes *Vagnur Ákason*; skönt sproget i det er ret godt og den almindelige kvædestil vel bevaret, er det dog vel digtet i den senere tid efter sagaerne, da det ganske stemmer overens med disse, nøjagtig gengiver kæmpernes navne og fremstiller de samme begivenheder, som skildres i sagaen.

(Optegnet i Sunnbø 1847.)

1.	har skal eingin stiga til borðs,
Drekka teir í Jómsborg ¹	fyr enn tríati ár var gamal.
bæði úti og inni,	3.
drukku og kláran vín,	Drekka teir í Jómsborg
gladir á hvörjum sinni.	uttan sorg og sút,
— Snildar tungur bera æru	drukku fullar tólv mánar,
mans so víða,	har kom eingin út.
— eg sá hjörtin renna undir so	4.
grønar líðir,	Drukku fullar tólv mánar,
snildar tungur bera æru mans	har kom eingin út,
so víða.	tað var Vagnur Ákason,
2.	bann gekk har fyrstur út.
Drekka teir í Jómsborg	5.
bæði við gleði og gaman;	Inn kemur Vagnur Ákason,

¹) Jómsborg; rettet for: Jóansborg.

talar um sín yilja;
nú skal búgva skipini
tí nú lystir meg at sigla.

6.

So letur Vagnur Ákason
síni skipini búgva,
allar letur hann streingirnar
af reyðargulli snúgva.

7.

Vindur hann upp síni silkisegl
gulli voin í rá,
strikar ei á bunkan niður
fyr enn á Noregis vág.

8.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand;
tað var Vagnur Ákason,
hann gekk har fyrstur á land.

9.

Tað var Vagnur Ákason,
hann gekk har fyrstur á land;
har kom Ímundur hvíti,
hann høgdi af honum hand.

10.

Inn kemur Ímundur hvíti,
íð mist hevði hand:
ófriður er í Noregi,
er gingin á kongins land.

11.

Inn kemur Ímundur hvíti,
íð fingið hevði mein:

komnir eru Jómsvíkingar¹
so vítt yvir allan heim.

12.

Svaraði kongur í Nöregi:
nú mann tað so vera,
nú skal eg láta boðini
til illgerðsfrúvu gera.

13.

Tólv merkur í reyðargulli,
tað vil eg henni senda,
drepur hon tann hin sterka her,
og skilur meg við tann vanda.

14.

Tólv merkur í reyðargulli
vil eg henni geva,
drepur hon tann hin sterka her
og skilur meg við tann trega.

15.

Enntá var tað sendisvein
hann heim í garðin fór,
úti Guðrun illgerðsfrú
fyri honum stóð.

16.

Ver vælkominn sendisvein
bigar út til mín.
drekki nú hvat tær bætur líkar
mjöðin ella vín.

17.

Lítið er mær um mjöðin tín
alvæl minni um vín,

1) Jómsvíkingar; opskriften har: Jómsvíningar og Jómvíningar.

tað er kongur í Noregi,
sendi meg til tín.

18.

Tað er kongur í Noregi,
sendi meg á tín fund,
Noregi er af hendi gingin
eina so líttla stund.

19.

Tólv merkur í reyðargulli
tað vil hann tær senda,
drepur tú tann hin sterka her
og skilur hann við tann vanda.

20.

Hann torir ei kongur í Noregi
senda mær boðini tey;
drepri eg tann hin sterka her,
hann kemur í størri neyð.

21.

Hann torir ei kongur í Noregi
senda mær boð til handa;
drepri eg tann hin sterka her,
hann kemur í størri vanda.

22.

Svaraði Guðrun illgerðsfrú,
á fáum kann hon hól:
fái eg hans unga son
at blóðga í mín stól.

23.

Fái eg hans unga son,
nú mann tað so vera,
tá skal Guðrun illgerðsfrú
miklar ódnir gera.

24.

Enntá var tað sendisvein,
hann heim í garðin fór,
úti kongur í Noregi
fyri honum stóð.

25.

Ver vælkomín sendisvein
higar nú til mín,
hvössu tók Guðrun illgerðsfrú
við örindunum tínum.

26.

Tú gert ikki kongur í Noregi
senda sær boðini tey;
drepur hon tann hin sterka her,
tú kemur í størri neyð.

27.

Tú gert ikki kongur í Noregi
senda sær boð til handa;
drepur hon tann hin sterka her,
tú kemur í størri vanda.

28.

Svaraði Guðrun illgerðsfrú,
fáum kann hon hól;
fær hon tín hin unga son
at blóðga í sín stól.

29.

Fær hon tín hin unga son,
nú mann tað so vera,
tá vil Guðrun illgerðsfrú
miklar ódnir gera.

30.

Svaraði kongur í Noregi,

sær ber gull á hond;
fyrir vil eg missa ein mín son
enn öll míni ríki og lond.

31.

Sára græt kongur í Noregi,
honum rann tár á dúk,
tá íð teir bóru hans unga son
um hallardyrnar út.

32.

Tað var Guðrun illgerðsfrú,
á fáum kundi hon hól,
sveinin reiv hon kykan sundir,
hon blóðgaði hann í sín stól.

33.

Eitt kom æl af Kingilvág,

tað glumdi sum á húð,
allir krokaðu Jómsvíkingar
inn í eina búð.

35.

Eitt kom æl af Kingilvág,
ilt var móti at líta,
Jómsvíkingar og reystir kappar
fast á kampi bíta.

36.

Eitt kom æl af Kingilvág,
haglið stóð hvört oyri;
voldi tað Guðrun illgerðsfrú,
at allur herurin doyði.

8.

Gunnars kvæði.

(Brudstykke.)

Gunnar, den raske kæmpe, skyder; men da brister hans buestreng; han beder sin hustru Halgerd nu vise sin kærlighed til ham og yde ham hjælp med en lokk af hendes hår. Hun svarer, at hendes lange gule hår har altid været hendes prydelse, så hun vil først vide, hvorfor han vil have den. Gunnar siger hende, at hans liv beror derpå, da han ved hårlokkens hjælp atter kan benytte buen og væрге sig. Da

nægter Halgerd at give ham den, fordi hun vel erindrer den kindhest, han engang havde givet hende. Han svarer hende, at dette længe vil mindes i eftertiden til hendes skam. Hans gamle moder fælder mødige tårer og byder ham en lokk af sit hår; men dette vil han ikke tage imod.

Emnet findes i Njála 77de kap., kvædet trykt i Antiqu. Tidsskr. for 1849-51, s. 87.

(Optegnet på Syderø.)

1. So skeyt Gunnar nýtur drongur,
— og hon hin villa —
sundir gekk hans bugastrongur.
— tá gjörði hon illa,
illa sveik hon reystan drong,
og tað var tó illa.
2. Halgerð, vís mær nú tin tokk',
veit mær dugnað við hárlökk.
3. Hár mítt hevur meg væl prýtt,
tað er bæði gult og sítt.
4. Sig mær skjótt og satt nú frá,
hví tú vilt hárlökkin fá.
5. Verja mann eg meg væl um stund,
fái eg notið buganum.
6. Veit mær hann skjótt, sit so við frið,
lívið mítt har liggur við.
7. Leggur tú ta virði á,
hárlökk skaltú ikki fá.
8. Huga mann eg, tá tað var,
högg á kinn at tú ga't mær.

9. Verða mantú slíkt minni við,
sum tú nu gert tær ágiti.
10. Móðir fellir meðig tár:
hjálp tær sonur, við mítt hár.¹
11. Ei skulu bragðar briga mær,
eg reiv hár af hövdi á tær.

9.

Sigmundar kvæði.

A. 1ste sang. Kong Olav Tryggvesön kalder Sigmund ind for sig, byder ham at fare til Færøerne, ledsaget af præsten Tambar, for at indføre kristendommen. Kongen lover ham hælften af øerne, dersom han kan tvinge den i trolddom stærke Thrånd i Gata; Sigmund vil ikke indrømme Thrånd navn af tapperkæmpe, skönt han kan øve trolddom. Sigmund skyder da snækken i havet, hejser sejl i højen rå og sejler til Færøerne. Han styrer mod Mjóvanes og ind mod Gata; han ligger der på bugten i en nat og to dage, men kan ikke nå til land formedelst den storm, Thrånd formedelst sin trolddom udsender mod ham. — 2den sang. Sigmund sejler nu til Svinø, hvor bonden Bjarne boede; han kommer dertil om natten, medens alle folk sov; han sprænger dørene, og Bjarne mærker intet, förend Sigmund står over hans hoved. Bjarne's hustru beder ham ikke gøre den skam

¹) En anden optegnelse, jeg fik i Sunnø, har her:

Móðir hans var honum so kær:

mín sonur, tak þar úr hövdi á mér.

at dræbe hendes gamle mand. Sigmund lover ikke at volde ham nogen fortrede, dersom han vil lade sig kristne; fremdeles spørger han ham, hvem der dræbte hans fader. Bjarne svarer, at Sigmund skyldte ham, at han nu var i live; men Thrånd lod slå hans fader ihjel. Bjarne tager imod forligstilbudet og fremsætter mad og drikke for Sigmund og hans mænd, der drak og dansede der i flere dage. Bjarne og alle hans folk blive da kristnede. — 3dje sang. Sigmund sejler igennem Skuvøfjorden til Dimun; hans fostbroder Harald¹ (eller Thorbjörn) beder om at måtte følge ham; men Sigmund siger, at han skal vogte skibene. Sigmund tager et reb i hånd og kaster spydet op i det tredive favne høje bjærg, så dets odd gik gennem grønsværen ned til klippen; nu hæver han sig ved hjælp af rebet op på en afsats i bjærget. På stien træffer han to af Össurs mænd, som få så brat en bane; da han kom til Skorarheyg, ser husfruen Gudrun ham og løber ind med budskab om, at der ere fremmede mænd på øen. Össur forsyner sig med proviant; uddeler våben til sine mænd og løber da til skansen med dem, hvor de værge sig. Sigmund svinger sig op på den østlige side af borgen og fælder en af Össurs mænd. Da Össur ser dette, løber han selv at kæmpe med Sigmund, der endelig fælder ham ved at bruge det kunstgreb, han havde lært af kong Olav, idet han hug med åbent skjold, så Össur på engang mistede både hånd og fod. Össur beder Sigmund begrave ham på drangen (d: klippen, som står i søen) ved den vestlige side af øen. Sigmund lover at opfylde hans bøn. Sigmund selv blev dræbt på Syderø, men blev begravet på Skuvø.

1) *Haraldur (mon Jarnhauss? i de andre opskrifter nævnes en Jarnger som Sigmunds ledsager.)*

Emnet er behandlet i Færeyinga saga.

De opskrifter af dette kvæde, som jeg har brugt til jevnførelse med den, jeg her har lagt til grund (A: Svabos samling i 8vo), ere: B: Svabos saml. in 4to (1 del nr. 4); C: Hentzes saml. nr. 9; D: Lyngbyes optegn. i det kgl. Oldskriftselskabs arkiv, (trykt med nogle forandringer i Antiqv. Tidsskr. f. 1849-51, s. 78-86) og E. Fugloyjarbók, nr. 44.

Fyrsti táttur.

1. Ólavur kongur kristnum býður
gud og mildar miskunnar¹ tíðir.
— Noregis menn, dansum væl í friðum,²
stillið yður alla riddara, Noregis menn,
dansið væl í friðum.²
2. Ólavur heitir á sveina tvá:
heintið Sigmund inn til³ vár!
3. Áðrenn teir hövdu háltalað orð,
tá var Sigmundur inn fyri borð.
4. Sigmundur fellur á síni knæ:
góðan dag,⁴ harri, hvat viltú mær?
5. Kongurin tekur í Sigmundar hond:
eg gevi tær helftina af Føroyja land.
6. Tú skalt fara til Føroyja vestur,
tær skal fylgja Tambar prestur.
7. Tú skalt fara til Føroyja land,
tær skal fylgja Tannebrand.
8. Í Føroyjum býr ein finskur⁵ mann,
Trándur í Götu eitur hann.

1) Mildar miskunnar; A: milda miskuns. — 2) í friðum, A; C: og fríðlig. — 3) til;
A: fyrí. — 4) góðan dag, A; C: Krist signt teg. — 5) finskur, A; C: menskur.

9. Trándur í Gøtu eitur hann,
mín kæri Sigmundur, fá¹ mær hann!
10. Sigmundur tekur til orða svá:
hann verður ikki góður at fá.
11. Hvørt heldur er hann tann kappin reysti
ella er hann í gandi treystur?
12. Ikki er hann tann kappin reysti,
heldur er hann í gívrum treystur.
13. Ganga teir eftir sandi,
sum knörrur fleyt fyri landi.²
14. Loystu út af dýrum vág
tann besta knörr, í Noregi lá.
15. Sigmundur sínum skipi skeyt,³
besti knörrur af⁴ Noregi fleyt.
16. Sjógvurin brýtur sum buðafles;
haldum beint í Línðisnes!
17. Vindur sítt segl so høgt í rá, -
siglir til Føroyja mánar tvá.
18. Hann siglir í ein, hann siglir í tvá,
triðja fekk hann Føroyjar at sjá.
19. Sjógvurin brýtur í streymi⁵ strítt,
einki aktar⁶ Sigmundur slikt.
20. Sjógvurin brýtur sum buðafles:
haldum beint á Mjóvanes!
21. Sjógvurin gerst nú gulur og blár,
sandurin uppi á tilju lá.
22. Tekur at rúka sandur og sjóur:
nú er Trándur vordin óður!

1) fá; A: flá. — 2) versene 13 og 14 indskudte efter C. — 3) skipi skeyt. D;
A: í eystur leyp; B: síni skikkju skeyt. — 4) besti knörrur af, D; A: besta
skóla í. — 5) í streymi; A: streyma. — 6) aktar, A, E; B D: óttast.

23. Náttina eina, dagana tvá
Sigmundur úti fyrí Götu lá.
24. Tóat ¹ vær kostum lív og lund,
vær náum ei á Götusund.
25. Tóat vær kostum lív og and,
náum vær ² ei á Götu sand.
6. Vær náum ei á Götu sand,
Trándur ristir ³ mót os gand.

Annar táttur.

27. Nú skal taka upp annan tátt,
sigla út til Svínoyjar brátt.
28. Í Svínoy býr ein menskur mann,
Bjarni bóndi eitur hann. ⁴
29. Sigmundur vendur síni skútu í hav,
næst öll ⁵ skútan gekk í kav.
30. Sjógvurin brýtur í streymi ⁶ strítt,
einki aktar Sigmundur slíkt.
31. Sigmundur siglir Svínoyja fjörð,
skútan bognaði sum ein gjörð.
32. Kastar hann akkar á hvítan sand,
fyrstur steig Sigmundur fótum á land ⁷
33. Haraldur fellur á síni knæ:
fostbróðir, lat meg fylgja tær!
34. Tú fert ei á land um sinn,
tú skalt goyma skipi mín.
35. Tá ið han kom í bóndans garð,
alt lá fólk í svövní har. ⁸

¹) tóat; A; to am. — ²) vær; A: vlt. — ³) ristir, A; BCDE: reisir. — ⁴) v. 28
indskudt efter BCDE. — ⁵) öll, C; A: st. — ⁶) í streymi; A: streyma. —
⁷) v. 32 indskudt efter CDE — ⁸) v. 35 indskudt efter BCD.

36. Eg havi ei verið í Svínoy fyrr,
nú skal eg bróta bóndans dyr.
37. Ei visti Bjarni af fyrr enn tá
Sigmundur yvir hans herðum stár.
38. Fljóðið steig í serki framm:
tær megið ei gera so stóra skamm.
39. Tær megið ei gera so stóra skamm,
drepa inni ein gamlan mann.
40. Vil hann Bjarni kristin verða,
skal eg honum einki gera.¹
41. Bjarni, gakk á grønan vøll,
sig mær, hvør min faðir feldi.²
42. Eg gav tær lív, og tað var væl,
Trándur læt slá³ tín faðir í hel.
43. Tað var bóndans fyrsta orð:
biður nú bera mat á borð.
44. Tað var bóndans annað orð:
letur nú bera drekka á borð.
45. Einki gjördu teir annað tá,
drukku og dansaðu í dagar tvá.
46. Einki gjörði hann annað har,
kristnaði bóndan og alt har var.

Triði táttur.

47. Nú skal taka upp triðja tátt
og sigla suður til Dímunar⁴ brátt.
48. Sjógvurin brýtur í streymi⁵ strítt,
einki aktar⁶ Sigmundur slíkt.

¹⁾ v. 40 *indskudt efter* BCD. — ²⁾ hvør mín faðir feldi; A: hvar mín faðir fell

³⁾ læt slá, C; A: sló. — ⁴⁾ Dímunar, BCDE; A: Suðuroyar. — ⁵⁾ í streymi
A: streyma. — ⁶⁾ aktar, AE; BCD: óttast

49. Sigmundur siglir um Skúvoyjarfjörð,
skútan bognar sum ein gjörð.
50. Á bunkanum stendur drongur treystur:
haldum nú millum oyja eystur!
51. Sigmundur gongur í bæði borð:
haldum nú beint á Grønuskor.¹
52. Haraldur² fellur á síni knæ:
fostbróðir, lat meg fylgja tær!
53. Tú fert ei á land um sinn,
tú skalt goyma skipi mín.
54. Sigmundur tekur ein kaðal³ í hond,
búgvíð spjót tá rennur á land.
55. Hann skeyt upp í grönan vall,⁴
oddurin niður í grotið gall.
56. Triati favnar var bergið hátt,
Sigmundur lesti seg við ein tátt.
57. Á götuni⁵ lógu garpar tveir,
bráðan bana fingur teir.
58. Sigmundur veit sær⁶ onga neyð,
reikar heim á Skorarheyg.
59. Inn kom húsfrú Guðrun⁷ á gátt:
eg sá mann á henda hátt.
60. Særtú mann á henda hátt,
hann var ekki her á jólanátt.
61. Hann var ekki her á jólanátt.
nú er ei⁸ at sova brátt.
62. Össur⁹ leyp eftir skreppum ný,
fýra tunnur¹⁰ gingu tarí.

1) A *her*: Granskor, *men í r. 75*: Grønuskor. — 2) Haraldur, A; BCD: Tor-
björn. — 3) ein kaðal: A: „súin keal“ (*Arilket sidste ord vel er kaðal eller*
„keal“ efter Svabos skrivemåde — det betyder da en line, el reb). — 4) grönan
vall (=: völl), A; B: friðan hjall (*den smukke bjergafslats*). — 5) á götuni,
A; E: í kleivini. — 6) velt sær, BD; A: víð. — 7) Guðrun, A; D: Gyðja. —
8) er ei; A: ortú. — 9) Össur; A: Öxir. — 10) fýra tunnur; A: fjórðungur vatur (?).

63. Kastar so öllum vápn ísenn,
loypur í borg við níggju menn.
64. Níggju menn og málmarar tólv,
taka nú allir at verja borg.¹
65. Össur stendur við borgarlið,
breiðari öxi hann studdist við.
66. Vá hann seg inn, vá hann seg frá,
cystan á borgina vá hann seg á.
67. Eystan á borgina vá hann seg á,
mann vá hann frá Össuri tá.
68. Mann vá hann frá Össuri tá,
Össur stóð og sá hará.
69. Össur stóð og sá hará:
ei skulu fleiri fara svá.
70. Ei skulu fleiri fara svá,
báðir ruku saman tá.
71. Bardust í dagar, bardust í tvá,
hvörgin kundi sigur af öðrum fá.
72. Nú skal eg taka listir fyri seg,
sum Ólavur kongur lærði meg.²
73. Hann vá til við opnum skildi,
fóturin af, so hondin fylgdi.
74. Össur talar af miklari trong:
tær skuluð færa meg vestur á drang!
75. Tað var Össurs sísta orð:
hövdið skal venda á Grønuskor.
76. Tað boð skaltú af mær tiggja,
vestur á drangi skaltú liggja.³
77. Í Suðuroy var Sigmundur⁴ dripin,
nordur í Skúvoy var hann grivin.

¹) V. 64 indskudt efter D. — ²) D har dette vers således: Nú skal taka til listir tær, sum Ólavur kongur kendt mær. — ³) Versene 76 og 77 indskudte efter B.
— ⁴) I Suðuroy var Sigmundur; B: suður í Suðuroy var hann.

10.

Kjartans tættir.

A. På Herdarholt vare to kæmper: Kjartan Olavssön og Bolli Thorlakssön, af hvilke Kjartan bar fortrinet. Kjartan traf ved Laugarå Gudrun Osvifsdatter og fattede kærlighed til hende; han går til sin fader og rådfører sig med ham, idet han vil ægte hende. Faderen råder ham først at drage til Norge, da det sømmer sig bedst for høviske svende at lære noget uden lands. Kjartan beslutter da at rejse, og tager løfte af Gudrun, at hun ikke vil elske nogen anden mand, end ham, ligesom han forpligter sig ikke at elske anden kvinde end Gudrun; han lover hende næste år at vende hjem igen. Bolli rejser med ham. Da de komme til Norge, se de i havnen en stor mand (Grim) svømme med stor færdighed. Bolli undslår sig for at efterkomme Kjartans opfordring til ham at måle sig med Grim, hvorpå Kjartan selv springer ud at fremme den leg med ham. Kjartan siger farvel til Bolli, som sejler hjem igen til Island, og beder ham hilse alle, og især Gudrun, at han skal holde sit løfte og komme den følgende sommer. Da Bolli lander i Island, kommer Gudrun ned til strande at spørge efter Kjartan. Bolli svarer, at han har fæstet en jomfru i Norge, som ikke er Gudruns lige; han beder hende derfor ikke spørge efter Kjartan. I vrede går Gudrun bort derfra; men Bolli taledes siden ofte med hende ved Laugarå, og skönt mange mishilligede det, vandt han hende og ilede med at holde bryllup. — 2den Sang. De to raske kæmper Kjartan og Grim svømme nu om kapp; Kjartan må tilsidst give efter, da han bliver ud-

mattet. Grim går for kongen og siger, at Islænderne ville indebrænde ham i deres overmod. Kjartan træder da ind for kongen med den erklæring fra alle Islænderne (uden Fróðar), at de ville antage den kristne tro. Ærkebispem Thorkel døber dem, og kong Olav tilbyder Kjartan sin søster Ingeborg til ægte. Kjartan svarer, at dette kan ikke ske, da han har lovet Gudrun sin tro. Kjartan vil nu drage hjem til Island; Ingeborg giver ham mange kostbare smykker og følger ham ned til stranden. Han lander der; fruer og jomfruer, deriblandt også Gudrun, komme ned til stranden at købe skrud og lin. Kjartan bliver opmærksom på Revna, Kalfs søster, og giver hende de smykker, han fik fra Ingeborg; da Gudrun så disse gaver fra Kjartan til Revna, blev hun ikke let om hjertet. Kjartan ægter Revna. Hans gode sværd bliver stjålet; han bekendtgør tyveriet, og der bliver søgt overalt, men forgæves, da ransmændene (Torhals börn og Bittlusynir?) vare forsvundne. Kjartan rider bort, og bliver advaret for Laugemændene, men han følger ikke advarselen. Gudrun går ind for Bolli og lover ikke at være ham god, sålænge han lader Kjartan være i live, sålænge han uden hævn vil bære den skam, Kjartan har påført ham. Bolli sadler da sin hest og rider bort. Kjartan kommer strax i kamp med Bollis mænd og fælder mange af dem; men det sværd, han nu havde, var så blødt, at han måtte rette det med foden hver gang han havde vejret en mand med det. Kjartan beder Bolli ikke stå ledig, men enten kæmpe for eller imod ham. Bolli farer da frem og gennemborer Kjartan, der døende beder sine mænd aldrig gøre Bolli noget ondt. Der var gråd på Herdardholt, da disse tidender spurgtes; ransmændene sejlede ud af Hvamsfjord. Kjartans fader Olav bygger sig en borg og sørger der hele sin levetid over sønnen.

Emnet er i Laxdæla og Olav Tryggvesöns saga.

A. (Schröters optegnelse.)

Fyrsti táttur.

1.
Ríða teir út af Herðarholt
reystar kempur tvær,
fyrstur reið Bolli Tollaksson,
tá íð Kjartan¹ var ekki har.
— Leggið nýjar árar út,
tað flýtur ein snekkja for
hertugans garða,
hon er seg af almvið og eikin
hin harða,
leggið nýjar árar út.²

2.
Ríða teir út af Herðarholt
reystar kempur báðar,
fyrstar reið Bolli Tollaksson,
tá íð Kjartan var ekki hjá.

3.
Kjartan legði³ at Leygará,
mongum tað væl tótti,
snarliga runnu ástir saman
við Guðrun Ósvivs⁴ dóttur.

4.
Kjartan gongur for faðir sín,
leitar við hann ráð:
væn er Guðrun Ósvivs dóttir,
eg vil ta jomfrú fá.

5.
Sømir tað öllum høviskum
kallum
læra bæði tukt og sinni,
líkari var, mín sæli son,⁵
tín veldiga harra at finna.

6.
Svaraði Kjartan Ólavsson
af so góðum treysti:
finna skal eg mín veldiga harra
á hesum sama heysti.

7.
Kjartan gongur við Guðrun at
tala,
tað mátti eingin hoyra,
segði frúnni ætlan sín,
hon rodnadi um ein droyri.

8.
Leggur hann hendur um frúnnar
háls,
mælir við hana so blíðum:
Ísland skal eg á sumri hava
væl máltú mín blíða.

9.
Lat tær góðan hugin siga,
aftur mann eg koma,

1) Kjartan, AB.; C: Jartan. — 2) Omkædet efter C. — 3) legði, AB; C: gekk.
— 4) Ósvivs; A: Hósvís; B: Jósís; C: Jósups. — 5) Istf: disse tre linjer har C:
Svaraði Ólavur faðir hans, hin vltiri og hin sviani: far teg heldur til Noregis.

elska tær ekki annan mann,
ei heldur eg mæ'r konu.

10.

Lat tær Guðrun hugin siga,
aftur komi eg við lív,
elska tær ekki annan mann
ei heldur eg mæ'r vív.

11.

Tað var Guðrun Ósvísdóttir,
íð reyðargull bar á hond,
fylgir hon Kjartan Ólavssyni
niður á sjóvarstrond.¹

12.

So letur Kjartan Ólavsson
síni skipini búa, va,
allar letur hann streingirnar
af reyðargulli snúga.

13.

So letur Kjartan Ólavsson
búa skipin stór,
bæði letur hann í tey laða
virtin og so bjór.

14.

Vindur upp síni silkisegl,
gull við ráum brann,
strikar ei á bunka niður
fyr enn við Noregis land.

15.

Strikar ei á bunka niður
fyr enn á Noregis vág,

har lá Grímur innan fyri,
spælir í brynju blá.

16.

Hoyr tú Bolli Tollaksson,
eg geri tað ei at loyna;
gakk á sund við gríman mann,
har skaltú teg royna.

17.

Svarar tá Bolli Tollaksson,
hann lítur á henda mann.
Bestalt er hann af gívrúm²
treystur,
eg royni ei sund við hann.

18.

Far tú teg til Íslands aftur,
heilsa fólki heim,
eg skal mæ'r á sunðið út
at fremja lítlan gleim.³

19.

Tú heilsa Guðrun Ósvísdóttur
af so góðum treysti:
Ísland skal eg á sumri hava,
áðrenn tað tekur at heysta.⁴

20.

Bolli vindur upp síni segl
og út í havið setti;
Kjartan legðist á sunðið út
at fremja leikir eftir.

21.

Bolli vindur upp síni segl

1) Vers 14 indskudt efter B. — 2) Af gívrúm, A; B: i gævu. — 3) C: Tað var Kjartan Ólavsson, hann gav ei slíkt i geyma: eg skal fara á sunðið út at leika í stríðar streymar. — 4) V. 19 indskudt efter B.

bæði gul og blá,
strikar ei á bunka niður
fyr enn á Íslands vág.

22.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur steig Bolli Tollaksson
sínum fótum á land.

23.

Fyrstur steig Bolli Tollaksson
sínum fótum á land;
tá var hon Guðrun Ósvivsdóttir
riðin niður til strand.

24.

Tá var hon Guðrun Ósvivsdóttir
riðin niður til strand;
hvar er hann Kjartan Ólafsson
hví kemur hann ekki¹ á land?

25.

Tú tarft ei Guðrun Ósvivsdóttir
eftir honum at fregna,
hann er seg í Noregi
so gláður við kongins tegnar.

26.

Kjartan er í Noregi,
fáir finnast slíkir;
hann hefur fest eina norska frú,
hon er ekki tigara líki.²

27.

Guðrun snúdist Bolla ífrá,
var reið og ekki góð:³
vonterslíkurakkum at trúgva,
tár á kinnnum stóð.

28.

Bolli legði at Leygará,
mongum illa tótti,
snarlíga runnu ástir saman
við Guðrun Ósvivsdóttur.

29.

Tað var Bolli Tollaksson,
tók sær frú at festa,
snarlíga læt til brúðleyps bjóða,
læt ekki leingi fresta.

30.

Öllum letur Bolli Tollaksson
í sítt brúðleyp bjóða,
uttan Ólavi Kjartans faðir,
íð væl kann randir rjóða.⁴

31.

Drukkið var teirra brúðleypið,
kátt var teirra lív,
gingu bæði í eina song
Bolli og hans vív.

1) hví kemur hann ekki, A; B: hann kemur ei fyrst. — 2) V. 26 *indskudt efter* BC. — 3) var reið og ekki góð, A; B: hon roðnaði sum eitt blóð. — 4) V. 30 *indskudt efter* B.

Annar táttur.

Drúkkid var teirra brúðleypid,
mangur fór gláður af;
eg kvöðí um Kjartan Ólavsson,
í Noregi hann var.¹

33.

Spæla teir á sundinum,
báðir reystir seggir;²
Kjartan kennir meðí á sær,
biður at landi leggja.

34.

Kjartan læt at landi leggja,
sógu tað konur og menn,
grimur maður á sundi spælir,
í hvörjari veglund enn.

35.

Grimur går fyrí Ólav kong,
strýkur sær um enni:
mætir eru Íslendingar,
vilja os innibrenna.³

36.

Kjartan gongur fyrí Ólav kong,
svör á sína trúgv nú:
allir viljum vær Íslendingar
taka við kristnari trú.

37.

Mælti tað Kjartan Ólavsson,
hann slær tað í ein gleim:

allir kristnast vær Íslendingar,
uttan Fróðar ein.

38.

Tað var Torkil erkibisp
heldur á gyltum horni,
allar kristnaði hann Íslendingar
á einum summars morni.

39.

Eg kristni teg, Kjartan Ólavsson,
væl í góðan tíma,
tak við kristnari trúgv af gudi,
eg gevi tær systur mína.

40.

Svaraði Kjartan Ólavsson,
konginum illa tótti:
eg taki ikki tigara systur,
tað frættir ei Ósvivs dóttir.

41.

Svaraði Ingibjörg⁴ kongins
systir,

talat eitt orð for sær:
viltú Kjartan Ólavsson
skiljast nú frá mær?

42.

Hon tók upp úr mjöldrekkju,⁵
Kjartani mentir⁶ gav:

1) V. 32 *indskudt efter B.* — 2) báðir reystir seggir, B; A: royna blitar eggir. —

3) V. 35 *indskudt efter B.* — 4) Ingibjörg, *Laxdæla*; Kristln, ABC. —

5) mjöldrekkju (?), A: C: attriki (?). — 6) mentir, A; B: möttul.

silvur og teir dýru slíðrar,
gripur af gulli var.

43.

Hon gav honum tað góða svörð
við gyltar slíðrar at binda;
hann var aldri í víggi sárur,
ið bar tann brand við lendar.

44.

Tað var Ingibjörg kongins systir,
ið gull bar sær á hond,
fylgdi hon Kjartani Ólavssyni
niður til sævarstrond.

45.

Har mundi hvört frá øðrum
skiljast,

báðum illa tótti:

Kjartan, eg fylgi ei longur tær,
tað frættir ei Ósvivsdóttir.

46.

Sig tú tíni grannkonu,¹
tú kemur til Íslands aftur:
hon, teg elskaði í Noregi,
var ikki af træla ættum.

47.

Kjartan vindur upp síni segl
bæði gul og blá,
strikar ei á bunka niður
fyr enn við Íslands vág.

48.

Strikar ei á bunka niður,
fyr enn við Íslands vág;
har lá Kálvur innan fyri,
vindur upp segl í rá.

49.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur steig Kjartan Ólavsson
sínum fótum á land.

50.

Fyrstur steig Kjartan Ólavsson
sínum fótum á land,
tá var Guðrun Ósvivsdóttir³
riðin niður til strand.

51.

Har komu frúvur og jomfrúvur
at keypa skrud og lín,
har kom Tóra Kjartans systir
og fagnaði bróður sín.

52.

Revna⁴ situr undir faldinum,
alt sœmir henni væl;
Kjartan kom frá strondum niðan,
snart var teim til tal.

53.

Revna situr undir faldinum,
væl sœmir henni klæði:

1) grannkona, A; B: vinkona. — 2) Kálvur; A: Álvur. — 3) Guðrun Ósvivsdóttir, A; B C: Ragna (Revno) systir Álfs (Kálfs). — 4) Revna, *efter sagaen*; A: Rafna; B C: Ragna.

mentarlín og hövuðgull,
tey vil eg hava bæði.

54.

Svaraði Kálvur¹ hennar bróðir,
kundi væl tukt og æru:
mentarlín og hövuðgull
tað semir teg ei at bera.²

55.

Hann gav henni mentarlín
hövuðgullini tvey;
mangurfær, hvat öðrum er ætlað,
eingin tað íð öðrum er eyðið.

56.

Hann gav henni mentarlín
hövuðgullini bæði;
mangurfær, hvat öðrum er ætlað,
eingin tað, íð öðrum er lagað.

57.

Hann gav henni gull og fæ
so tað silvurið brenda;
Guðrunu var ekki hjartað lætt,
tá íð hon sá skeinkin henda.

58.

Kjartan gongur for faðir sín,
leitar við hann ráð:
tað er hon Revna systir Kálvs,
eg vil ta jomfrú fá.

59.

Tað var Kjartan Ólavsson,
hann tók sær frú at festa;

snarliga læt til brúðleyps bjóða,
ei var longur at fresta.

60.

Teir drekka bæði úti og inni,
gott skal slíkum gegna;
Kjartan saknar úr máldrikki
svörð við kongins tegna.

61.

Teir stjólu burt hans góða svörð
burtur úr lodnum skeiðum,
stungu aftur í slíðra tá
brandin tann hin deiga.³

62.

Kjartan kemur inn árla morgun,
sær tey merki stór:
eg havi stuldur og rán at lýsa,
tað merkir dæmi stór.³

63.

Teir leita bæði úti og inni
hvör til sama verka,
teir finga ein mann at leita har,
teir kalla hann Ólav sterka.

64.

Teir leita bæði úti og inni
hvör í sínar vráir,
burtur vóru Tórhals börn⁴
og bitlusynir báðir.

65.

Kjartan kemur inn árla morgun,
litst hann um so víða:

1) Kálvur, *efter sagaen*; ABC: Álvur. — 2) V. 54 *efter* B; A *har*: Álvur bað hana sita í lag: íð fært væl, hvat teg lýstir; Kjartan gav henni hövuðgull af kærri kongins systur. — 3) V. 61 og 62 *indskudt* *efter* B. — 4) V. 64, l. 2 og 3: B: uppi í hvöns mans raði, horvuir vóru kominir menn; C: burtur hvarvu Hóralds menn.

eg havi so mikil örindi
burt á skóg at ríða.¹

66.

Kjartan leyp á völlin framm
bæði af ilsku og vreiði,
hann bað saðla horsið tá,
hann burtur á skógin reið.

67.

Tú ver væl um teg, Kjartan mín,
Knútur mælir af sonnum,
teir hava á tær illan hug,
tú stalt for Leygamonnum.

68.

Teir skulu fáa so tungligt gjald
og hvör skal annan svíkja,
fyrri skal eg láta liv,
enn burtur af veginum víkja.

69.

Guðrun gongur for Bolla inn,
fellur for honum í knæ:
unni eg Kjartani væl við tí,
nú hefur tú skommir tvær.

70.

Guðrun gongur fyrri Bolla inn,
fellur honum til kníggja:
Bolli, eg verði tær ekki tekk,
so leingi eg Kjartan síggi.²

71.

Sára græt Guðrun Ósvivsdóttir
af so tungum stríði:

tú skalt ongan sætan sova,
meðan Kjartan er á lívi.

72.

Bolli leyp á völlin framm
bæði af ilsku, og vreiði,
hann bað saðla sær horsið tá,
hann burt á skógin reið.

73.

Kjartan vá fimtan brynjumenn,
rennur í randir sveiti:
skjótt er einum af at máa,
heljarmat at veita.³

74.

Tað var Kjartan Ólavsson,
tað fann hann til ráð:
stígur nú á tað deiga svörð
við hvönn mann hann vá.

75.

Astur vá hann aðrar fimtan,⁴
rennur í randir sveiti:
hví stendur tú Bolli frændi,
vilt ongum dugnað veita?

76.

Astur vá hann triðja fimtan,⁴
rennur í randir sveiti:
hví stendur tú Bolli frændi,
vilt hvörgum dugnað veita?

77.

Bolli leyp á völlin framm,
tað var dreingja ferð,

1) V. 65 indskudt efter B. — 2) V. 70 indskudt efter B. — 3) heljarmat at veita, B; A: heljar mann tað (?) leita; C: heljarmenn at eyða. — 4) fimtan, A; C: tríggjar.

hann stakk Kjartan Ólavsson
millum buls og herða.

78.

Mælti tað Kjartan Ólavsson,
tá ið hann fell í knæ:
hetta hevur tú, Bolli frændi,
leingi ætlað mær.

79.

Kjartan liggur á grønum vølli,
sær seg um so víða:
einki skuluð tit Bolla gera,
meðan hann er á lívi.

80.

Bolli stendur á grønum vølli,
lítur seg um so víða:
eg má ikki gera so ont,
at tað má mær jú líða.

81.

Tá var grátur í Herðarholt
bæði af konum og kvendum:
Tórhals börn² og bitlusynir
niður til strandar rendu.¹

82.

Tórhals börn og bitlusynir
niður til strandar rendu;
bitlusynir skútu fingur,
út af Hvamsfjörð vendu.

83.

Tað var Ólavur faðir hans,
læt sær byggja borg,
síðan livdi hann ævi sína
alla út við sorg.

B. (Optegnet 1848 i Våg på Syderø.)

Denne opskrift stemmer nøje i indhold med **A**; den er 85 vers og flere steder fuldstændigere end **A**, hvorfor jeg har benyttet den til at gøre indskud, hvor jeg syntes noget manglede i **A**.

C. (Optegnet på Sandø 1848.)

Denne opskrift i 130 vers skiller sig endel fra de forrige især i anordningen af kvædet, som her deles i tre sange (tættir), ligesom den også helt igennem er vidtløftigere. —

¹) Vsa: 81, 82 og 83 efter B (udtagne i A).

²) Tórhals börn, jf. A v. 64; B: Bitlisbörn.

Da de ere komne fra Island til Norge, går Kjartan med sine mænd på land og slår sin lejr (herbúðir) ved stranden. Grímur kommer til og ser dette; (da han har hørt Islændernes samtale, udbryder han:) stortalende (heitstórir) ere Islænderne nu, da de ville indebrænde os. Kjartan opfordrer nu Bolli til at prøve svømning med Grím, men da Bolli vægrer sig, går Kjartan selv; men han kan ikke stå sig imod ham; hvorpå Kjartan stædes for kongen og går derfra ned igen til stranden til Bolli, som han beder at sejle hjem til Island og hilse alle fra ham, og især Gudrun, at han næste sommer inden høsten skal være hos hende. Bolli kommer hjem, lyver for Gudrun og får hende til ægte. (2den sang) Kongen beder Kjartan at vise sit mod og sin kraft imod søroveren Álvur, som hærjede der nordenfor landet. Kjartan udfører dette, tager atten hærskibe og vender hjem med sejer;¹ han slår sine tælte (tjaldbúðir) tæt ved stranden; kongens søster går til ham at ønske ham velkommen og indbyde ham hjem til hallen; hun giver ham gode gaver. Islænderne kristnes. Kjartan sejler hjem til Island; da han kom til land, lå Álvur (Kálvur) der for at sejle til Kjartans søster (jfr. A v. 48). Kjartan forærer Ragna (Revna) en kåbe og to hovedsmykker, hvilke hun strax viste (sýndi) Gudrun. Kjartan ægter Revna. — (3die sang) Medens de andre drikke og holde lystighed, græmmer Gudrun sig (so var Gudrun Ósvivsdóttir sár og sjúk af ekka). Hun går ind for Bolli og siger, at „Ólavs rekkar“ bære sejer, medens Bolles mænd ligge hjemme; hun opegger ham flere gange, så han endelig indvilger i at tage Kjartan af live. Hóralds (Tórólvs) mænd blive købt til at stjæle Kjartans sværd, som Kjartan forgæves leder efter; Hóralds mænd vare flygtede bort. I kampen fælder Kjartan

¹) B. har også denne fortælling, at han tog atten hærskibe ud af Gardaríki fra Alf; men her lægges dette hen til Kjartans Islandarejse og sker ikke som i C efter kongens opfordring.

ni kæmper, og opfordrer da Bolli til at tage del i kampen enten med eller imod ham. Da sker det, at

Bolli eftir jörðini fór,	stakk so Kjartan Ólavsson
so illa mundi han gera,	millum rívs og herða.

Kjartan dør; der er gråd på Herðarholt, bitlusynir (?) sejle over Hvamsfjord og Ólavur kaster sine skatte (kastar eyð) i borgen og sørger hele sin tid over sønnen.

II.

Ormar Tórólvsson.

A. En hövding i Island er nævnet Thorolf; han har en søn, Ormar, der er væn og stærk, og vel øvet i våben. En dag, han er reden i skoven for at kæmpe, føler faderens at helsot er påkommen ham; han sender strax bud efter sønnen, der ved denne tidende iler hjem til Thorolf. Han giver Ormar tre gode råd for sin død: at han skal drage til Kong Olav i Norge og være ham lydig i alt, uden i det at gå med ham på Ormen hin lange, („thi kongen farer til himmels op, men kæmper synke i hav“); dernæst skal han, hvad enten han er stædt i kamp eller tavl, heller lade andre rose ham, end han skal gøre det selv. Derpå dør Thorolf og Ormar graver ham i højen. Han vinder nu sejl i rå og sejler til Norge med sin broder (fostbroder) Ashjörn. Da Ormar kommer ind for kong Olav, siger han, at Thorolf på Herðarholt var hans fader. Kongen beder Einar Thambskælver vige sit sæde for Ormar, da denne synes ældre;

Einar springer i vrede op, omstyrter drikkeskåler, så den brune mjød flyder henad gulvet; han svarer kongen, at det må være en mægtig mand, som han skal reise sig for. Kongen tillader, at hans kæmper må prøve kræfter i brydning der i hallen, for at fornøje gesterne i julen. Ormar springer strax op fra sit sæde, tredje mand fra kongen, og mange af hirdmændene gå strax at brydes med ham, men ingen kunde stå sig mod ham mer end ett eller to tag. Einar gik da mod ham, og han stod fast mod Ormar ikke alene i to tag og sex tag, men først ved det tolvte kast sank han i knæ for Ormar. Kongen forbyder sine mænd at lade Einar nogensinde høre ilde, fordi han faldt for Ormar. Einar tiltaler strax Ormar; og de slutte forlig. En morgen årle byder kongen sine mænd at lægge årer for bord på Ormen den lange. Ormar falder på knæ for kongen, og siger, at hver bön, han beder ham om, skal strax være ja, undtagen den, at sejle ud på Ormen, thi kongen farer uskadt til himmelen op, men kæmperne synke i hav. Ormar beder kongen heller sejle hen til risen Dolls hule. Kongen lader da sætte et mindre skib i søen og styrer nord for Ytra (Ytrey); da se de en grum rise stå udenfor hulens indgang under et højt fjæld; risen tager sin jærnkrog og kaster ud i havet. Da Olav ser dette, lader han både sejle og ro efter risen; han drager sit sværd og påkalder den sande gud, og nu må Doll gå ind i sin hule. Ormar tilbyder sig nu ene at gå op i risens hule at kæmpe med ham; han beder kongen vende hjem og ikke spille flere af sine kæmper mod risen, dersom han ikke snart vender tilbage. Ormar tager en esping (liden båd) under armen med sig for at komme over vandene til hulen, og træffer da Doll liggende derinde, men ingen almindelig mand (menschur maður) kunde nå op til ham, så stor som han var. Ormar tiltaler nu jætten og siger, at han

er kommen for at kæmpe med ham; på Dolls spørgsmål om, hvorfra han er, siger han ham rigtig besked. De begynde da at kæmpe; klipperne give efter for deres fødder, som om det var vand de trådte i, så hårdt stampede de på hulens gulv under brydningen. Ormar segner på knæ; men i sin nød påkalder han gud og den signede kong Olav, hvem han lover at tjene hele sit liv, dersom han bliver udløst af denne våde; nu kommer han til kræfter igen, så han kaster risen til jorden, og knækker hans hals. Doll udstøder et frygteligt skrig, idet han opgiver ånden. Da kongens mænd på skibet høre råb, bede de kongen vende tilbage, da Ormar nu er død; men kongen svarer, at han hørte resten af en Mand, som ikke var fejj, og at Ormar er i live; han vel-signer den moder, der opfødte en så stærk kæmpe, som kunde overvinde denne jætte. Nu se de Ormar komme ned fra fjældet med Dolls kostbarheder, hvilke han giver kongen. Olav beder Ormar antage den kristne tro, da han vil give ham sin søster til ægte. Ormar vil nødigt gå ind herpå, da han ikke bekymrer sig om, hvad der sker med ham efter døden. De sejle nu tilbage til Throndhjem og holde bryllup.

Jevnfør den svenske vise hos Arwidsson nr. 8 og 9, der dog nærmest svarer til den næste, Brúsajökils kvæði. Emnet er behandlet i Þáttir Orms Stórálfssonar (Fornm. sög. III, s. 204).

A. (N. Nolsöes saml. nr. 16.)

1.

Viljið þær nú lýða á,
ljóð geva mær,
Tórólv nevni eg hövdingan,
yvir tí landi¹ ræður.
— Ólavur kongur herjar hann
mót tröllum,
hans eru segl af silki reyð,
Ormurinn rennur, árar leika í
tollum.

2.

Átt hefur hann ein ungan son,
Ormar skulum vær nevna,
vænur er hann og vöxtrarligur,
kann væl dreingjum stevna.

3.

Hann var seg á leikvöllum
burtur við öðrum sveini,
so ofta teir tá reiðir voru,
stóð teim stríð af meini.

4.

Tað var á tí sama degi,
sum Ormar á skógvin reið,
faðir hans fekk helsóttina
mitt á síni leið.²

5.

Tað siggi eg á sjálvum mær,

at hel er komin í hendi;
heintið mær mín unga son,
ímeðan eg hann kann kenna.³

6.

Tórólvur talar til sveinana
tógva ella triggja,
heintið mær Ormar sonin mín,
nú vil eg hann siggja.

7.

Hann var fimur á fótunum,
íð tey boðini bar
haðan á teir leikvöllir,
sum Ormar fyrri var.

8.

Hoyr tú, Ormar Tórólvsson,
skjót tann leik af hendi,
gakk framm fyrri faðir tín,
meðan hann teg kennir.

9.

Svaraði Ormar Tórólvsson,
skeyt tann leik af hendi:
heilur var mín sæli faðir,
tá íð eg á leikvöllir rendi.

10.

Inn kom Ormar Tórólvsson,
fellur á síni knæ:

¹) tí landi, A C; B: Íslandi.

²) V. 4 *efter* B; A *har*: Tað var um ein halgan dag, solin skein so víða,
Tórólvur frá kirkju reið, hann fangaði helsótt stríða.

³) V. 5 *indskudt efter* B.

Krist signi teg, mín sæli faðir,
hvat viljið tær nú mæð?

11.

Hoyr tað mín hin sæli sonur,
legg tær væl í minni,
trinni vildi eg heilræðini lagt
fyri teg á sinni.¹

12.

Hoyr tað Ormar, sonur mín,
hvørt stendur tín ferð,
evri veit eg ætlaran,
tú hevur í ráðagerð.

13.

Evri veit eg ætlaran,
tú hevur í ráðagerð:
Ólavur kongur í Noregi
so væl mann við teg vera.

14.

Ormar, legg tær væl í minni,
tann veg vil eg tær vísa:
Ólavurkongur fyri Noregiræður,
tann barra skaltú prísar.²

15.

Hvør tann bøn, ið hann teg
biður,

hon skal vera ja,
men leggja árar á Ormin langa,
far tú ikki tað.

16.

Men leggja árar á Ormin langa,

far tú ikki tað,
tí kongurin heilur til himna fer,
men dreingir sükka í kav.

17.

Hoyr tað Ormar, sonur mín,
tað mæli eg um minni,
legg teg heldur for helli Dolls,
gríp tann greppin inni.

18.

Hvat heldur tú ert í vigg
staddur,
ella í høviskum talvi,
annar heldur enn sjálvur tú
skal rósa tínum alvi.

19.

Hvat heldur tú ert í vigg
staddur,

ella í tungum stríði,
annar heldur enn sjálvur tú
skál rósa tínum lívi.

20.

Ormar leyt at hyggja á,
hans faðir mundi doyja,
síðan gróv hann dreyg í heyg,
sum dreingir dalin hoyja.³

21.

Mánadagin í páskaviku
sigldi hann út í hav,
hann kom ikki aftur til landana,
fyrir enn sankta Mikkjals dag.

¹⁾ ²⁾ ³⁾ Versena 11, 14 og 20 indskudte efter B.

22.

Vundu teir upp síni silkisegl
gull við vovin rand,
strikaðu ei á bunkan niður,
fyr enn við Noregis land.

23.

Hegar íð teirra snekkja
kendi fagurt land,
læt hann síni akker falla
á so hvítan sand.

24.

Læt hann síni akker falla
á so hvítan sand,
fyrstur steig Ormar Tórólvsson
sínnum fótum á land.

25.

Fyrstur steig Ormar Tórólvsson
sínnum fótum á land,
so hann Ásbjörn bróðir hans
undir hans högru hond.

26.

Mitt í miðjum grasagarði
axla teir sitt skinn,
og so búgvin gongur hann
í högar hallir inn.

27.

Og so búgvin gongur hann
í högar hallir inn,
sum Ólavur kongur at borði sat
við mann og hundrað fimm.

28.

Kongurin situr fyr breiða borði,
mong eru dæmin vond:
hvaðan er hesin framandi maður,
hvar byggir hann lond?

29.

Tí svaraði Ormar sterki,
smílist undir lín:
Tórólvur af Harðarholti
var sannur faðir mín.

30.

Kongurin talar til sínar menn,
biður teir allar tiga:
fyrst er at geva manni mat,
síðan tíðindi at spyrja.

31.

Kongurin talar til Einar unga:
stíg um borðið framm,
lat hann sita, íð komin er,
tí eldri sýnist hann.

32.

Lat hann sita, íð komin er,
tí eldri sýnist hann,
spar¹ gleði um tann ókenda,
tí úlvur er ókend mann.

33.

Upp stóð Einar Tambarskelvi,²
tók tey orð til vanda:
tað má vera mikil maður,
eg skal fyr uppstanda.³

¹) spar; A: lær (?) — ²) Tambarskelvi, (jf. A e. 35); B: Tambarskeggi.

³) V. 33 indshudt efter C.

34.

Einar sprakk um borðið framm,
bæði af ilsku og reiði,
manga dýra veislugávu¹
breyt hann sundir í teirri.

35.

Tað var Einar Tambarskelvi
sprakk um borðið framm,
allur tann hin brúni mjöður
á hallargólvið rann.

36.

Kongurin situr í hásæti,
lítur á skikkju friða:²
hvat skulum vær til skemtunar
hava,
hesi jólini líða?

37.

Svaraði Jákub³ erkibisp,
smílist undir lín:
tað er siður á hesum landi
at halda jólaglýmur.⁴

38.

Einar sprakk um borðið framm,
kappin tann hinn mæti,
triði maður frá konginum
Ormar gekk úr sæti.

39.

Bardust teir tá innan hallar,
so er greint fyri mær,

eingin stóð mót Ormari
meir enn eina siftu ella tvær.

40.

Bardust teir tá innan hallar,
af dró barna gaman,
möttust Einar og Ormar ungi,
tá bar báðum saman.

41.

Bardust teir á hallargólvi,
so er greint fyri mær,
Einar stóð fyri Ormari
fullar siftur tvær.

42.

Bardust teir á hallargólvi,
mátturin við teim vex,
Einar stóð mót Ormari
væl fullar siftur sex.

43.

Bardust teir á hallargólvi,
er mær ei á tí hól,
Einar stóð mót Ormari
væl fullar siftur tólv.

44.

Bardust teir á hallargólvi,
slíkt má garpar kalla,
Einar mátti til jarðar níga,
annar fór at falla.

45.

Tá var brak í breiðu höll,

1) Veislugávu, A; B: nössugávu; C: nýssugávu. — 2) Litur á skikkju friða, B;
A: altur í gulli skínur. — 3) Jakub; A; B: Sjórdar. — 4) halda jólaglýmur, AC;
B: hava javnan glýmu.

tá íð Einar leyt at falla,
kappin mátti til jarðar ganga,
slíkt mega kappar kallast.¹

46.

Kongurinn so til orða tók,
letur reiði renna:

tær skuluð eingir af mínum
monnum

Einari hetta um kenna.

47.

Er her nakar af mínum monnum,
Einari kennir á,²
hann skal hanga í hægsta træ,
sum rótum rennur frá.

48.

Er her nakar af mínum monnum,
Einari skomm til kennir,
hann skal hanga í hægsta træ,
sum upp fra rótum rennur.

49.

Síðla var um aftanin,
alt gekk fólk til borða,
so var sagt at Einar beiddi
Ormari fyrst til orða.

50.

Kongurinn kemur út árla morgun,
fell so væl í lag:
leggja árar á Ormin langa
skuluð tit fara í dag.

51.

Svaraði Ormar Tórólvsson,
fell á síni knæ:

hvör tann þen, íð tú meg biður,
hon skal vera ja.

52.

Hvör tann þen, íð tú meg biður,
hon skal vera ja,
men leggja árar á Ormin langa
fari eg ekki í dag.

53.

Leggja árar á Ormin langa
fari eg ekki í dag,
tú kongurinn heilur til himna fer,
men dreingir sökka í kav.

54.

Hoyr tað kongurinn, harri mín,
tað mæli eg um minni,
leggjum os heldur for helli Dolls,
vær gripum tann greppin inni.

55.

Drógu knörr á lunnin oman,
eina gylta skeið,
vundu segl í húnborar hátt,
skjótur rann knörrur leið.

56.

Ólavur kongur Tryggvason
siglir norður við landi,

¹) Versene 45 og 46 indskudt efter B. — ²) kennir a, A; B: heita smar.

hann hefur skakað á skamri
stund
so mongum bitrum brandi.

57.

Ólavur kongur Tryggvason
han siglir norður fyri Ytra,
hann hefur skakað ¹ á skamri
stund
so mongum brandi bitrum.

58.

Helli síggja teir undan koma,
yvir stóð fjallið ² langa,
sógu ein so grimman risa
fyri hellisdurum standa.

59.

Helli sógu teir undan koma
undir tí fjalli há',
sógu ein so grimman risa
fyri hellisdurum stá.

60.

Dollur tók sín jarnnokka,
út á sjógvin knógvar,
Ólavur læt tá eftir honum
bæði sigla og rógva.

61.

Dollur tók sín jarnnokka,
út á sjógvin fór,
Ólavur læt tá eftir honum
bæði sigla og ró.

62.

Kongurinn skeyt sín búna brand,
dró hann undan skinni,
heitur nú á sannan gud,
tá fór Dollur inn.

63.

Tí svaraði Ólavur kongur,
mælir ið fyrsta sinni:
hvör skal fara til hallar heim
og grípa tann greppin inni?

64.

Svaraði Ormar Tórólvsson,
mælir af tungum sinni:
eg skal fara til hallar heim
og grípa tann greppin inni.

65.

Falli eg fyri risanum
og eri eg hartil feigur,
tær skuluð ei af tigara monnum
spilla garpar fleiri. ³

66.

Hegar ið teirra snekkja
kendi fagurt land,
lótu síni akker falla
á so hvítan sand.

67.

Lótu síni akker falla
á so hvítan sand,

1) hefur skakað, A; B: færir skeið ... og margar brandar bitrar. — 2) yvir stóð fjallið, B; A: undan tí fjalli. — 3) V. 65 eftir B; A har:

Falli eg fyri risanum, verði eg har í vetur,
farið tit til landana, tað er tilkum betur.

fyrstur steig Ormar Tórólvsson
sínum fóti á land.

68.

Ormar gekk frá ströndum niðan,
ætlaði sær til stríð,
espíng undir hendi á sær,
tí vötnini voru víð.

69.

Ormar gekk frá ströndum niðan,
honum var ekki kunnig leið,
espíng undir hendi á sær,
tí vötnini voru breið.

70.

Tað var Ormar Tórólvsson
inn í hellið sá,
tað náddi ekki menskur¹ maður
upp sum Dollur lá.

71.

Tað var Ormar Tórólvsson,
inn í hellið hyggur,
tað náddi ekki menskur¹ maður
upp hvar Dollur liggur.

72.

Hoyr tú Dollur, segi eg tær,
tú hygg við tínum eygum
tvínum,

her er boð frá Ólavi kongi
at grípa teg greppin inni.

73.

Tí svaraði Dollur,

mong eru dæmin vond:
hvössu eitur tú, ungi maður,
hvar byggir tú lond?

74.

Ormar skaltú nefna meg,
satt at siga tær,²
Tórólvur af Harðarholti
var sannur faðir at mær.

75.

Svaraði Ormar Tórólvsson,
smílist undir lín:
hefur tú ekki hoyrt frá tí,
at Ásbjörn er bróðir mín?

76.

Ruku saman á hellisgólvi,
báðir voru grammir,
so fullu fjöll fyrri fótum,
sum teir hövdu troðið i dammir.

77.

Bardust teir á hellisgólvi
bæði af grimd og reiði,
so tradkaðu teir hellisgólvið,
sum teir hövdu troðið í leiri.

78.

Bardust henda dag at kvöldi
á tí sama sinni,
Dollur gjördist í tökum frekur,
tussanum stóð til at vinna.³

79.

Bardust teir tá innan hallar,

1) Ikki menskur. B; A: ekki uttan menskur. — 2) satt at siga tær; A: væl í víggi
star. — 3) Vers 78 indskudt efter B.

Ormar komst á knæ:
gud og signaður Ólavur kongur
veri nú við mær.¹

80.

Eg skal tæna Ólavi kongi
lífs og allan aldur,
um eg verði hiðani leysur,
segði tann menjarbaldur.²

81.

So var, at Ormar sterki
mikið megin³ fekk,
varpaði risan á hellisgól,
so hálsur úr liði gekk.

82.

Dollur skar so sára við,
tá íð hann gav upp ond,
hetta hoyrði kongurinn
niður til sjóvarstrond.

83.

Svaraði ein af sveinunum,
svör á sína trú:
siglið aftur til landana,
tí deyður er Ormar nú.

84.

Hetta var ekki feigmans róp,
eg hoyrði á hesum bragdi,
signað verði tann móðirin,
matin í munninn lagdi.

85.

Vegið fekk hann Dollin

við sínum slíðraknivi,
síðani tænti hann Ólavi kongi,
so leingi hann var á lívi.

86.

Ormar fekk alt risans skreyt,
rívur upp grót og grund,
tríggjar steinar í barm á sær,
hvör stóð meira enn pund.

87.

Kongur liggur á skipinum,
leingist honum at bíða,
sær nú Ormar Tórólvsson
niður úr fjalli skriða.

88.

Tað var Ormar Tórólvsson,
skeyt tann leik af hendi:
harri, her eru gávurnar,
íð Dollur tigum sendi.

89.

Tí svaraði Ólavur kongur,
snarlíga hann sær vendi:
sístur mundi hann Dollur
senda mær skattin henda.

90.

Kongur stendur á bunkanum,
ljómin af honum skín:
tak við gávu og kristnari trú,
eg gevi tær systur mína.

91.

Svaraði Ormar Tórólvsson,

¹) veri nú við mær, A; B C: dagnad veitti mér. — ²) V. 80 indskudt efter B. —

³) mikið megin; B: megin (uden tillægsord); A: mikla megi; C: mikla møði.

lítur seg upp í fjöll,
so mant tú við öllum fara,
smækkast veröldin öll.

92.

Skal eg taka við kristnari trú,
tað geri eg allvæl treyður:
eg skoyti ei, hvat beinini tola,
síðan eg eri deyður.

93.

Ólavur kongur Tryggvason,

siglir suður fyrri Ytra;
hann hefur skakað á skamri
stund

so mangan brandin bitran.

94.

Sigla teir til Trándheims suður,
svörd á hjálmi bresta,
tá var einki annað at gera
enn kongins systur at festa.

B. (Svabo I, 2) i 67 vers har ingen væsenlige afvigelser fra **A**; kun ved kampen mellem Ormar og risen er **B** noget fuldstændigere: risen spørger, hvorfra denne mand er, som vover at gå ind i hans hule, hvortil Ormar svarer:

Eg eri foddur í Íslandi, sum ísur á streymum rennur,
faðir mín æt Tórólvur, Ormar skalt tú meg kenna.

Derpå svarer risen:

Eg skal seta teg upp á teinar, tað skal eg tær gera,
tú skalt vist mína føðslu veita, til krásir skaltu verða.

Da Ormar kommer ned til kongen med risens skatte, siger han:

Hoyr tað kongurin, harri mín, tær vóruð so treyðir til ferðar,
tær havið meira gull herinni, enn hirðin öll kann bera.

I **B** ender kvædet anderledes end i **A**, da Ormar ikke vil lade sig kristne og altså ikke får kongens søster til ægte:

Ikki lýddi hann kongins orð, til trúnnar var hann seinur,
kongurin siglir við gull og fæ aftur til Trándheims heim.

C. (Hentzes saml. nr. 14) i 78 vers afviger kun i enkelte Ord fra **A**, da begge disse opskrifter ere fra Sandø.

12.

Brúsajökils kvæði.

A. Om julen kommer en gammel mand med krykke under arm gående til gårde; han får god modtagelse og bliver spurgt om, hvor der er udsigt til at erhverve sig gods og fæ (figgjar vánir). Han svarer, at ved Herøland ligge to øer, og der bor jætten Bruse. Asbjörn lader da bygge sig snækker, og sejler så til Herøerne; han lander på den flade strandbredd, hvor han ser Bruses hal lige over oppe i fjældet. Han beder sine mænd ligge der og vente på ham til næste morgen ved solens opgang. Derpå går han ene fra stranden; han haver hverken gud, den hellige jomfru eller den hellig ånd i sin hu. Da han kommer til Bruses hule er denne ikke hjemme, og han tager nu både gods og våben, guld og sølv bort med sig og lader dermed sin snække. Da mærker han, at han har glemt sine handsker i Bruses hal, og må tilbage efter dem; hans mænd fraråde ham det, men han beder dem vente til daggry næste morgen og går derpå afsted igen. Nu han kommer ind i hulen, ser han, at Bruse er hjemme; Bruse bebrejder ham, at han har taget hans kostbarheder og fyldt sit skib med, men især harmes han over, at Asbjörn har røvet hans udvalgte våben. Bruse beder da hulen lukke sig til, så ingen åbning eller glugge skal findes på den. Dette sker, og nu begynde de to at brydes, så de trådte ned i bjærget, som det havde været det bløde ler. Bruse får overmagten, slænger ham til jorden, så halsen går af led. Asbjörn udstøder så höjt et skrig, idet han falder, at hans mænd på skibet hørte, at han lod sit liv. De sejle da tilbage. Ormar Thorolfsson får dette at vide, at hans broder Asbjörn er falden for Bruse, og han beslutter sig da til at

sejle til Herøerne for at hevne ham. Kong Olav lover at følge ham did og beder ham have gud i tanke, den hellig ånd og den hellige jomfru. Han sejlede nu til Herøerne, og med gud i tankerne går han hen til Bruses hule. På en liden båd slipper han vel over indsøerne, men ser nu en kæt stå ved hulens indgang. Ormar skyder på den, men katten griber alle pilene og bider dem midt over; Ormar kaster da buen og griber til sværdet, hvormed han da gennem-borer katten; jorden skælver, idet den falder og femten trolde fare frem rystende deres hamme, men også disse fælder Ormar. Nu går han ind til Bruse, slår kors i døråbningen; han fordrer nu bøder for drabet på Asbjörn. Bruse svarer, at han havde taget alle hans kostbarheder, og desuden havde Ormar nu dræbt hans gode kat, så han vilde ingen bøder give. Ormar beder ham ikke sætte Asbjörn jevnt med katten, og derpå giver han sig i kamp med ham, idet han beder Olav give ham styrke og gud at udløse ham af denne nød; han lover da at tjene Olav sit hele liv. Ormar får nu kraft, griber i risens lange skæg, river kødet af kæverne og knækker tilsidst hans hals; idet Bruse får sit banesår, udstøder han et skrig, som høres ned til stranden; hans mænd glæde sig over hans sejer. Ormar kommer nu til Olav og lover at tjene ham hele sin tid, om han end skulde leve uden glæde hos ham.

Visen haves svensk (Arwidsson 8-9); emnet findes behandlet i Þáttr Orms Stórálfssonar.

A. (Hentze nr 11.)

1.
Tað var um eina jólatíð,
hundar fóru í bond,
har kom gongukall gangandi,
bar hækju undir hond.

— Ólavur kongur herjar hann
mót tröllum,
hans eru segl af silki reyð,
Ormurin rennur, árar leika
í tollum.

2.
Set teg niður, gamli maður,
set teg mær í hjá,
tú mant vita frá mongum at siga,
gód eru gomul ráð.¹ —

3.
Hoyr tú tað hin gamli maður,
set teg mær so nær,
veist tú nakrar figgja vánir
satt at siga mær?

4.
Eg veit ongar figgja vánir,
satt at siga tær,
men úti fyri Herjalondum²
liggja oyjar tvær.

5.
Úti fyri Herjalondum
liggja oyjar tvinnar,

onnur eitur Sygri
og onnur eitur Minna.³

6.
Onnur oyjin Sygri
og onnur oyjin Minna,
har býr inni Brúsaðkil,
ertú maður at vinna.

7.
Ásbjörn letur sær bussu smíða
væna og so fríða,⁴
kvittar norð við Herjalond,
hesi jólini líða.

8.
So siglir hann Ásbjörn
norð fyri Herjaroy,
hvörki kom honum gud í hug
ella tann heiliga moy.

9.
So siglir hann Ásbjörn
norð fyri Herjalond,
hvörki kom honum gud í hug
ella tann heiliga ond.

10.
Leggið her at landinum,
sum fjöran hon er stutt,
hetta mann vera Brúsa höll,
ið beint í fjöll er upp.

1) V. 2 *indskudt efter C.* — 2) Herjalondum (Heroyjalondum), C; A: Hellialondum.
— 3) onnur eitur Sygri (onnur er syðri?), og onnur eitur Minna (er minni?), A; B:
onnur eitur Sikilsey og onnur Seggir minni; C: onnur hon er minni, og har er Brúsi
tani. — 4) V. 7, l. 1–2 *efter B*; A: Ásbjörn letur sær buxur sjála víðar og so síðar.

11.

Leggið her at landinum,
sum fjöran hon er slætt,
hella mann vera Brúsa höll,
íð beint í fjall er sætt.

12.

Her skuluð tit liggja, mínir menn,
og gera so lítið af,
annan morgin vænta mín,
tá íð sólin roðar úr kav.¹

13.

Her skuluð tit liggja, mínir menn,
gera so lítið gný,²
annan morgin vænta mín,
tá sólin roðar í ský.

14.

Ásbjörn gekk frá ströndum niðan
tað³ við ongar sveinar,
tá hann kom í hellið inn,
ikki var Brúsi heima.

15.

Hann stjól burt hans gull og fæ,
so hans góds og garðar,
hevði hann ikki stolið hans
vápnapróv,
tá mundi tað minst um varið.

16.

Hann stjól burt hans gull og fæ,
hevði ei hondum hów,
har so aftur til strandar oman,
snekkjuna lægdi í sjó.

17.

Tekur hann bæði gull og silvur,
sær í byrðar at binda,
klæði hans og vápnapróv
hann letur at ströndum rinda.⁴

18.

Ásbjörn kastar byrði sína
niður á grænan völl:
eftir liggja hanskar mínir
heima í Brúsa höll.

19.

Eftir liggja hanskar mínir,
teir ljóti eg at sökja,
er hann heima Brúsa Jökil,
tá mann verða flækja.

20.

Svaraði ein af sveinum:
viltú ráð míni tiggja,
siglum aftur til landana,⁵
lat teir hanskar liggja.

21.

Svaraði ein af sveinum,

¹) úr kav: C: í hav; A: í kav. — ²) gný, BC; A: tí (Jc?). — ³) tað, A; B: ein.
— ⁴) Versene 17, 18 og 19 efter B; is/f. disse har A kun dette v:

Alt tað gull, íð risin eigir, liggur í einum kassl,
eftir liggja hanskar mínir undir Brúsa rassa.

⁵) V. 20, l. 2 og 3 efter B: A: takk víldi ikki tiggja, tað segi eg tær Ásbjörn ...

gull ber hann á hondum:
mangir gerast hanskar slíkir
heima í várum londum.¹

22.

Tí svaraði Ásbjörn,
snarlíga hann sær vendi:²
eg havi so leingi borið teir
hanskar

uppi á míni hendi.

23.

Herskuluð tit liggja, mínir menn,
gera so lítið af,
annan morgin vænta mín,
tá sólin roðar úr kav.

24.

Herskuluð tit liggja, mínir menn,
undir grænari líð,
annan morgin vænta mín,
tá sólin roðar í ský.

25.

Ásbjörn gekk frá strondum niðan
tað við ongar sveinar,
tá hann kom í hellið inn,
tá var Brúsi heima.

26.

Tá svaraði Ásbjörn
bæði vænur og vitur:
her liggja nú hanskar mínir,
sum tú Brúsi situr.

27.

Tú hefur tikið mitt gull og fæ
so mitt góds og garðar,
hevði tú ikki tikið mitt vápna-
próv,
tá mundi tað minst um vara.

28.

Tú hefur tikið mitt gull og fæ
hartil mitt skart og skreyt,
bart tað so til strandar oman,
næst at knörrur fleyt.³

29.

Tí svaraði Brúsaðökil:
verði her enn sum áður:
aftur lokist helli mitt
eingin gluggi á!

30.

Tí svaraði Brúsaðökil:
verði her enn sum fyrr:
aftur lokist helli mitt,
verði her ongar dyr!

31.

So gingu teir innan halla,
eykaðist meiri vandi,
tradkaðu teir so hellisgólv,
sum teir hövðu troðið í sandi.

32.

So tókust teir hondum saman,

1) V. 21 indskudt efter C. — 2) Ásbjörn, snarlíga hann sær vendi, A; B: Ásbjörn
próð: aftur ljótið og at venda. — 3) V. 28 indskudt efter C.

gjördu snarpan leik,
so tróðu teir björgið niður
sum tað bleyta leir.¹

33.

So var sagt, at Brúsa-jökil
mikið megin fekk,
sipaði Ásbjörn á hallargólv,
só hálsur af liði gekk.

34.

Hann tók upp hans skinn og
kropp

og kastar á hurðarás:
ligg nú her, kvað Jökil so,²
í kvöld til öskukrás.

35.

Ásbjörn skar so sára við,
tá hann gav upp ond,
tað hoyrdu hansara sveinar
niður til sjóvarstrond.

36.

Svaraði ein af sveinunum,
so sárliga hann græt:
tað hoyrði eg á röstini,
at Ásbjörn lívið læt.

37.

Svaraði annar af sveinunum,
hetta nú hann segði:

tað hoyrði eg á röstini,
at Ásbjörn lívið legði.

38.

Sveinarnir ið eftir vóru
sigldu sjógvin salta,
Ásbjörn fell í Brúsa höll,
út gekk gáta Galta.³

39.

Teir vundu upp síni silkisegl,
gull við ráum brann,
strika ei á bunkan niður
fyr enn við Noregis land.

40.

Hegar ið teirra snekkja
kendi fagurt land,
lótu síni akker falla
á so hvítan sand.

41.

Lótu teir síni akker falla
á so hvítan sand,
tá var Ormar Tórólvs-son⁴
riðin niður til strand.⁵

42.

Tá var Ormar Tórólvs-son
riðin niður til strand:
hvar er Ásbjörn, bróðir mín?
hann kemur ei fyrstur á land.

1) V. 32 *indskudt efter B.* — 2) kvað Jökil so: A: hvat Jökil segði. — 3) *Delte udtryk „gáta Galta“ eller Galtes spådom er her indblandet fra krædet: Geyil Áslaksson, Aror G liti íslandsfari møder kong Harald i søen og spår ham døden i England.* — 4) Ormar Tórólvs-son, A; C: Ormur Tórólvs-son. — 5) *Istif. disse e. Aar B: Aftur sigldu Ásbjörns menn bæði við sorg og sát, inntil hin ungi Ormar frætti til íslands út.*

Ífl. sagaen er Ormar også i Island, da han erfarer Ásbjörns død.

43.

Svaraði ein af sveinunum,
íð siglt hevði sjógvin salta:
Ásbjörn fell í Brúsa höll,
so út gekk gáta Galta.

44.

Ormar snúðist teimun frá
bæði af ilsku og reiði:
tú skal eg til Herjalond,
eg komi ei aftur úr teirri.

45.

Tú svaraði Ólavur kongur,
mælir fyrir munni á sær:
kvittar tú til Herjalond,
lat meg fylgja tær.

46.

Hoyr tú Ormar Tórólvsson,
tú kvittar til Herjaroy,
kom tú bæði gud í hug
og ta heiligu moy.

47.

Hoyr tú Ormar Tórólvsson,
tú kvittar til Herjalond,
kom tú bæði gud í hug
og so ta heiligu ond.

48.

So siglir hann Ormar
norð fyrir Herjaroy,
bæði kom honum gud í hug
og so tann heiliga moy.

49.

So siglir hann Ormar
norð fyrir Herjarlond,
bæði kom honum gud í hug
og tann heiliga ond.

50.

Leggið nú her at landinum,
sum fjöran hon er stutt,
hetta mann vera Brúsa helli
beint í fjallið upp.

51.

Leggið nú her at landinum,
sum fjöran hon er slætt,
hetta mann vera Brúsa helli,
íð beint í fjall er sætt.

52.

Herskuluð tit liggja, mínir menn,
og gera so lítið af,
annan morgin vænta mín,
tá íð sólin roðar úr kav.

53.

Herskuluð tit liggja, mínir menn,
gera so lítið gný,
annan morgin vænta mín,
tá íð sólin roðar í ský.

54.

Ormar gekk frá strondum niðan
alt fyrir uttan vanda,
vötnini gerast bleik og blá,
honum fyrir eygum standa.

55.

Tað var Ormar Tórólvsson

gekk seg niður til strand:
fáið mær higar mín lítla bát
eg nái ekki í hellið at ganga.

56.

Ormar skeyt sín lítla bát
út frá hvössum steini:
heyr tú, vondi Brúsajökil,
eg verði tær at meini.

57.

Ormar skeyt sín lítla bát
út frá hvössum gróti:
heyr tú, vondi Brúsajökil,
tú skalt taka ímóti.

58.

Væl slapp hann um vötnini,
væl slapp hann af teim vanda,
hann sær ein so gríman kött
fyri sínum eygum standa.¹

59.

Ormar legði örv á strong
aðra og ta tridju,
kötturinn tók móti öllum teim,
hann beit teir af um miðju.

60.

Tú gert ekki, ungi maður,
tínar örvar oyða,
um tú skjýtur í allan dag,
tú fært meg ekki til deyða.

61.

Tað var Ormar Tórólvs-
son hann heldur á brandinum hjarta,²
rendi so fyri kattins bróst,
at oddurinn stóð í hjarta.

62.

Kötturinn fell á jörðina niður,
veröldin tók at skelva,
út so lupu tey fimtan tröll,
tey ristú sínar bjálvar.

63.

Tá var hjarta í Ormari kvikt,
sum knífur í leysum skefti,
hann fekk dripið tey fimtan tröll,
tá var Brúsi eftir.

64.

Ormar hevði tann síð á sær,
íð Ásbjörn hevði ei fyrr,³
so er mær af sonnum sagt,
hann risti kross í dyr.

65.

Heyr tú vondi Brúsajökil,
tað tali eg til tín:
eg havi ongar batur tikið
eftir Ásbjörn bróður mín.

66.

Hann tók burt mitt gull og fæ
so míni góds og garðar,

1) V. 58, l. 3—4 i B: eg sær tröll í kattaríki fyrir helliðurum standa.

2) V. 61, l. 1—2 i B: Ormar kastar örvastreingin, tekur nú brandin hjarta.

3) V. 64, l. 1—2 efter C; A: Ormar gekk í hellið inn, sum ekki hevði verið fyrr:
B: Ormar hevði síðin tann, frændi hans hevði ikki fyrr.

hevði hann ekki tikið mítt vápna-
próf,
tá mundi tað minni um vara.

67.

Ti svaraði Brúsa-jökil,
mælir fyrri munni á sær:
tú hefur dripið tann besta kött
var komin af sjálvum mær.¹

68.

Til tess svaraði Ormar sterki,
ilt er skap at eggja:
vit skulum ekki Ásbjörn prúða
jávnt við köttin leggja.²

69.

Ganga teir um hellisgólv,
eykaðist vandi meiri,
so traðkaðu teir hellisgólv,
sum tað var bleyta leir.

70.

Tá var bræk í Brúsa höll,
Ormar komst á knæ:
af gudi signaður Ólavur kongur,
dugnað veit tú mær!

71.

Sannur gud í himiríki
veiti mær styrk³ á bræði,
um eg var í teirri trúgv,
sum Ólavur kongur segði.⁴

72.

Eg skal tæna Ólavi kongi
í mín allan aldur,
vil gud meg úr neyðum loysa,
lovaði sá brynjubaldur.

73.

Til svaraði hann Brúsa-jökil,
rópar nú allvæl hátt:
tann tú hefur í kjafti á tær,
hann er ekki her í nátt.

74.

Tá var rómur í hellinum,
Brúsi fell á knæ,
so kluvu teir bergið niður
sum tað bleyta træ.

75.

So var skeggið á risanum sitt
sum síðasta tagl á hesti,
Ormar setti fótur í fjall,
nú eru handafestir.

76.

So var sagt, at Ormar sterki
mikið megin fekk,
báðar hendur í risans skegg
og fótur í fjallið setti.

77.

Hann reiv af honum kjötið alt,
skeggið inn at tonnum,

1) V. 67 stár í opskr. A foran 65; omflyttet her. — 2) V. 68 indskudt efter C.

3) veiti mær styrk; B: verði mær styrki. — 4) Versene 71–75 indskudte efter B.

enntá tóktist Brúsa-jökil
frálíkur öðrum monnum.

78.

Hann reiv af honum skeggið alt,
kjöt og kjálkafylli:
eya meg, segði Brúsa-jökil,
nú gerast leikir illir.

79.

Skeggið ræð at prýða meg,
vænt var tað og tekt,
tríggjar reisur á hvörjum degi
tað yvir gullroyki hekk.

80.

Skeggið ræð at prýða meg
er tess virði full,
tríggjar reisur á hvörjum degi
prýddi eg tað við gull.

81.

So var sagt, at Ormar sterki
mikið megin fekk,
hann sipaði risan á hellisgólv,
so hálsur úr liði gekk.

82.

Brúsi skar so sárliga við,

tá hann fekk banasár,
hetta hoyrdu Ormars menn,
niðri á skipum lá.¹

83.

Hetta var ekki Ormars röst,
íð nú mundi ganga til deyða,
signað verði móðirin,
bitan í munninn legði.

84.

So gekk Ormar innan halla,
ríður upp grót og grund,²
tríggjar steinar í barm á sær,
og hvör stóð meira enn³ pund.

85.

Tríggjar steinar í barm á sær
tann hin ríki álvur,
tveir gav hann sankt Ólavi kongi,
tann triðja hevði hann sjálvur.

86.

Eg vil tæna tær, Ólavur kongur,
ævi og allan aldur,
um enn eg livi híaleysur,
segði tann brynjubaldur.⁴

B (Svabo II, 3) i 52 vers og

C (opt. i Vestmanhavn 1846) i 83 v. afvige ikke væsenlig
fra den meddelte opskrift.

1) Versene 82–83 indskudte efter B. — 2) V. 84, l. 1–2; B: Aftur skundar Ormar sær á Ólavs kongins fund. — 3) stóð meira enn, A; B: vá nær um. — 4) brynjubaldur, B (ff. s. 72); A: benjarbaldur.

13.

Finnur hin friði.

A. Jarlen Olav i Norge har to sønner: Halvdan den stærke og Finn den smukke; de voxe op i faderens gård og øve sig i våbenleg; Finn overgår alle i skönhed og våbenfærdighed, hvorfor han fik dette tilnavn. Da Finn vil søge sig en viv, som passer sig for ham, bliver han af sine svende henvist til den fagre Ingeborg, kongens datter i Irland, der er skön som solen, naar den skinner yndigst om våren; hendes kind er rød og hvid, som blod på sne; hendes dejlige gule hår ligger flættet og snoet med silkebånd ned ad hendes skuldre; dertil er hun kyndig i bøger og runemål, og er den eneste arving til Irlands kongens rige. Da Finn hører dette, kaster han sværd og hæklæder fra sig og går med blussende kinder ind for sin fader og siger ham, at han nu vil til Irland at bejle til kongens datter; han bliver ved sin beslutning, skönt faderen fortæller ham, at denne konge har taget så mange kæmper af live, der ere komne did i samme ærende. Finn beder sin broder Halvdan hevne ham, hvis han falder i Irland, og dermed udruster han strax sine skibe og sejler afsted. Han lander da i Irland og går op til kongen at bede om hans datter; kongen spørger om hans navn og slægt, og da han hører, at Finn kun er en jarlesön, viser han ham bort med hån; det tykkes ham ikke passende for en udvalgt kongedatter at stille sig jævne en jarlesön. Finn drager sit sværd og tiltænker kongen banesår med det, men odden rammer bordet og sværdet går i stykker. Nu bliver han overvældet af kongens mænd, som gribe ham, lægge jern om

hans hvide hånd og sætte ham derpå i fængsel. Da Ingeborg får dette at vide, bliver hun betagen af angest og sorg, går om natten ind for sin fader og beder ham at lade hende få Finn til ægte; men faderen vil ikke høre tale berom; og da Ingeborg siger, at hun gerne vil drage ud af landet og tjene for føden, når blot Finn må følge med hende, vredes kongen og jager hende bort med de ord, at det sømmer sig ej for ham at besudle det hvasse sværd med kvindeblod. Ingeborg sender sin lille svend til Norge at fortælle Halvdan, at hans broder er i fængsel og stædt i fare. Da Halvdan hører, at hans eneste forseelse er den at have bejlet til kongens datter, springer han op i vrede og samler en hær i sit land. Han lander i Irland; de skænde og brænde, hvor de komme hen; kongeborgen bliver antændt, kongen kommer frem og spørger om årsagen til denne handling; Halvdan siger ham det og kløver ham derpå, så kroppen falder i to dele ned på det brændende bål. Dernæst går Halvdan til fængselet, hvor hans broder sad fangen; han sprænger dørene, løser Finn af lænkerne og siger ham, at han har hevnet ham. De gå begge til Ingeborg, som lover at ægte Finn, dersom han først vil underkaste sig Vinland og overvinde kongerne. Finn beder Halvdan følge med sig over det farlige Vinlandshav. De lande i Vinland og træffe de tre Vinlandskonger, som sidde og lege tavl. Finn udæsker dem til kamp og overvinder strax den første af dem, Thorsten. De to andre, Ivent og Roland, skabe sig i drage- og dyreskikkelser og ødelægge mange af hans folk; endelig må Finn bukke under, da den fule drage spyr edder ind under hans brynje, hvorimod han ikke kunde blive fældet ved våben. Halvdan hevner ham og kløver den tredje af kongerne. Finn tager den røde guldring af sin arm og beder Halvdan bringe Ingeborg den med gode ønsker. Halvdan sejler tilbage med disse tidender;

han sover nu hos Ingeborg i tre nætter; hun dør da af sorg over Finn, da hun ingen hövding kan elske efter Finns død. Halvdan lever sin tid med sorg i Irland.

Kvædet hører visst ikke til de ældste og mangler historisk grund efter den udtværede, indholdsfattige stil, hvori det er affattet; dog må det være opstået i en tid, da man endnu der på øerne havde Vinland og Nordmændenes forbindelse dermed i minde.

A. (Optegnet 1847 i Skálavík.)

1.	tó at hann var vakrari, fell honum forlag tyngri.
Viljið tær nú lýða á, meðan eg flyti framm, ein býr jallur í Noregi, Ólav nevni eg hann. — Nú siglir edilingur af Nordi, blíður rennur byrur millum borða.	4. Hálvdan vóx í faðirs garði, við tað fór hann framm, tóktist ei heilur liva tann dag, hann blóðgaði ikki mann.
2.	5. Hálvdan vóx í faðirs garði, sögur ganga frá, tóktist ei heilur liva tann dag, hann blóðgaði ikki ein ella tvá.
Tógva eigir hann synir sær, báðar kann eg væl nevna, Hálvdan og þann Finnur hin fríði kunnu væl dreingjum stevna.	6. Hálvdan vóx upp í faðirs garði, við alskyns mekt og meingi, Finnur fór á leikvöllir burt við jalsins dreingir.
3.	
Hálvdan var sá eldri bróðir, Finnur var sá yngri, ¹	

1) V. 3, 4. 1 og 2 efter B; A: Hálvdan hann var eldri; Finnur hann var yngri.

7.

Upp vóx hann á leikvöllum
so fagur sum nökur kvinna,
so var hans hár á herðar lagt,
sum moyjar reyðargull spinna.

8.

Upp vóx hann á leikvöllum
við alskyns mekt og prýði,
öllum var hann yvir vón,
tí kalladist Finnur hin fríði.

9.

Upp vóx hann á leikvöllum
undir reyðum skildi,
lærði allar listir tær,
íð riddarin kjósa vildi.

10.

Upp vóx hann á leikvöllum
burtur hjá öðrum sveinum,
hvönn tann dag teir reidir vóru,
stóð teim stríð af meini.¹

11.

Niður settust sveinarnir,
reidir íð teir vóru:
líkari var tær konu at biðja
enn berja okkur so stórum.

12.

Niður settust sveinarnir,
reidir vóru báðir:
líkari var tær konu at biðja
enn berja okkur so sára.

13.

Finnur er á leikvöllum
talar við sínar dreingir:
hvar vitið tær mín javnlika?
tað havi eg hugsað leingi.

14.

Sveinar svara sínum harra:
hví spyrjið tær svá?
best mantú vita við sjálvum tær,
hvar tín stendur hugur á.

15.

Best mantú vita við sjálvum tær,
hvar tín stendur hugur á,
hoyrt havi eg gitið Írlands kong,
so væna dóttur ár.

16.

Hoyrt havi eg gitið Írlands kong,
so væna dóttur ár,
hana tykjum vær sómi tær,
kant tú hana fá.

17.

Írlands kongur dóttur eigir,
fögur er hon í brúnum,
flattað hár á herðar er lagt
við silkihondum snúnum.

18.

Írlands kongur dóttur eigir,
fögur er hon sum sól,
so er at lita á jomfrú kinn,
sum droyri drýpur á snjó.

¹) Dette vers varieres endnu engang med rimene: dreingjum o meingi.

19.

Írlands kongur dóttur eigir
mektiga og so mæta,
einans er hon arvingi
til góds og landa at gæta.

20.

Hon ber ekki bleika brá
undir sínum gula hári,
heldur enn tann fagra summar-
sól,
sum fögur skín um várið.

21.

Hon kann alt við hondum gera,
sómir væl eini kvinnu,
hon kann bók og rúnarmál,
og reyðargull at spinna.

22.

Er hon so væn og tekkilig,
sum tær segið frá.
biðja skal dóttur Írlands kongs,¹
tað standi hvat af ið má.²

23.

Hann kastaði svörð og herklæði,
hann lysti ei longur at leika,
gekk so fyrir faðir sín
við reyðar kinnar og bleikar.

24.

Finnur stendur á hallargólvi,
leggur við faðir ráð:

nú lystir meg til Írlanda,
og kongins dóttur at fá.

25.

Fátt er tær af hyggi komið,
tú hefur tagt so leingi,
kongur hefur af lívi tikið
so mangar reystar dreingir.

26.

Finnur stendur á hallargólvi
tók hans orð við reiði:
tó skal eg til Írlanda,
eg komi ei aftur úr teirri.

27.

Finnur stendur á hallargólvi,
skortar hann ei figgja:
nú lystir meg til Írlanda
kongins dóttur at siggja.

28.

Finnur so til orða tekur,
talar so for seg:
falli eg á Írlandi,
Hálvdan, hevn tú meg.³

29.

Svaraði hans sæla móðir,
kinnar bar hon so reyðar:
fellur tú á Írlandi,
syrgi eg meg til deyða.

30.

So letur Finnur hin fríði

1) Jf. B: har streingi eg heiti mítt. — 2) Dette vers varieres fremdeles med rimene: til ~ vil. — 3) L. 2 og 3 i Adskr: hoyr tú Hálvdan, bróðir mín, fallt eg á Írlandi, hevna skal'tu meg, hvítket ikke kan synges i ett halvvers.

síni skipini búgva,
allar letur hann streingirnar
af reyðargulli snúgva.¹

31.

So letur Finnur hin fríði
byggja skipin stór,
bæði letur hann í tey laða
virtur og so bjór.

32.

So letur Finnur hin fríði
byggja skipin sín,
bæði letur hann í tey laða
virtur og so vín.

33.

Finnur letur snekkju smíða
við so lítlari ró,
af gulli malar hann bordini,
tey glógva for oman sjó.

34.

Finnur letur snekkju smíða,
dreingir munnu gita,
af gulli vóru mastrarnar,
af silvri vóru bitar.

35.

Bræddir vóru hans brandar,
seglini vóru ný,
gyltir leika hans veðurringar
so hátt í miðjal ský.

36.

Bræddir vóru brandar,
skorin var hvör stokkur,

stavnur og stýri af reyðargulli
og so var segl í toppi.

37.

Summir bóru mat í skip,
summir bóru vópn,
vóru so snart til ferðar búnir
á teirri somu nátt.

38.

Vóru so snart til ferðar búnir
á teirri somu nátt,
hildu út af Noregi,
og það var alt so brátt.

39.

Vindur upp síni silkisegl
gull við vovin rand,
strikar ei á bunka niður
fyr enn við Írland.

40.

Hegar íð hans snekkja
kendi fagurt land,
kastar síni akkerini
á so hvítan sand.

41.

Kastar síni akkerini
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Finnur hin fríði
sínnum fóti á land.

42.

Fyrstur stígur Finnur hin fríði
sínnum fóti á land,

¹⁾ *Detle vers varierer attil ved enderimene: gera ~ vera.*

albrynjaðar herkeppur
hvör undir sína hond.

43.

Albrynjaðar herkeppur
hvör undir sína hond,
dreingir ræðu tey tjöld at slá
skamt frá sjóvarstrond.

44.

Gingu teir frá strondum niðan
ríkir menn og reystir,
lunnar brustu, jörðin skalv,
teir tóku sín knörr í neystið.

45.

Gingu teir frá strondum niðan,
vóru í jarni klæddir,
reyðargullhjálms á hövdi bóru,
teir vóru at ongum ræddir.

46.

Mitt í miðjum grasagarði
axla teir síni skinn,
og so búnir ganga teir
í högar hallir inn.

47.

Og so búnir ganga teir
í högar hallir inn,
sum Írlands kongur við bordi sat
við mann og hundrað fimm.

48.

Finnur gekk í höllina inn,
áður var tann siður,

hefur nú alt í einum orði,
heilsar og hann biður.

49.

Finnur stendur á hallargólvi,
hann ber framm kvöðu sína:
sit væl, reystur Írlands kongur,
tú gev mær dóttur tína.

50.

Svaraði tá Írlands kongur,
hann heldur á búnum brandi:
sig mær, frægur, eiti títt,
og hvaðan ert tú af landi?

51.

Ólavur¹ jall er fadir at mær,
Hálvdan eitur mín bróðir,
sjálvur eiti og Finnur hin fríði
frú Gortra er mín móðir.

52.

Allir hennara ríku frændur
halda so miklan mun,
hon er ein útvald kongsdóttir,
men tú ert ein jalsson.

53.

Finnur stendur á hallargólvi,
tók hans orð við gamni:
hesin sami jalssonur
hann tykist vera tinn jarni.

54.

Finnur stendur á hallargólvi,
dreingir leggja í minni:

¹) Ólavur, A; C: Úlur.

sig mæ'r kongur nei ella ja,
eg biðji ei annað sinni.

55.

Svaraði hann Írlands kongur:
viltú tey boð tiggja,
far teg aftur til Noregis,
so vænur í orni at liggja.

56.

Finnur stendur á hallargólvi,
hann vildi ei megin loyna,
ætlaði kongi banasár
og odd í hjálmin royna.

57.

Viltú ekki tína dóttur
geva mæ'r at gifta,
eg bjóði tær ei onnur boð,
enn lív fra londum skifta.¹

58.

Finnur brá við breiðaborð,
er mæ'r ei á tí hól,
oddurinn kom í búgvið borð,
og niður í hallargólv.

59.

Finnur brá við breiðaborð,
vá hann til so fast,
inntil hans tað góða svörð
í tógvar lutir brast.

60.

Tóku Finn hin fríða,
lögdu hann í hond,

teir spardu hvörki stál ei jarn
alt um hans ljósu hond.

61.

Vóru undir hans hvörji hond
ikki minni enn fimmm,
áður teir hövdu Finn hin fríða
í myrkastovu inn.

62.

Vóru undir hans hvörji hond
ikki minni enn tólv,
áður teir hövdu Finn hin fríða
á myrkastovu gólv.

63.

Settu hann í myrkastovu
einum manni til handa,
hann hevur so mangan óvininn,
nú stendur hans lív í vanda.²

64.

Tóku teir hin fríða Finn,
settu hann í jarn,
tað var frúgvinn Ingibjörg
hon fekk bæði angist og harm.

65.

Framm gekk frúgvinn Ingibjörg
inn fyri faðir sín,
berfett í einum náttserki
undir eitt hövuðlín.

66.

Tað var frúgvinn Ingibjörg,
hon fellur á síni knæ:

¹) V. 57 indskudt efter B.

²) Dette vers varierer videre ved rimene: at ráða ~ í váða.

ger það fyrri manndóm tín,
tú gev tann riddara mær.

67.

Það tykir tínum vinum og
frændum

vera miklan mun:

tú ert ein útvald kongsdóttir,
hann er ein jálsson.¹

68.

Eg vil einki af ríkinum hava
uttan míni skarlaksklæði
og hann Finn hin fríða,
vit skulum af landi bæði.

69.

Eg vil einki af ríkinum hava
uttan mín sokk og skó,
tjena mær fyrri öl og mat
og liva sum fátækt fljóð.

70.

Reiður rendi hann hana burt
vildi hana ekki hoyra:
sómir það ei mín bitra brand
at rjóða í kvinnu droyra.

71.

Reiður rendi hann hana burt,
tungan ræð at ljóða:
sómir það ei mín bitra brand
at rjóða í kvinnu blóði.

72.

Hoyr það mín hin sæli faðir,
sjálvur skaltú ráða:

sendi eg Hálvðani sterka boð,
tú stendur títt lív í váða.

73.

Heitur hon á sín litin svein,
hon klæðir hann væl í skróðir:
eg havi roynt teg á öllum lutum,
tú hefur verið mær trúur.

74.

Heitir hon á sín litin svein,
hon klæðir hann væl í skreyt:
eg havi roynt teg í öllum lutum
og allarmest í treyt.

75.

Tú skalt fara til Hálvðans sterka
og bera honum boð til banda:
hans er bróðir í myrkastovu
staddur í stórum vanda.

76.

Hans er bróðir í myrkastovu
staddur í stórari neyð,
stendur í veði Írland alt,
tann fagra rósinn reyð.

77.

Hans er bróðir í myrkastovu
staddur í stórum váða,
stendur í veði Írland alt
um² Ingibjörg at fáa.

78.

Síðla er um aftanin,
alt gekk fólk at sova,

¹) Versene 66 og 67 innskudt efter C. — ²) um (? Jf. v. 87); A: og.

njósnaresvein af höllini gekk,
hann festir nú hurð í klova.

79.

Vindur upp síni silkisegl
gulli vovin við rand,
strikar ei á bunkan niður
fyr enn við Noregs land.

80.

Hegar íð hans snekkja
kendi fagurt land,
kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand.

81.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur steig frúnnar sendisvein
sínum fóti á land.

82.

Uppi í miðjum grasgarði
axlar hann sitt skinn,
og so búgvín gongur hann
í högar hallir inn.

83.

Og so búgvín gongur hann
í högar hallir inn,
sum Hálvdan sterki á borði sat
við mann og hundrað fimm.

84.

Ver vælcomin sendisvein
higar nú til mín,
drekki nú hvat tær betur líkar
mjöðin ella vín.

85.

Lítið er mær um mjöðin tín,
allvæl minni um vín,
onnur havi eg örindi
higar í dag til tín.

86.

Tín er bróðir í myrkastovu
staddur í stórari neyð,
stendur í vði Írland alt,
tann fagra rósín reyð.

87.

Tín er bróðir í myrkastovu
staddur í stórum vanda,
stendur í vði Írland alt
Ingibjörg til handa.

88.

Hálvdan so til orða tekur,
mælir so fyri sær:
hvat hefur hann til sakar gjört,
hví situr hann har?

89.

Hann legði ást við kongins
dóttur

satt so segi eg tær,
tað hefur hann til sakar gjört,
tí situr hann har.

90.

Tá varð hann reiður Hálvdan
sterki

bæði af grimd og bræði:
um tey hövdu sín vilja framt,
líkabörn vóru tey bæði.

91.

Tá varð hann reiður Hálvdan
sterki,

hann sínum borðum skeyt,
allur tann hin brúni mjöður
á hallargólvi fleyt.

92.

Tá varð hann reiður Hálvdan
sterki,
skeyt sínum borðum framm,
allur tann hin brúni mjöður
á hallargólvi rann.

93.

Hálvdan sínum borðum skeyt
bæði af ilsku og reiði,
ótöld vóru tey silvursteyp,
íð sundir gingu í teirri.

94.

Hálvdan sprakk úr hásæti,
sögur ganga frá,
uttarlaga á hallargólvi
har komst hann fótum á.

95.

Hálvdan so til orða tekur,
býst hann ei við frið:
hvört skulum vær við skipum fara
ella við hestalið?

96.

Svaraði Trándur sendisvein:
vær gerum so lítið af,

snarari bera os gammar tveir
yvir tað salta hav.

97.

Finnur letur liðið samla
bæði torpar og tegnar,¹
harkomu tveir, sum biðin vare ein
Finn hin friða at hevna.²

98.

Vinda teir upp síni silkisegl
gull við vovin rand,
strika ei á bunkan niður,
fyr enn við Írland.

99.

Hegar íð teirra snekkja
kendi fagurt land,
kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand.

100.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur stigur Hálvdan sterki
sínum fótum á land.

101.

Fyrstur stigur Hálvdan sterki
sínum fótum á land,¹
og hann Trándur sendisvein
undir hans högru hond.

102.

Svaraði Trándur sendisvein:
lat meg fyri riða;

¹) *sdl.* C; B: menn af landi stevna. — ²) V. 97 indskudt efter C.

kunnig eru mær lokabrögð
og allir loynistígir.

103.

Gingu teir frá ströndum niðan,
eingin mann tað vara,
brendu inni konur og börn,
íð hvar teir komu til garða.

104.

Tí svaraði hann Írlands kongur,
login leikar hátt: ¹
hvat havi eg til sakar gjört,
hví verði eg brendur á nátt?

105.

Hálvdan so til orða tekur,
mælir fyrri munni á sær:
tað visti tú, Írlands kongur,
at bróður átti eg mær.

106.

Tí svaraði hann Írlands kongur
af so tungari neyð:
Finnur er í myrkastovu,
hann er ikki deyður.

107.

Tað var reystur Hálvdan sterki,
íð sínum svörði brá,
hann kleyv sjálvan Írlands kong
sundir í lutir tvá.

108.

Hann kleyv reystan Írlands kong
sundir í lutir tvá,

siðan fullu partarnir
á brennandi bál.

109.

Hálvdan reikar um borgina,
hann nær ei í n at ganga,
klývur upp hurðar af seigum
jarni,
hann loysir upp reystan fanga.

110.

Finnur leyp úr myrkastovu,
hann var til ilsku fúsur:
eg havi kongi skatt at lúka
fyri tað myrka hús.

111.

Finnur leyp úr myrkastovu,
kinnar bar hann so baldar: ²
eg havi kongi skatt at lúka
fyri tað jarnið kalda.

112.

Hálvdan so til orða tekur
á hesum sama sinni:
eg havi allar skattir lokið
og brent hann bráðliga inni.

113.

Gingu teir í moynnarsal
fyri tað sprundið ljósa:
viltú meg ein hövdinga
ein fyrri öllum kjósa?

114.

Svaraði frúgvín Ingibjörg

¹) V. 104, l. 2; sál. A og B; C: rópar hvølt og hátt.

²) V. 111, l. 2 efter C; A: hann var til ilsku baldur.

(nú er eftir tað vesta):
hevði tú vegið Vínkongarnar,
tá skuldi tú meg festa.

115.

Til Vínlands er so long ein leið,
streymar og brattar bylgjur,
hoyr tú Hálvdan, bróðir mín,
hagar skaltú mær fylgja.

116.

Svaraði Hálvdan bróðir hans,
stóð har skamt ífrá:
eg eri so gláður at fylgja tær
sum fuglur á villini bráð.

117.

Vinda teir upp síni silkisegl,
gull við vovin rand,
strika ei á bunkan niður
fyr enn við Vínland.

118.

Hegar ið teirra snekkja
kendi fagurt land,
kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand.

119.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Finnur hin fríði
sínum fótum á land.

120.

Fyrstur stígur Finnur hin fríði
sínum fótum á land,

albrynjaður Hálvdan bróðir
undir hans høgru hond.

121.

Ganga teir frá strondum niðan
af so grimmum alvi,
rekkar triggir á nesi sita;
teir leika títt við talvi.

122.

Svaraði hann Finnur fríði:
eg geri tað ei at loyna,
til tess eri eg higar komin,
roysni vil eg royna.

123.

Tórstein hvarv á nesi burt,
hann var maður hin vesti,
hann kom aftur uttan borgar
á kolsvörtum hesti.

124.

Finnur hann brá honum ímót
af so grimmum alvi,
treiv um fyrsta Vínkongin,
hann sleit hann af um nalva.

125.

Ívint hvarv á nesi burt,
hann var maður hin vesti,
hann kom aftur uttan borgar
á kolsvörtum hesti.

126.

Rólant hvarv á nesi burt,
fáir finnast slikir,
hann kom aftur uttan borgar
í flogdreka líki.

127.

Skapti seg í flogdreka líki,
hann fleyg í loft við veingjum,
píllur fleyg af hans hvörji fjöður,
hann feldi reystar dreingir.

128.

Hegar íð Finnur hetta sær,
mannspell var at meini,
skapti hann seg í varglíki,
hann feldi allvæl fleiri.

129.

Fuglar tveir í lofti fljúgva,
fast við knúgvum banga,
hoyrast mátti innan hallar,
rætt sum trumur ganga.

130.

Fuglar tveir í lofti fljúgva,
fast við knúgvum bróta,
hoyrast mátti innan hallar,
rætt sum trumur skjóta.

131.

Eitur spýði tann ljóti dreki
niður á Finnins brynju,
ikki var hann við vápnum vegin,
tí læt hann synja.

132.

Eitur spýði tann ljóti dreki
niður á Finnins troyju,
ikki var hann við vápnum vegin,
og tó mátti hann doyja.

133.

Reyðan ring af armi dró,

meðan hann mátti tala,
sendi hann frúnni Ingibjörg,
hann bað hana liva sæla.

134.

Reyðan ring af armi dró,
tó hann fleyt í blóði,
sendi hann frúnni Ingibjörg,
tí hinum væna fljóði.

135.

Hálvdan brá í loftið upp
af so grimmum alvi,
treiv um triðja Vinkongin,
hann sleit hann af um nalva.

136.

Vindur hann upp síni silkisegl,
gull við vovin rand,
strikar ei á bunka niður,
fyrir enn við Írland.

137.

Hegar íð hans snekkja
kendi fagurt land,
kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand.

138.

Kastar hann sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Hálvdan sterki
sínum fótum á land.

139.

Fyrstur stígur Hálvdan sterki
sínum fótum á land,

tá var frúgvín Ingibjörg
gingin niður til strand.

140.

Tá var frúgvín Ingibjörg
gingin niður til strand:
hvar er hann Finnur hin fríði,
hann stigur ei fyrstur á land?

141.

Tá svaraði Hálvdan sterki
fyrir munni á sær:
her hefur tú tann reyða ring,
íð Finnur sendi tær.

142.

Reyðan ring af armi dró,
meðan hann kundi tala,
sendi tær, frúgvín Ingibjörg,
hann bað teg líva sæla.

143.

Reyðan ring af armi dró,
meðan hann fleyt í blóði,
sendi tær, frúgvín Ingibjörg,
tí hinum væna fljóði.

144.

Hoyr tú, frúgvín Ingibjörg,
sprundið tú hit ljósa,
viltú tær ein hövdinga
her fyrir öllum kjósa.

145.

Svaraði frúgvín Ingibjörg,

kinnar bar so reyðar:
eg lovi ongan hövdinga
eftir Finnins deyða.

146.

Svaraði frúgvín Ingibjörg,
frá mann frættast víða:
eg lovi ongan ediling
eftir hann Finn hin fríða.

147.

Tríggjar nætur í ríkinum
hon svav á Hálvdans armi,
inntil ta hina fjórðu,
tá sprakk hon kyk af harmi.

148.

Tríggjar nætur í ríkinum
hon svav hjá Hálvdans síðu,
inntil ta hina fjórðu,
tá sprakk hon kyk af kvíðu.

149.

Tað var Hálvdan sterki,
læt byggja eina borg,
hann sleit sína ævi á Írlandi
við trega og tunga sorg.

150.

Hann sleit sína ævi á Írlandi
við trega og tungari neyð,
alla sína ævina
hann syrgdi bróður síns deyð.

B. (Optegnet på Syderø, ubekendt af hvem.)

C. (Svabo II, 5.) — Disse to opskrifter, der for øvrigt ikke i noget væsentligt afvige fra hinanden, ere benyttede af Schrøter i den redaktion af dette kvæde, som han har givet i „Antiquitates Americanæ“ s. 319-335. De ere ikke så udførlige som **A**, men afvige kun ganske få steder fra denne, f. ex. ved v. 58 og 59, hvor Finn kæmper drabelig og fælder kongens mænd, inden han bliver overvunden (her tales intet om, at hans sværd brister). Efter v. 124 er visst et vers glemt i **A**; de andre opskr. berette, hvorledes også den anden konge blev fældet af Finn; således **B**:

Finnur reið í herin framm, sögur ganga frá,
hann reið mót öðrum af Vínkongum, kleyv hann í luti tvá.

14.

Tormann skald.

A. Thorgeir og Thormod blande blod sammen og slutte fostbroderskab. Thorgeir tager mangan mand af live, uden at han vil give mandebod derfor; han kæmper med Thorgrim trolle, og udæsker også Thormod til kamp, hvortil denne svarer, at Thorgeir vel havde tænkt på list og svig, førend han gjorde dette forslag; de ophæve forbundet, og Thormod sejler til kong Olav i Norge. Han siger til kongen, at han vil til Grönland og besøge sine frænder; kongen byder Sku på Stokkanes at føre ham til Grönland og Bjarne at smede ham en øxe. Ved afrejsen fra Norge kommer en mand, der

kalder sig Gest, og beder Thormod om tilladelse at rejse med ham. På havet komme Gest og Thormod i strid; en storm opstår, Gest sidder rolig og vil ikke hjælpe til at øse skibet; Thormod kaster en bølge vand over ham, hvilket er begyndelsen til en våbenkamp mellem dem; råen går i stykker i stormen, og Skuf beder Gest gøre den i stand igen, så de kunne bruge sejlet; men Gest beder ham henvende sig til den veltalende Thormod, han vil nok kunne digte (yrkja) den sammen. På Skufs forlangende fælde de begge råen sammen, og da de skulle slå sejlet under, passer dette ganske til den. De lande i Eriksfjord kort fra Brattelid; Thormod ifører sig en blå kåbe, tager øxen Bjarnasmid i hånd og forlader skibet. Thorkel bonde lader Lodin byde folk til sig; Skuf fra Stokkanes, Bjarne og Thormod komme der. Thormod falder i søvn på bænken; Lodin kommer ind og trækker ham ved hårene ned fra sædet. Gest advarer dem mod at opirre Thormod. Thormod tager sin øxe og kløver Lodin ned i skuldrene. Thormod får hyrden Egil at ledsage ham til store bedrifter; han vælger Egil på grund af hans dumhed; Thormod beder ham flygte fra forsamlingen, når han hører et knald. Derpå går Thormod til Thorgrim trolles stol, hugger ham ned i hærder, og sætter sig derpå med liget på skødet, og råber, at de skulle løbe efter ham, som dræbte Thorgrim. Egil, som har hørt knaldet, flygter og bliver da forfulgt og om aftenen indhentet, ilde tilredet. En stærk byge af nordvest tvinger folk at gå ind i boderne; Thorgrims frænder tale om at hevne drabet; de se en mand i hvidt skind, som før var sort (o: Thormod, der for at gøre sig ukendelig havde vendt sin pels). Thormod flygter og vanker vide om; han træffer på luse-Odd, hvem han giver sin kåbe imod at få dennes stav og klædning; af Odd får han også underretning om Thorgrims slægtninge, at Følgeir såvelsom Thord og

Thorkel ere ude på fiskeri. Thormod går nu til stranden og står da for dem i luse-Odds klæder, da de lande; da de se ham, beder Følgeir dem vogte vel deres redskaber for tyven Odd. Thormod fælder nu tre mænd, og flygtev derpå, forfulgt af Følgeir og Thord, til en smal sti i bjærget, og derfra ned på en græsplet; Thord springer efter ham, men får banesår. Følgeir og Thormod brydes, da Thormod har tabt sin øxe ud af bjærget; de falde begge ned i havet; Følgeir drukner, da Thormod påkalder hellig Olav til hjælp. Thormod kommer op på et skær og lægger sig udmattet der. En kærting ser Thormod ligge der, kaster et spyd på skæret, som rammer hans fod. Skuf og Bjarne komme fra fiskeri og finde Thormod på skæret. De føre ham til Thorkel på Brattelid og hans hustru Sigrid, der helbreder Thormod; Skuf tager løfte af Bjarne, at ingen må vide, at Thormod er i live.

Stoffet er behandlet *Fóstbræðrasaga*; da kvædet er så mangelfuldt bevaret, må sagaen gennemlæses for ret at forstå det, tilmed da flere vers ere rykkede ud af deres rette sammenhæng.

A. (Optegnet i Sunnbø 1847.)

1.

Torgeir og hann Tormaður
teir rjóða saman droyra,
eg veit eina rímuna,
um enn tær viljið hoyra.

— Norðmennirnir vunnu tann
sigurin fríða,
Torgeir¹ ráddi for görpum
snjóllum,
til Íslands hava teir ætlað sær
at ríða.²

¹) Torgeir, A B; C: Torbergur (*helt igennem*). — ²) *Omkvædet efter C.*

2.

Torgeir bygdi breiðan skála,
Tormaður var ekki ¹ hjá,
mangan mann af lívi tók,
fyri ongan bœtti hann tá.

3.

Torgeir bygdi breiðan skála,
Tormaður var ekki ¹ nær,
mangan mann af lívi tók,
fyri ongan bœtti hann fæ.

4.

Mangan mann af lívi tók,
fyri ongan fæ hann bœtti,
Torgrim tröllla ² sókti hann,
og við stórt lið hin mœtti. ³

5.

Hoyr tað tú, mín fostbróðir,
eg hirði tað ei at loyna,
ymist var, hvör leikurin fór,
um enn vit skuldum royna.

6.

Tí svaraði Tormaður, ⁴
hann saman í rímu setti:
fyrri hugsaði tú fals og svik,
áður tú mælti hetta.

7.

Hoyr tað tú mín fostbróðir,

vit haldum báðir saman,
tak tú ikki for álvara
tað eg mælti í gaman.

8.

Hann ræð ⁵ snart og skundiliga,
teirra felag at skilja,
Tormaður snúdist á kongins
fund,
hann gjörði eftir sínum vilja.

9.

Hann vá Hergeir Sirileir, ⁶
lagdur var hann við spjóti,
hann vá mann at hjöltum ⁷ upp
og annan aftur ímóti.

10.

Tormaður gongur for Ólav kong
um ein morgun snimma:
nú lystir meg til Grønlanda
vinir og frændur at finna.

11.

Kvittar tú til Grønlanda,
eg veit örindi tín,
heinta mær Skúgv af Stokkanesi,
bið hann koma til mín.

12.

Skúgyur, tú skalt Tormann flytja
til Grønlanda við tær,

1) ikki. A C; B: har. — 2) Torgím trölllið, A C; B: Torgímur (*altså som subject*). — 3) V. 4, l. 4; C: í stórum vanda mœtti; B: við so stórligum hätti (*hætti*). *Efter dette vers, som flere steder i kvædet, synes noget at mangle.* — 4) Tormaður, B; A: Torgímur. — 5) ræð; A B: reið. — 6) sál. A; B: tað var Torgeirs forlag; C: tað var Hergeir írani. — 7) at hjöltum; A B C: á kjöltrum.

flyt hann so sum hugur er á,
og sum tú unti mær.

13.

Bjarni, tú skalt Tormanni
bitra öxi smíða,
tjúkka og so hamartunga,
munnan ekki víðan.

14.

Eyka væl um eygað bú,¹
ei mikið skaft í ganga,
ikki siggjast lýti á,
hvassar hyrnur hanga.

15.

Tormaður gekk til strandar
oman,

knörrur í festi lá,
ein kom maður af bergi oman,
Gest hann nevni eg svá.

16.

Enntá var tað Tormaður,
hann vendi sínum knörri í hav,
ein kom maður og mælti so:
Tormaður,² veit mær far!

17.

Hoyr tú tað, hin ungi maður,
farið veiti eg tær,
viltú standa í allan dag
og stýra tann sjó for mær.

18.

Hoyr tú tað, hin ungi maður,
farið skaltú fá,
viltú standa í allan dag
og stýra mót bylgju blá.

19.

Gestur gekk til stýris at stá,
gott skal slíkum falla,
so stýrir hann allan dag,
at ikki náddi at halla.

20.

So vóx veður á sjónum hart,
at ráin læt tá bresta,
seglíð brá fyrri³ bordið út
og affall var hit mesta.⁴

21.

Settust teir á bunkan niður,
vendu saman bökum,
Gestur leit seg ikki⁵ um,
tí hann var frægur í tøkum.

22.

Settust teir á bunkan niður,
vendu saman herðum,
Tormaður leit seg meir um tað,
at hann var frægur í ferðum.

23.

Tormaður stoytti byttu niður,
aðra aftur ímóti,

¹) V. 14, l. 1; sđl. A og B; C: eggjað væl um (tí) beggja buga. — ²) Tormaður, C; AB: kongur. — ³) seglið brá fyrri, B; A: seglini bóru for; C: seglini fallu á bunkan niður. — ⁴) V. 20, l. 4; C: tá var ælið mesta. — ⁵) ikki, B; A: eina tíð.

Gestur sat í sessi kvírrur,
tí hann var sterkur í hóti.

24.

Gestur stoytti byttu niður,
og Tormann gjörði vátan,
báðir trivu til vápna í senn,
men hvöngan kvöði eg kátan.

25.

Skúgvur gongur for Gest hin
unga,

og biður hann ráina fella:
so er törvur á várum smiðum,
at sigla munnum vær valla.

26.

Gestur so til orða tekur,
heldur sær at gaman:
Tormaður er so orðhagur,
hann yrkir ráina saman.

27.

Tá íð teir hövdu ráina felt,
og seglið var komið til seggja,
hvörki var tá frá at taka,
ella við at leggja.¹

28.

Sigla nú bæði dag og nátt,
lingu byr so blíðan,
tóku havn í Eiríkshirði
skamt frá Brattalíð.

29.

Tormaður gekk seg haðan burt,
sum sögur ganga frá,
tekur nú öxina Bjarnasmíð,
stoytir yvir seg kápu blá.

30.

Löðin letur liðið samla
við Torkels bónda ráði,
har kom Skúgvur af Stokkanesi
og teir Bjarni báðir.

31.

Löðin gekk í búðina inn,
honum var leiðin þekk,
sovnadur lá tá Tormaður
framm á brúðar bekk.²

32.

Löðin gekk í búðina inn,
mangir við honum vóru,
nívdu Tormanni framm úr sessi
og illa við honum fóru.

33.

Tí svaraði Tormaður,
tá teir hövdu roytt hans hár:
hasin var út af Ísalandi,³
skyldur frændi vár.

34.

Gestur so til orða tekur,
væl kann hyggi stilla:⁴

1) V. 27, l. 3 og 1: B: einki turvdi af at taka og ei, o. s. r. — 2) V. 31 indskudt efter B (det findes ogsaa i C) — 3) i B er det Gæst, der siger om Thormod: hesin er af Sjölandi (Snjölendi?), ligesom ogsaa versene 33 og 34 stå i modsat orden i BC. — 4) V. 34, l. 2: C: vildi telmun stilla

roytið ekki Tormann skald,
tí hann mann reiðast illa.¹

35.

Öxi brá undan skeytafeldi,
hana vá hondin hátt,²
Loðin hjó hann í herðar niður,
vann hann tað víggið brátt.

36.

Tormaður gekk seg haðan burt,
sum sögur ganga frá,
tekur nú öxina Bjarnasmíð,
stoytir yvir seg kápu blá.

37.

Torkel hann er ráðamaður,
hann kann einki á sundi,
kjós tær mann af várum liði,
Tormaður, tær til fund.

38.

Egil hann er seyðamaður,
hann kann nakað³ sund,
hann skal vera í ferð við tær
tann fagrasta leik⁴ í lund.

39.

Verður tú á tingum staddur,
tú hoyrir hvöllan brest,
tak tú tá til tínar fotur,
tú loyp sum tú kant mest.⁵

40.

Tormaður gekk seg haðan burt,

framm at Torgríms stóli,
haðan er tann sögan gjörð,
íð dreingir gita við hóli.

41.

Öxi brá undan skeytafeldi,
hana vá hondin hátt,⁶
Torgrím hjó hann í herðar niður,
vann hann tað víggið brátt.

42.

Hann settist undir herðar hans,
Tormaður sigur svá:
loypið mær eftir manni teim,
íð Torgrím trölla⁷ vá.

43.

Egil var á tingum staddur,
hann hoyrði hvöllan brest,
tá tók hann til sínar fotur,
leyp sum hann kundi mest.

44.

Eg sær koma tógva menn
sunnan eftir heiði,
eingin hestur loypur so skjótt,
hann stöðgar teim á leið.⁸

45.

Ikki finga teir Egil fyrr,
enn dagur tók at halla,
teir bukaðu bein í baki hans,
tá skulvu ægrar allar.

1) V. 34, l. 4; C: tað mann ljótast illa. — 2) hana vá hondin hátt, C: A: honum var hndin fáltt. — 3) nakað, A; BC: einki. — 4) tann fagrasta leik, AB; C: at royna leik. — 5) Versene 39 og 40 stá í modsat orden i A; rettet efter BC. — 6) Retter som i r. 35. — 7) trölla; A: tröllid. — 8) leið, A; B: skeið.

46.

Eitt kom æl af útnyrðingi
hvassur var tann skúrur,
allir krøkaðu Torgríms frændur
inn í eina búð.

47.

Gingu teir í búðina inn,
hvör ræður öðrum at fagna:
hvör hefur Torgrím trölla¹
vigið,
slíkt mann ófrið magna.

48.

Reiðir voru tá Torgríms frændur
lögðu lak um hann,²
sögu teir ein í hvítum feldi
fyri so dökkan mann.

49.

Tormaður gekk frá helli niður,
víða íð hann reikar,
mötir hann einum gomlum
manni,
lúsa-Oddur hann eitur.

50.

Hoyr tað tú hin gamli maður
hvaðan komst tú í dag,
eru teir heima Torgríms frændur?
satt sig tú mær!

51.

Heima eru teir Torgríms frændur,
satt at siga tær,

Fálgeir er á fiskiklakki
yvir tað salta hav.

52.

Tórður og Torkel fylgja honum,
teir frægastu menn í landi,
kunnu so væl teir triggir brøður
at vega við búnum brandi.

53.

Hoyr tað tú hin gamli maður,
eg gevi tær kápu mína,
tú skalt mær ímóti meta
vond og verju tína.

54.

Hann fór í ta kápu blá,
hin lætst allvæl inna,
lúsa-Oddur leyp af stað,
royndi leggir stinnar.

55.

Hann fór í ta kápu blá,
Tormaður snúðist til neysta,
lúsa-Oddur leyp af stað,
royndi leggir treystar.

56.

Fálgeir legði skútu sína
fránn móti slættum sandi,
allir hyggja at lúsa-Oddi,
íð fyri stendur á landi.

57.

Fálgeir talar til sínar menn:
tær goymið væl tigara fonglar,

¹) trölla, A: tröllid. — ²) legði (lögdu) lak um hann (*seabte ham, Thorgrim, i et lagen?*), B; A: login lak um hann (*tuen legede om ham, drabsmanden, — de besluttede at indebrønde ham?*).

látið ei tjóvin lúsa-Odd
stjala burtur onglar.

58.

Tormaður stendur í neysti ein,
vil eg fyrí tær greina,
tríggjar vá hann reystar kempur
hvörja við sínum steini.

59.

Fálgeir leyp frá skútu síni,
hann vildi at honum ná,
Tormaður hevði hjarta lætt,
og undan helt hann tá.

60.

Fálgeir leyp frá skútu síni
hann vildi at honum skunda,
Tormaður hevði hjarta lætt,
og síðan helt hann undan.

61.

Runnu teir eftir björgum framm
inn á eina rók,
Tórður kom tá at við hann,¹
hann gav ikki reiði ró.

62.

Ryktust² teir um tóna inni,
tá viknaðu dreingir í fótum,
Tórð³ hann hjó í herðar niður
inn at hjartarótum.

63.

Fálgeir og hann Tormaður
tókust á rókini saman,

leys fell öxi af Tormans hond,
af dró barna gaman.⁴

64.

Ryktust² teir um tóna inni,
so er greint fyrí mær,
leys varð öxi úr Tormans hendi
niður í salta hav.

65.

Ryktust teir um tóna inni,
teir dattu út björgum af,
Fálgeir legði at Tormanni,
hann helt honum leingi í kav.

66.

Fálgeir legði at Tormanni,
í kavi hann helt honum leingi,
hesir kunnu á sundi leika,
báðir raskir dreingir.

67.

Gud og signaður Ólavur kongur,
sum öllum dugnað veitir,
hann láti meg sigur af Fálgeirifá,
tann afrekskappi hann eitur.

68.

Gud og signaður Ólavur kongur,
sum öllum dugnað gevur,
hann láti meg sigur af Fálgeiri fá,
tann afrekskappi hann er.

69.

Lindin gekk í brókum sundir,
tað var seggja vandi,

¹) hann (Tormann); AB: leim. — ²) Ryktust, C; AB. skildust. — ³) Tórð (jf. r. 61); ABC: Torkel. — ⁴) V. 63 *indskudt efter C.*

síðan vendist hans hövur niður,
Fálgeir misti anda.

70.

Tormaður legði at einum skeri,
tá tók sjógvur at flöða,
har læt hann tá liggja kvirrur,
sjúkur og sárur¹ af mæði.

71.

Kelling gongur á tarabruk,
sær seg út frá landi,
hon sær Tormann á útskeri,
staddan í stórum vanda.²

72.

Kelling vappar eftir tarabruk
við sítt búgvíð spjót,
skeyt hon tað í útsker út
og Tormann stökk í fót.³

73.

Skúgvur og hann Bjarni bóndi
teir eiga bát á sandi,
teir eru ofta á sildarhavi,
tá ið aðrir liggja á landi.

74.

Skúgvur og hann Bjarni bóndi,

teir rógva á sildarhav,
funnu Tormann á einum skeri,
komin af deyðakav.⁴

75.

Skúgvur⁵ so til orða tekur.
heldur á búnum knívi:
lat tað ongan livandi vita,
at Tormaður er á lívi.

76.

Torkel býr í Brattalið,
(eyka skal hetta fræði)
Sigrið eitur húsfrið hans,
og læknar eru tey bæði.

77.

Torkel býr í Brattalið,
tað vil eg fyrri tær greina,
hagar skulum vit Tormann flytja
bæði til heilsu og beina.

78.

Sigrið tók við Tormanni.
græddi hon hann við blíði,
illa líkar Torkeli,
hon kom til songarsíðu.⁶

B. (Optegnelse af Schrøter fra Syderø, i Oldskriftselskabets arkiv) i 80 vers og

C. (Opt. fra Sandø af Johannes Klemmentsen) i 80 vers have kun enkelte ubetydelige afvigelser fra **A**, hvilke for en stor del ere anførte under teksten her.

1) sárur, A; C: troyttur. — 2) V. 71 *indskudt efter C*. — 3) V. 72, l. 3 og 4 *efter C*; A: hon fann Tormann á einum skeri, stökk hon hann í fót. — 4) komin (komnan) af deyðakav, A; C: neyðum komin af. — 5) Skúgvur. BC; A: Gestur. — 6) V. 78, l. 4, B: hon kom til songar síðla; C: tey sökja reingir síðla.

15.

Tröllini í Hornalondum.

A. Kong Olav sejler med Ormen den skamme langs nord med landet; han har mange svære drömme for de mange hedninge, som bo der nordpå. Kongen lader stevne alle disse til thinge; der byder han dem at antage den kristne tro; nogle antage den, andre flygte bort til fjærne øde steder eller skjule sig i høje. Kongen vil få at se den lede trold, som ene vil råde over de andre. Thorstein Oxamegin siger, at han kaldes Arint Bunkebjörn, at han tager både skibe og mandskab ind i bjærget til sig; hans øjenbryn ere som fjældhamre, ørene som bukkehorn, skægget sort som sod og langt nedhængende, neglene voxede en alen frem af fingrene. Olav styrer da til Hornalande at binde troldene der. Der kommer so hvass en byge ned fra fjældene, og nu efter solens nedgang se de en rise vandrende ned mod skibet med et reb bundet til en stor jernkrog i sin hånd, han synker ved hvert skridt op til knæ ned i jorden, og derpå vader han ud i søen. Nu tiltaler Olav og spørger, hvor han torde sejle norden for det høje Horn, da ingen, som har vovet sit skib der, nogensinde er vendt tilbage. Olav svarer ved at bede ham tage det første tag i skibet og prøve, hvorledes det vil gå. Arint mener, at han vil kunne gøre det med lethed, da han har taget større skibe end dette op i fjældet til sig; han kaster da krogen ud og trækker så stærkt i linen, at han synker ned i klippen op til knæ; uskadte kastes Olavs mænd hen i bagstavnen, da de tre planker af skibets sider hæves op af vandet; krumholtene løsnes fra plankerne. Olavs mænd blegne uden Thormod skald, som leger med sin runestok.

Kongen går da frem fra løftingen og spørger denne fjældtusse, hvorfra han er. Arint svarer, at han længe har hersket over Hornaland, kåret dertil på thinge, nemlig i hundrede hele og hundrede halve år for hver negl på fingrene (altså i 1500 år). Olav opfordrer ham fremdeles til at tale med sig og sige ham, hvormange jægere han har hjemme i sin hal. Arint svarer Olav: „mere spørger du mig, end jeg spørger dig,“ men alligevel fortæller han ham, at der blive udrustede tolv skibe i Hornelandene; når hvert af dem kommer hjem fra havet med en fangst af sexten sælhunde, og hver af disse sælhunde bliver skåren i ni dele, og hver af disse ni dele igen i ni stykker, da ere tre om hvert stykke, såmange ere trolde i Hornelandene. Olav ønsker, at denne gode fangst må bekomme disse mange folk ilde; han beder nu Arint atter prøve at løfte skibet. Arint tager det andet og tredje tag uden at få skibet op, hvorimod han selv synker ned i stenen op til lænderne; Olav beder ham nu stå der som sten igennem alle tider, så at hver mand siden kan lande der uskadet. De små trolde sidde inde og længes efter, at Arint skal komme hjem med føde til dem. Årle om morgenen kommer troldkvinden ud at se efter ham; hun strækker sin lange hals frem, glori med øjnene og åbner munden; Olav gör også hende til sten i denne skikkelse. De små trolde komme ud og se hende stå så stiv og udbryde: hvad mon fejle vor moder, at hun ikke kan lukke kjæften sammen. Trolde inde i fjældet udruste sig nu med jærnstænger til kamp, men da de skulde gå ud af hulen, sank åbningen sammen; thi Olav bød, at hulen skulde lukke sig uden åbning på. Den stærke gamle jätte bad da trolde lede sig hen hvor åbningen havde været, at han kunde gennembryde den med sit hoved; tolv støttede ham på hver side og kastede ham mod klippen, så han brækkede sin hals, men hulen vedblev at være tillukket, så

at ingen slapp ud; de stærkeste af troldene levede længst, da den ene åd den anden.

Dette kvæde haves også **dansk** (Danm. gl. folkev. nr. 51). Hornalond(=Hornelummer i den danske vise) er vel det norske bjærg Hornelen, om hvilket der endnu går et lignende sagn i Norge (Fayes norske sagn, 2den udg., s. 116). — Også i Gåsedal på Våge findes en stor sten i lighed af et hoved, som kaldes Kellingarsteinur, og oppe i hamrene på fjældet en mængde opret stående stene som kaldes Garp-arnir; det er trolde, som sankt Olav har forvandlet til sten (jf. Danm. gl. folkev. i indledningen til nr. 50).

A. (Optegnet på Mikjunes 1847.)

1.	frá kann eg at greiða.
Frøðið er komið frá Íslandi	3.
skrivað í bók so víða:	Frøðið er komið frá Íslandi,
havið tær nakað um hana hoyrt?	hegar ið skald tað tók,
frá kann eg at týða.	havið tær hoyrt um kongin tann,
— Ólavur kongur herjar hann	ið skrivaður stendur í bók?
mót tröllum,	4.
hans eru segl af silki reyð,	Tað er signaður Ólavur kongur ¹ ,
Ormurin rennur, árar leika í tolli.	siglir norð við landi,
2.	hann hefur skeið og skamri Orm
Frøðið er komið frá Íslandi,	og mangan bitran brandin.
skrivað í bók so breiða:	5.
havið tær nakað um hana hoyrt?	Tað er signaður Ólavur kongur ¹ ,

1) Tað er signaður Ólavur kongur; A: Tað er Ólavur Tryggvason, *heilket má røre en fejltagelse for Olav den hellige* (jf. r. 21 o. fl. st.); kendenarnet Tryggvason forekommer heller ikke oftere i denne opskrift om Olav kong, ligesåldt som det findes i nogen af de andre opskrifter af krædet.

hann siglir út við Ytra,
hann hefur skeið og skamri Orm
og mangan brandin bitran.

6.

Ólavur siglir af suðurlondum,
fylgja honum streymar:
heidnir hava fyrri mær borist
í mangan mæðigar dreymar.

7.

Ólavur siglir af suðurlondum,
fylgja honum vindar,
fyrstu kirkju á suðurlondum
hann letur við kraftir binda.

8.

Kongurinn sker ein tingakross,
hvörjum manni hann sendi,
kom so mangur heidningi,
tað sást ekki yvir enda.

9.

Kongurinn stígur á tingið framm,
hann býður teim öllum skel:
tær skuluð taka við kristnari
trúgv,

tað líkar mær so væl.

10.

Svaraði fyrsti af heidnum monn-
um,
tungu bar hann so snjalla:
vær viljum taka við kristnari
trúgv,
hann skjýtur hana yvir os allar.

11.

Svaraði annar af heidnum monn-
um,

tungu bar hann so neyva:
hirdið ei hvar íð beinini rekast,
tá íð búkarnir liggja deyðir.

12.

Kongurinn býður teim kristnu
trúgv,

hesum heidnu monnum,
triðja kundi hann ekki fá,
tá fall litur af sonnum.

13.

Tað er nú sum oftum var tá:
ræddur er hvör sín deyða,
summir flýddu í havsbotnar
og summir inn í heygir.

14.

Til tess svaraði Ólavur kongur,
stendur í miklum váða:
siggja vil eg tað ljóta tröll,
sum eitt vil öllum ráða.

15.

Svaraði Torstein oxamegin,
fellur niður til kníggja:
hoyr tú kongurinn, harri mín,
hann er ei góður at siggja.

16.

Arint eitur hann bunkabjörn¹,
tú tarft ei eftir at fregna,

¹) Arint bunkabjörn, A; B: Ari bukkahjalvi, C: Arin bukkahjalvi.

alt tekur hann í fjall til sín
bæði skeiðir og reystar tegnar.

17.

Arint eitur hann hunkabjörn,
tú tarft ei eftir at spyrja,
hann tekur alt í fjall til sín
bæði skeiðir og dreingir dýrar.

18.

Brýnnar eru sum hamrar tveir,
íð svartir standa í fjöllum;
oyruni eru sum bukkahorn,
tey ringla við gullbjöllum.

19.

Kjaftur hans er ógvuligur,
nasar hans eru langar,
so er hansara kjálkabein
sum fjórðingsvegur at ganga.

20.

Skeggið er sum sótið svart,
tað stendur niður á bringu,
neglinar eru stórar og langar,
alin framm af fingrum.¹

21.

Svaraði signaður Ólavur kongur,
stendur í miklum váða:
siggja skal eg tað ljóta tröll,
sum eitt vil öllum ráða.

23.

Sigldu framm við Hornalondum
tá tók kongur at ráða,

opna tóku tá Hornalond
eystur í flagdaskála.

23.

Ólavur sigldi af suðurlondum,
fylgja honum vindar,
tröllini í Hornalondum
vil hann við kraftum binda.²

24.

Blánaði æl í Botnum norður
streymur við bylgjugerð,
vísti vond og leiðingar,
at kongurin var á ferð.³

25.

Sterkt kom æl af rustum niður,
dreingir gjördust mettir,
risin seg úr fjalli gekk,
tá íð dagurin setti.

26.

Siggja teir allir, hesin tussi
vil at skipi venda,
hefur eitt tog og helmarreip
og stóran krók á enda.⁴

27.

Skeggið var sum sótið svart,
tað niður á nalva stóð,
jörð trað hann til kálva upp
og út í sævarflóð.

28.

Hvör hefur teg so djarvan gjört,
tú sigldi fyrri Hornið háa?

¹) af fingrum; A: a fingrar, — ²) V. 23 innskudt efter C. — ³) V. 24 innskudt efter B. — ⁴) V. 26 innskudt efter BC.

tað hefur eingin astur komið,
her hefur skeiðir vágað.¹

29.

Hvör hefur teg so djarvan gjört,
tú sigldi fyr Hornið inn?
leiðin lá um Aldan suður,
onnur norð fyr Kinn.

30.

Leiðin lá um Aldan suður,
onnur norð fyr Kinn,
hoyr tað tú, hin reyðskeggjuti,
hvör vinglaði teg her inn?

31.

Hoyr tað Arint bunkabjörn,
dvölst nú² ekki longur:
tak nú á tað fyrsta tak,
og vita, hvössu gongur.

32.

Svaraði hann Arint bunkabjörn,
hirði ei um minni:
ofta havi eg sterri skútu
latið í fjall mítt inn.

33.

So tók Arint fyrsta tak,
skipið tók at hvökka,
heilir allir Ólavs menn
astur í stavn ræðu stökka.³

34.

So tók Arint á fyrsta tak,

tað turkadust súðir triggjar,
hann sakk niður í helluna
upp til sína kníggja.⁴

35.

Kastaði hann krók á havið út,
línan rökk at landi,
so tók hann á Ólavs skip,
tað tognaði borð frá bandi.

36.

Allir bliknaðu Ólavs menn,
tá ið hann á skipið tók,
uttan hin ungi Tormaður
hann las í rúnarbók.

37.

Allir bliknaðu Ólavs menn
sum mjeskur mjöður í skál,
uttan hin ungi Tormaður,
hann las tað rúnarmál.⁵

38.

Allir bliknaðu Ólavs menn
sum mjeskur mjöður í alvi,
uttan hin ungi Tormaður,
hann leikti við rúnarkalvi.

39.

Kongur gongur úr lyfting upp
fram eflir bunkabrún:
hvaðan er hesin fjallatussi,
hvar byggir tú tún?

¹) Versene 28—31 innskudte efter B. — ²) dvölst nú, C; B: eg dvölji teg. —

³) V. 33 innskudt efter C. — ⁴) V. 34 innskudt efter B. — ⁵) V. 37, l. 3—4;

B: Tormann skvald á bunka stendur, trýstir a rúnarmál.

40.

Leingi havi eg fyrir Hornalondum
ráðið,
kosin kongur¹ á tingi,
hundrað heilt og hartil hált,
fyrir hvönn nagl á fingri.²

41.

Svaraði signaður Ólavur kongur,
af miskunn var bann kendur:
vit skulum eiga orðum saman,
ikki ráðast á hendur.

42.

Hoyr tað Arint bunkabjörn,
enn beiði eg teg til mála:³
mong tað eru tey veiðitröll,
tú hefur⁴ í tínum skála?

43.

Meir spyrt tú meg, enn eg
spyrji teg,
ger ikki af tí hól:
ganga út af Hornalondum
róðrarskútur tólv.

44.

Ganga út af Hornalondum
róðrarskútur tolv,
sextan selir á hvört fori
koma so heim af sjó.

45.

Níggju⁵ verða fjórar ristar
af hvörjum aldansfiski,⁶
tá fer hvör í níggju sundir
og tá eru trý um stykkið.

46.

Til tess svaraði Ólavur kongur,
hyggur hann upp í björg:
illa gegnist góður fángur,
fast hjún eru mong og mörg.

47.

Hoyr tað Arint bunkabjörn,
dvölst nú ikki longur:
tak nú á tað annað tak
og vita, hvössu gongur!

48.

Kastaði hann krók á havið út,
línan rökk at landi,
togna tók tað helmarreip,
tað brotnaði jarn í hondum.

49.

Til svaraði hann Ólavur kongur,
hann gerst nú nýtur drongur:
tak enn á kalv og kynjalegg,
og vita, hvatíð gongur.

50.

Upp leyp Arint bunkabjörn,

1) kongur, A; D: eri ez, BC: dætur. — 2) C har derpå følgende vers:

Hevur tú rátt fyrir Hornalondum fimtan hundrað vetur,
um tú ræður annað slíkt, ei verður í heimi betur.

3) enn beiði eg teg til mála, C; A: enn beyð eg teg mæla; B: teg hjóði eg til mála.

4) mong tað eru tey veiðitröll, tú hefur... A; B: mangar hevur tú veiðimenn
helma... — 5) Níggju; A; BC: tiggju. — 6) aldansfiski, C; A: aldursfiskki.

til tess var ei seinur,
so tók hann á Ólavs skip,
tað fjaldi hans mjadnarbein.

51.

So tók Arint triðja tak,
skipinum vildi venda,
hann sökk niður í helluna
upp um sínar lendar.¹

52.

Her skalt tú til áburð standa
allar ævir til enda,
takið nú vík og havnarlag
hvör sum her vil lenda!

53.

Inni sita smatröllini,
nú er um tað at røða:
seinur er Arint heim til hallar
osum krásir at færa.²

54.

Út kom gívvurin árla morgun,
rættir út hálsin langa,
gløir eygum, glettir á tonn,
sankt Ólavur bað so standa.

55.

Til svaraðu tey smáu tröll,
hildu sær at gaman:
hvat mann breka móður vári?
hon fær ikki kjaftin saman.

56.

Leiðin lá for Aldans sund,
onnur inn fyri Kinn,
hoyr tú tað hin reyðskeggjuti,
hví vinglaði tú her inn?³

57.

Út kemur gívvurin árla morgun,
hon stígur á stinnar stólpar:
nú skal ganga af grimum út
honum at koma til hjálpar.⁴

58.

Tröllini í Hornalondum
búðu seg út so víða⁵
út við stórum jarnstongum,
lá tók hellið at síga.

59.

Tí svaraði Ólavur kongur:
verði her enn sum fyrr,
aftur lokist hetta helli,
verði her ongar dyr!⁶

60.

Tað var signaður Ólavur kongur,
alt var sum hann vildi,
einki slapp af hellinum út,
men alt hann inni birgdi.

61.

Til so svaraði hann sterki kall,
stinnur í alvi sínum:⁷

1) V. 51 indskudt efter C. — 2) V. 53 indskudt efter B. — 3) Dette må være fjættekeindens ord til kong Olav; i B og C er det Arint, der udsiger dem (se V. 29—30); desuden burde vel både dette og følgende vers være sat før v. 51. — 4) V. 57, l. 3—4 eft. C; A: atakt havið tit aðrir böndur, gænzid nú honum til hjálpar. — 5) so víða, B; A: til vígja. — 6) V. 59—60 indskudt efter C. — 7) V. 61, l. 2; B: elli tekur onga þinu.

ofta havi eg stærri hamrar
brotið við kolli mínum.

62.

Tröllini í Hornalondum
ríða seg til tinga:
ferum vær tað magnið,
sundir mann bergið springa.

63.

Til tað svaraði hann sterki kall,
gerst nú nýtur drongur:
leiðið meg at hellisdurum,
at vita, hvössu gongur.

64.

Tólv fóru undir hans hvörji hond,
staðningin hann fekk,
studdu hann so móti hellisdurum,
hálsur af liði gekk.

65.

Havið tærhoyrt frá Hornalondum,
hvat tröllini gjördu á sinni?
tað livdi longst sum sterkast var,
tá íð hvört át annað inni.

66.

Tröllini í Hornalondum
skuldu leypa bukk,
tey fóru niður til Kritisness,¹
haðan kom einki upp.

67.

Signaður verði Ólavur kongur!
alt var sum hann mælti,
einki slapp af helli út
tað hann inni læsti.

B. (Svabo I, 11) i 49 vers, **C** (**a** Hentze, nr. 12, **b** en anden senere opskrift af Johannes Klemmentsen) i 50 vers og **D** (Fugloyjarbók, nr. 1) i 44 vers, have ingen betydelige afvigelser fra **A**. (Versene 8—14 findes kun i **A**; ifølge **C** lader kongen synge messer, inden han drager bort; de sejle derpå nord forbi Ytra og standse ved Horn; kongen siger til sine mænd, at de senere skulle gå nord til Botnar, hvor der ere flere trolde.)

¹) Kritisness, **A**; **B**: meinvtis; **C**: kritilsins.

16.

Gongu-Rólvs kvæði.

A. Ingeborg har lært os at kvæde om tapre kæmper i Norge, som længe ville blive omtalte. Illgerð-Steinur og ódnar-Björn lade bygge et skib på Nordmyre, både stort og fagert; de ville sejle til Grönland, og have Snorri fót til styresmand. De lande først i Island og have god vilje til at skifte formand. Mår på Myre kommer ned fra fjældet med sin unge sön Rolf ved hånd og beder dem tage ham med, da han vel kan styre skibet. En storm kommer på, så bølgerne skjule landet for dem; men kæmperne vise sig raske, og Rolf forstår at styre snækken. De drive nord til Tröllabotnar. Risen kommer ned fra fjældet, griber om begge stavne på skibet og siger, at det er hans, da havnen tilhører ham. Derpå dræber han hver mand, som stiger op på rorbænkene for at gå i land; kun illgerð-Steinur, ódnar-Björn og Rolf undslippe. Disse tre tage da deres guld og gå op i landet; de gå i otte dage over de frosne jöklestier; da ere illgerð-Steins fødder stive af kulde; han sætter sig da ned og beder Rolf hilse venner og frænder i Norge, om det bliver hans skæbne at komme tilbage herfra; han graver sit guld ned og dør. Rolf tager Steins skatte, og nu gå de to da videre i otte dage; da kan ódnar-Björn ikke gå længer, og Rolf har nu tre byrder at bære på; i atten dage går han nu videre i bælmørke. Da ser han ild brænde i fjældet, og han graver nu guldet ned i den stærke høj med forbandelser imod alle trolde og mænd, som ville tage det op igen. Han går ind i huset; en stor kvinde sidder ved ilden, som beder ham, den stakkel, komme og varme sit frosne skind; men spår

ham, at risen Rosmar vil stege ham på spidd, når han kommer hjem. Hun ser på hans öjne, at han er af menneskeslægt (af menskum monnum), og spørger ham, hvorfra han er; han beretter, at han er opfødt i Island, at hans fader er Mår på Myre; hun glæder sig da over, at det er hendes kødelige broder, der har forvildet sig til hende og skjuler ham under en hel opstabling af skind, så han lå så skjult, som om han var begravet i en stendysse. Medens han nu ligger der, hører han om natten larm og bulder, idet risen kommer hjem; der opstår fjældskred, hvor han træder. Han kommer ind til Hilda, og siger, at han har mistet sporet af en af skibbrudne mænd, som han hørte nævnt Rolf; han spørger hende, om hun ikke har fået nogen lækkerbidsken til ham, da han synes at lugte det af de bedske brande. Hun svarer, at en krage var flöjen over taget med mandeben i næbet, og at den havde kastet det ned igennem røghullet (ljären), men at hun strax kastede det ud igen; for øvrigt sad hun ene hjemme og kunde ikke skaffe ham nogen fangst. Men risen gentager sin befaling, at hun skal komme frem med hvad hun har. Hun lægger da sine arme om risens hals og kalder ham sin kære, og spørger ham derpå, hvad han vilde sige til, om hendes broder var kommen; han lover ikke at gøre ham nogen forted; så tager hun da Rolf og sætter ham op på risens knæ; men han klapper ham så hårdt, at benene knækkes i hans side, og Hilda må nu tage ham ned igen, idet hun siger, at barnet ikke synes om den slags klappen, da risen ikke véd at holde måde med noget. Hun sætter mad frem for Rolf, og Rolf kender da sit eget mærke stå på oxelåret. En morgen tidlig går Rolf ud og ser da skibet ligge oppe på fjældet fast bundet; risen havde trukket det derop tilligemed sine to brødre, men siden dræbte han disse, [for at råde ene. Sex vintre var Rolf i risens

bolig; den syvende kommer han i kærlighedsforståelse med kvinden der. Hun går nu ind for risen og beder ham føre Rolf bort fra landet. Rosmar tager sin skindpels på, sætter Rolf og hans guld-kiste på sin rygg og vader i atten dage på havets bund; da ser Rolf dagslyset i horisonten og længes nu efter at komme på land, hvorfor han skærer beltet over for at komme ud af skindpelsen. Rosmar sætter ham på land og siger farvel til ham, da han strax må vende tilbage. Rolf takker ham, fordi han har ført ham tilbage til mennesker, hvor han kan se sol og måne, han beder ham hilse den unge pige i bjærget, samt se op imod øst, når han er kommet noget på vei, da han der vil se en fager dronning, som vil give ham styrke; risen ser da op mod solen, og blev stående som en klippe ude i Irlandshavet. Rolf var nu kommen til jomfrulandet; møerne gå ind i hallen og fortælle deres herskerinde, at en mand i blå brynje kommer op mod borgen; Lindin mjá (o: den slanke lind eller jomfru — dette træ bruges nemlig ofte i kvæderne som en omskrivning på en kvinde) tager venlig imod ham og byder ham sæde i hendes hal. Rolf sover tre nætter i borgen ved hendes side, og den tredje nat omskiftedes hendes jomfrunavn. De andre jomfruer ville alle skue ham; de ville alle pine ham, slide hans hår, styrte ham i havet, men Lindinmjá forsvarer ham og henter fuglen Skuf at føre ham igennem luften til Norge; fuglen tager ham på sin rygg og sætter ham den syvende dag på et højt fjæld ved Throndhjem, hvor han møder sin søster med en ung søn i sit skød. Han går derpå ind for kong Olav, fortæller der sine hændelser, bliver døbt, og lader derpå sit liv. Han kaldtes gongu-Rolf, fordi ingen hest kunde bære ham.

Dette kvæde haves på dansk i Rosmer (Danm. gl. folkev. nr. 41), på svensk hos Afzelius nr. 90, på norsk hos Landstad nr. 5 (Rolf Gangar, brudstykke).

De indre modsigelser i dette kvæde, såvelsom i det tilsvarende danske, har S. Grundtvig gjort opmærksom på i indledningen til Rosmervisen og underkastet dem en grundig undersøgelse. Han antager, at visen er fremgået af en sammenblanding af tvende forskellige sagn, som det nu ikke vel er muligt i det enkelte at sondre, af hvilke da det ene havde handlet om en kæmpe, der kom til en rise for at befrie sin bortstjålne søster, og det andet om en kæmpe, der kom til en rise, hvis datter han besov (og bortførte?). Deraf kommer det da, at Hilda snart fremstilles som en jættekvinde (se v. 39: stór sat kona við eld), der kalder Rolf en lille pusling („vesæla vætti,“ skönt dette også kan forstås blot om hans nødlidende tilstand), der fremdeles tager Rolf og sætter ham som et barn på risens knæ; andre steder i kvædet fremstilles hun som et menneske, som Rolfs søster; — Hilda bliver således både Rolfs søster og hans brud.

For øvrigt har navnet gongu-Rólvur intet at bestille med den historiske gange-Rolf i Normandiet, ej heller med den fabelagtige göngu-Hrólfr i den islandske saga, som bærer hans navn. Det må derfor være en senere tilsætning i det færøiske kvæde for at give det bedre klang, at man kaldte det gange-Rolfs kvæde, og föjede slutningsverset (v. 131) til (inde i kvædet kaldes han alm. blot Rolf), da dette navn var almindelig bekendt. På lignende måde ere også navnene Ingibjörg (v. 1-2), Skúgvur á Stokkanesi (v. 109-110) andenstedsfra komne ind i dette kvæde.

A. (Svabos oktav, nr. 2).

1.
Eg veit eina rímuna,
inni hefur ligið leingi:
Ingibjörg hefur os fróðskap kent
at ríma um reystar dreingir.
— Orlov biðjum vær, ærligir
menn,
dans skulum vær fremja, er
ikki dagur enn,
orlov biðjum vær.

2.
Ingibjörg hefur os fróðskap¹ kent
at ríma um reystar dreingir,
fornar kempur af Noregi,
sum gitið mann verða leingi.

3.
Fornar kempur af Noregi,
sum dæmini hava stór,
lótu byggja ein feigan knörr
mánað fyri jól.

4.
Teir lata byggja ein feigan knörr,
mánað fyri jól,
nevndur er teirra stýrimaður,
hann eitur Snorri fót.

5.
Illgerð-Steinur og ódnar-Björn²
báðar kann eg nevna,
lata byggja ein feigan knörr,
til Grönlands vilja stevna.

6.
Brøður fóru á skógvir burt
eina morgun tíð,
funnn teir eitt fagurt træ,
teir lata knörr af smíða.

7.
Knörrur var bygdur á Norðmýri,
gott var i honum evni,
átjan alin og fjöruti
var kjölurinn millum stevni.

8.
Knörrur var bygdur á Norðmýri,
slíkur var eingin í forðum,
átta fætur og tríati
var breiddin millum borða.

9.
Teir lótu byggja feigan knörr
fagran og so fríðan
bæði við bondum og bugsprytum,
kongi góvu teir síðan.

1) fróðskap (jfr. v. 1); A; frónir (?). — 2) illgerð-Steinur og ódnar-Björn; medens det første af disse navne er temmelig sikkert (jf. den norske rises Elljestein, se Danm. gl. folkev. 2den d., s. 77 og 81), er det andet derimod dunkelt; jeg tror, at det ikke er árnar- eller Arna-Björn, da Svabos okt. har Ódnarb., hvilket ð her forudsætter ó, da ó på de nordlige øer lyder som ð i en kort stavelse; ordet ódn (isl. ógn) betyder i det færøiske fare, især urejs på havet, kamp mod de oprørte elementer (se f. ex. Jónsvíkingar v. 23, dette kvæde v. 23 o. a. st.).

10.

Lótu byggja Grönlandsknörr
fagran og so fljótan
bæði við bondum og bugsprytum,
teir bóðu kong væl njóta.

11.

Knörrur flýtur for bryggju-
sporði¹

við sínum gylta brandi,
eingin hefur tilíkur flotið
fyri kongins landi.

12.

Snorri kemur inn árla morgun,
konur mann hann græta,
hvör sum siglir Grönlandsfjörð,
ymist mann honum mæta.

13.

Vundu upp ein hvítan dúk,
út í havið settu,
mikil var tann mannamúgva,
íð stóð á landi eftir.²

14.

Tá steig mangur feigur fótur
út af Noregis landi,
sigldu so í havið út,
sum sólin fagurt brandar.

15.

Lögdu inn í Íslandi,
hövdu mangt at kvitta,
fullgóðan hövdu teir vilja til
formannin³ at skifta.

16.

Teir komu seg so síðla dags
fátt⁴ var fólk á gongd,
har kom framm ein gamal maður
við ungum syni í hond.

17.

Har kom maður af bergi framm,
Máur⁵ æt hann á Mýri:
gerið væl við mín yngsta son,
hann kann væl knörri stýra.

18.

Hildu undan Íslandi
úr tí havnalagi,
tóku inn unga gongu-Rólv,
hann kemur nú fyrst í kvæðið.

19.

Tá var veður á sjónum hart,
Rólvur setst við stýri,
vundu seglið í húnar hátt,
og framm gekk knörrurin dýri.

¹) bryggjusporði; A: bryggjuspora (*isl. sporðr er gætt over til sporl på færøisk og blevet intetkønsord; i bryggjusporður el. bryggjusporði have vi vel altså den gamle form af det*). — ²) V. 13 og 14 indskudte efter C. — ³) formannin, C; A: formönnum. — ⁴) fátt, C; A: allt. — ⁵) Máur er visst det islandske mandsnavn Már, og ikke Mágur, skönt dette på fær. vilde udtales på samme måde.

20.

Tá var veður á sjónum hart,
sveinar halda í hand,
Ísland er sum fuglur at sjá,
aldan fjalir land.

21.

Vindur kom af rustum niður,
tað brakar í súðum hátt,
Seggir seg við grunnni veður¹
bæði dag og nátt.

22.

Báran brýtur, Ísland trýtur,
hurrar í hvörjum streingi,
aldan breyt í bæði borð,
allvæl dugdu dreingir.

23.

Tá var veður á sjónum hart,
óðnin mátti kallast,
so stýrir hann gongu-Rólvur,
at hvörjum borði hallar.

24.

Fingu ein so stóræn sjógv,
Rólvur stóð við stýri,
aldan breyt í húnbora hátt,
tá bliknaðu dreingir dýrið.

25.

Fingu ein so stóran sjógv,
öllum tókli undur,
seglini fullu á bunkan niður,
togini gingu sundir.

26.

Tá tók at bendast í breiðumbáti,
skulvu borð og bitar,
viltust² norð í Tröllabotn,
gekk teim súrt við slitur.

27.

Risin kemur úr fjalli oman,
trívur um stavnar báðar:
eg eigi vík og havnalag,
hvör vil sínum ráða.

28.

Tað var fyrsti af teirra monnum,
skyldi upp at ganga,
hann var kiptur af tilju niður,
snarlíga misti anda.

29.

Tað var annar af teirra monnum,
skyldi upp at gá,
hann var kiptur af tilju niður,
deyður fell hinum hjá.

30.

Harra gud í himiríki
verði við teirra neyð,
trýhundrað mans á knörri doyði,
treit hvörki drekka ei breyð.

31.

Eg fái ei við orðum greint,
hvat teir allar hefti,
tá svav fátt á teirra mál,
tríggir livdu eftir.

¹) Seggir seg við grunnni veður. A; Seggir synes her at være opfattet som skibets navn (cf. B sammesteds: hvítar gæs við grunnni vóðu), da veður står i entallet; var det seggir 3: mænd, kæmper, måtte der stå vóða, fore frem, eller vógu (hvoreð seg blev genstandsord), svang sig. — ²) viltust, BCDE; A: sleipadu.

32.

Illgerð-Steinur og ódnar-Björn
og gongu-Rólvur hin triði
laða gull í barm á sær,
teir ganga frá deyðum liði.

33.

Hvör er treyður frá vereldar eyð,
minni kemst til handa,¹
laða gull í barm á sær,
teir ræðu frá skipum ganga.

34.

Gingu fullar átta dagar,
frysti jökilstræti:
hvör sum kemur í tílika neyð,
hann missir gleði og kæti.

35.

Niður settist illgerð-Steinur,
kólna tóku hendur og fotur:
tað sær eg, segði gongu-Rólvur,
tú bíður tess ekki botur.

36.

Verður tær tess eyðið,
tú kemur til Noregis heim,
heilsa bæði vinum og frændum,
kanstú mál at greina.

37.

Her gravi eg mitt gull og fæ,
tað mann ongan saka;

tá kvaðst við á baki hans:
eg skal burtur taka.²

38.

Tí svaraði gongu-Rólvur,
búkaði niður til knæ:
svörji tann eið á mína trú,
nú havi eg byrðar tvær.

39.

Gingu fullar átta dagar,
frystir við jökilstíg;
hvör sum kemur í tílika neyð,
hann lær ekki allan tíð.

40.

Niður settist ódnar-Björn,
kólna tók hond og fót:
eya meg, segði gongu-Rólvur,
tú bíður tess ekki bót.

41.

Verður tær tess eyðið,
tú kemur til Noregis lið,
heilsa bæði vinum og frændum,
tú lova ekki roysni mitt.

42.

Her gravi eg mitt gull og fæ,
tað mann ongan saka,
tá kvaðst við á baki hans:
eg skal burtur taka.

¹) minni kemst til handa, B; A: ulla fyrir mín vanda. — ²) Ifølge dette er det vel Rolf, som står bag ved den døde, og siger, at han vil tage guldet til sig; i de andre opskrifter derimod forekomme disse ord langt mere passende efter v. 47, hvor Rolf selv har gravet alt guldet ned i den stærke høj med besværgelsens ord; da svarer en bag ved ham, neml. risen Rosmar: jeg skal tage det alligevel.

43.

Tí svaraði gongu-Rólvur,
bukkar niður til kníggja:
svörji tann eið á mína trú,
nú havi eg byrðar triggjar.

44.

Tá eykast honum gongu-Rólvi
meiri angist og vandi,
tá ræð hann í átjan dagar
í kolmyrkri at ganga.

45.

Rólvur gekk tá átjan dagar
langa leið og drjúgva,
eld sá hann í fjalli brenna,
högar neistar fljúgva.

46.

Grevur hann gull í sterkan heyg,
tekur nú tröllum at banna:
liggi aldur og allar ævir,
njóti tín eingin manna!

47.

Grevur hann gull í sterkan heyg,
tekur nú tröllum at blóta:
ligg her aldur og allar ævir,
eingin skal tín njóta!

48.

Tí svaraði gongu-Rólvur:
úti má ekki standa,

hvört her byggja tröll ella-folk,
eg fari her inn at ganga.

49.

Rólvur gekk í skálan inn,
sum stór sat kona við eld:
vesælur vættur,¹ dvölst hjá mær
og verm tín frosin feld.

50.

Vesælur vættur,¹ dvölst hjá mær
og verm tín frosin hein,
kemur hann Rosmar² risin heim,
hann sprytar teg upp á tein.

51.

Hon reiv af honum frosna váð,
setti at eldi at dasta,
glerið lá um beinini niðri,
ei var í gulli glastra.

52.

Tað sær eg á tínum eygum tvá,
tú ert af menskum monnum,
sig mær, frægur, eiti títt,
hvaðan ertú af sonnum?

53.

Eg eri alin í Islandi
við alskyns mekt og prýði,
nevndan hoyrði eg faðir mín,
Máur æt hann á Mýri.

¹) Vesælur vættur, A (vættur er ellers altid hunkøn, eller i formen vætti intetk.); C: vesæla vætti. — ²) Rosmar, ABC; DE have ikke dette navn, men kun risin; hvalrossen kaldes nu på fær.: roysmngur, hvilket vel er en senere for-drejelse for rosmangur (isl. rosmhvalr. el. rostúngur norsk rosmår), i det navnet er blevet sat i forbindelse med reysur, stærk, og roysni, styrke.

54.

Er hann so sannur faðir at tær,
sum tú hefur fyri mær nevnt,
ont hefur teg af leiðini borið,
óbeint hefur tú stevnt.

55.

Er hann so sannur faðir at tær,
sum tú hefur mær svarið,
samborin erum vit systkin tvey
bæði til kals og konu.

56.

Eg eri so vön við tröllagleim,
angur kann eg ekki virða,
mær er vandi til handa komin,
hvar skal eg Rólv teg hirða?

57.

Förði hon hann í skinnini grá,
hon hevði onnur klæði,
feldi¹ hann so í tætta urð,
sum hann í steini væri.

58.

Rólvur liggur í urðini,
lýður á trölla táttum,
oman ruddu dalir og fjöll,
tá ið risin kom heim á náttum.

59.

Oman ruddu dalir og fjöll,
tá ið risin kom heim á kvöldi,
enntá tóktist gongu-Rólvur
liva við lítið veldi.

60.

Eg gangi ekki so út og inn,
eg kenni ekki beiskum brondum,
Hilda, hefur tú krásir veitt,
tú greið tær snart af² hondum!

61.

Hvat skal mær til krásir verða
uttar á hurð at hitta,³
eg havi ekki krásir at veiða tær,
tú kant tað ekki kvitta.

62.

Mann havi eg á reki funnið,
hoyr meg Hildan svinna,
eg tapti ein af hundrad tólv,
eg kann hann ekki finna.

63.

Mann havi eg á reki funnið,
tapt havi eg ein af tólv,
tá stóð eg fyri aftan stýrið,
eg hoyrði nevndan Rólv!

64.

Eg gangi ekki so út og inn,
tað rýkur af⁴ beiskum ranni,
tað er í mítt helli komið
eittans bein úr manni.

65.

Hvat skal mær til krásir verða,
heima siti eg ein,
kráka fleyg yvir ljóara í dag,
hon feldi mannabein.

¹) feldi, C; A: maldi. — ²) af, C E; A: á; D: greið tær heftár a hond. — ³) uttar á hurð at hitta; A: uttar a hurðar hitta (?) — ⁴) tað rýkur af, B; A: eg kenni

66.

Kráka fleyg yvir ljóara í dag
við mannabein í munni,
hon kastaði tað inn, eg kastaði
tað út,
tað snarasta sum eg kundi.

67.

Kráka fleyg yvir ljóara í dag,
hon feldi mannabein,
hon kastaði tað inn, eg kastaði
tað út,
eg var ikki til tess sein.

68.

Eg gangi ikki so út og inn,
eg kenni ikki beiskum brondum,
Hilda, hefur tú krásir veitt,
tú greið tær snart af hondum!

69.

Tekur hon hendurum risans háls
og kallar hann sætan sín:
hvössu mundi tær verið við,
kom her bróðir mín?

70.

Kanstú mær hann heilan greiða,
kanstú við at víkja¹,
eg skal svörja tær tryggan eið,
ikki skal eg hann svikja.

71.

Kanstú mær hann heilan greiða,

lat tað nú so vera,²

eg skal svörja tær tryggan eið,
eg skal honum einki gera.

72.

Setur hon Rólv á risans knæ
við so lítleri prýði³,
ikki var klappan á holdi mjúk,
tað brotnaðu bein í síðu.

73.

Tekur hon Rólv af risans knæ
hon setur á hellisgólv:
tað stendst ei barni klappan tín,
fáum kanstú hów.

74.

Hann bar honum framm oxalær
alt við ongan vanda,
Rólvur kendi falligt merki
á hesum kosti standa.

75.

Hann bar honum framm oxasíðu,
betur kundi hann ikki velja,
svörji tann eið á mína trúgv,
tá kvadst Rólvur at selja.

76.

Ragnar⁴ nevni eg tann grima risa,
nógv hevði gull at ráða,
hann hefur knörr í fjallið sett
við sínar brøður báðar.

¹) A: kvöst so (?) við at víkja; CD: kant tú við at fara (>: kan du bringe ham herhen, uden at gøre ham skade; víkja við er da her brugt i A i samme betydning som ellers fara við). — ²) lat tað nú so vera, C; A: kvöst so við at vera. — ³) við so lítleri prýði, A; D: tað var alt við blíðum. — ⁴) Ragnar, A; C: Áka.

77.

Hann hefur knörr í fjallið sett
við sínar brøður báðar;
við lívið skildi Rosmar teir,
tí hann vildi eina ráða.¹

78.

Rólvur kemur út árla morgun,
rífur skruvu frá eygum,
hann sær knörr í fjallið settan,
bundnan við bondum beygum.

79.

Rólvur hugsar við sjálvum sær,
tröllini tey eru sterk,
hevði tað menskur maður gjört,
tá var tað eitt roysnisverk.

80.

Sex vetur var hann í Tröllabotnum
út í risans ranni,
inntil tann hin sjeýnda,
tá legði hann ást við svannu.

81.

Tað var um ein helgan dag,
hon gongur fyri risan at standa:
eg veit tær eingi betri ráð,
tú flyt hann burtur af landi!

82.

Risin eigir ein böttan bjálva,
mann meg rætt um minna,

har vóru átjan kobbaskinn²
og aldanshúðir tvinnar.

83.

Tekur hann Rólv á bak sítt upp,
gullkistu íhjá,
bar hann so til strandar oman
mót teirri bylgju blá.

84.

Átjan dagar við grunni veður,
glymur á hamra húðum,
hann kom ei á moyjaland,
fyrir enn sólin roðar á búðum.

85.

Tá var dagur í havsbrúnini,
Rólvur tók at troystast,
aðrari hendi beltið skar,
bjálva af sær at loysa.

86.

Tá var dagur í havsbrúnini,
Rólvur tók at hasta,
aðrari hendi beltið skar
bjálva af sær at kasta.

87.

Eg havi fært teg á land so gott,
aftur ljóti eg at venda,
kvendi teg við ástum beiða,
lukka mann teg henda.

¹) V, 77, l. 2, 3 og 4 efter C; A har: ið ein vildi yvir ráða, so fór hans yndi, at hann drap sínar brøður báðar; men dette er urigtigt, da det ikke er Ragnar (Aki), men Rosmar, der gør det; thi også efter A må Rosmar tænkes som en af brødrene (jf. v. 62 og 63). — ²) kópaskinn, BCD; A: kobbasinir.

88.

Tú heyr sett meg upp á land,
eg síggi sól og mána,
tá íð tú kemur í hellið aftur,
tú heilsa ungu svannu.¹

89.

So runnu tár af risans kinnum,
sum högl af hvössum æli:
far væl, Rólvur Uppsál-jall
eg nái ekki við teg tala.²

90.

Takk havi tú, fostri mín,
tú flutti meg til manna,
tá íð tú kemur í helli titt,
tú heilsa ungu svannu.³

91.

Tá íð tú kemur mitt á leið,
tú lít teg upp í eystur,
har manstú tá drottning sjá,
hon gefur tær fullgott treyst.

92.

Risin leit í sólar magn,⁴
hann náddi ekki framm at ganga,
stendur í miðjum Íslandshavi,⁵
merkir stóran dranga.

93.

Moyjar komu í höllina inn,
siga frúnni frá:
vær síggjum mann⁶ á borgararmi
miklan í brynju blá.

94.

Særtú mann á borgarmi
miklan í brynju blá,
leiðið mær hann í höllina inn,
nú vil eg hann sjá.

95.

Rólvur gekk í höllina inn,
mist hevði gleði og ráð,
uttarlaga sessin tók,
stavkallunum hjá.⁷

96.

Rólvur gekk í höllina inn,
mist hevði gleði og kæti,
upp stóð frúgvín Lindin mjá
beyð honum sess og sæti.

97.

Rólvur gekk í höllina inn
mist hevði gleði og teiti,⁸
hjarta brúður við borði situr
spyr eftir navn, hvat eitir.

¹) V. 88 efter C (Jumfrú Svannu rettet til ungu svannu, ifølge A v. 90; A har her dette v., indkommet fra Vedels text:

Eg havi fœrt teg á land so gott, tú sært sól og mana,
eg bjóði teg fyri sannan gud, tú nevni ekki Jumfrú Svana.

²) eg nái ekki við teg tala, C; A: eg brúki ekki við teg valir. — ³) ungu svannu, A; B: hurðar svanni; C: urðar svannu. — ⁴) í sólar magn, A; C: upp mót sól og mana. — ⁵) Íslandshavi, A; BCDE: Írlandshavi. — ⁶) Moyjar... mann, C; A: Inn kom ein af ternunum, sigur friðum frá: eg sær mann. — ⁷) V. 95 og 96 indskudt efter C. — ⁸) mist hevði gleði og teiti; A: við alskyns mekt og — (det sidste ord i linjen mangler; jeg har gættet: teiti, da det skal rime sig på: eitir, og forandret de foregående ord i overensstemmelse med de foregående vers.)

98.

Rólvur hevði vanan tann,
íð hann hevði fyrr,
uttarlaga sessin tók
ytst við hallardyr.

99.

Fyrstu nátt í borgum svav
á ríku frúar armi,
svörji tann eið á mína trúgv,
ei brást moyjarnavn.

100.

Árla var um morgunin,
sól tók fagurt at roða,
upp stóð Rólvur og klæddi seg,
allar vilja hann skoða.¹

101.

Summar vildu slíta hans hár,
og summer fyri bakkan kasta,
uttan frúgvín Lindin mjá,
hon bað ikki Rólv so lasta.

102.

Aðra nátt á borgum svav
bjá ríku frúar síðu,
svörji tann eið á mína trúgv,
hans hendur fóru ei víða.

103.

Árla var um morgunin,
sól tók fagurt at roða,
upp stóð Rólvur og klæddi seg
allar vilja hann fjóna.

104.

Summar vildu slíta hans hár,
summer fyri bakkan kasta,
svaraði frúgvín Lindin mjá:
hví munnið tit Rólv so lasta?

105.

Triðju nátt í borgum svav
á ríku frúar armi,
svörji tann eið á mína trúgv,
at nú brást moyjarnavnið.

106.

Árla var um morgunin,
sól tók fagurt at skína,
upp stóð Rólvur og klæddi seg,
allar vildu hann pína.²

107.

Summar vildu hann á gálgan færa,
summer fyri bakkan kasta,
uttan frúgvín Lindin mjá:
hví munnið tit Rólv so lasta?

108.

Summar vildu hann á gálgan færa,
summer ríva hans hár,
uttan frúgvín Lindin mjá,
hon fellir fyri hann tár.

109.

Heintið mær Skúgv af Stokkanesi³
við sitt nevið bljúgva,
hann skal flyta Rólv yvir hav
so langa leið og drjúgva.

¹) roða og skoða er gættet íft. C; begge rimordene mangle i A. — ²) skína og pína er gættet, da rimordene her mangle i A. — ³) Stokkanesi, ABC; DE: Viðanesi (Om den historiske Skúgvur á Stokkanesi, se ovenf. i nr. 14 Tormann skald;

110.

Heintíð mæ'r Skúgv af Stokkanesi
við sítt nevið hvíta,
hann skal flyta Rólv yvir hav,
sum vænur er á at líta.¹

111.

Har kom fuglur, sum fyrr var
nevndur,
settist har á jörð,
hvar hann kemur á víðan völl,
hann merkir eftir spor.

112.

Har kom fuglur, sum fyrr var
nevndur,
hann fleyg yvir urðar og fjöll,
hvar hann settist á foldina fast,
hann merkti spor í völl.²

113.

Náttina eina og dagarnar tvá
mundi hann við honum bróta,

hann sá í miðjum Írlandshavi
feitán oxu flóta.

114.

Hann sá flóta ein feitan oxu,
betur kundi hann ekki velja,
svörji tann eið á mína trúgv,
gammurin kvaðst ei³ at selja.⁴

115.

Tók hann Rólv á bak sítt upp,
sex dagar mundi hann renna,
inntil tann hin sjeýnda,
tá mundi hann Trándheim kenna.⁵

116.

Nætturnar sex og dagar sjeý⁶
mundi hann við honum fara,
hann setti hann á tað hægsta fjall
í Trándheimi var.

117.

Rólvur kom úr fjalli oman,
alt⁷ var fólk á gangi,

herfra er navnet vel kommet ind i dette kvæde, skönt her åbenbart ikke er tale om nogen person, men om en kæmpesugl, som kunde bringe Rolf gennem luften fra dette mythiske jomfruland til Norge; der er en fugl på Færøerne, som kaldes skúrvur el. skúgrur, isl. skúmr). — 1) V. 110 indskudt efter C.

2) V. 112 og 113 indskudt efter C. — 3) A, mangler i A. — 4) Efter V. 114 findes i A følgende to vers:

Hann sá flóta ein feitan oxu,
kvaðst ei fra at fara,
setti hann á tað hægsta fjall,
í Trándheimi var.

Hann hevur so leingi á leiðini verið
burtur frá kristnum monnum,
hann sá ikki svartan fugl
á hvítum snjófonnum.

Det første af disse vers syntes mig mindre heldigt, da det heraf ikke var klart, at det var Rolf, og ikke oxen, han sa'le på fjældet ved Throndhjem; jeg har derfor istedetfor det indsat V. 116 efter C. Det andet vers hører ikke hjemme her, men, som i de øvrige opskr., erten foran ved v. 44, eller senere, hvor Rolf fortæller kong Olaf, at han havde været langt borte fra kristne mænd, hvor der var sligt mørke, at man ikke kunde skelne den sorte fugl på den hvide sne. — 5) V. 115 står i A umiddelbart efter v. 111. — 6) Nætturnar sex og dagar sjeý; B: náttina eina og dagarnar tva. — 7) alt, A; BCDE: fatt.

mætti han síni sælu systur
við ungum syni í fangi.

118.

Hann kom ekki fyrr til Trándheims
niður,
enn alt¹ var fólk á máli,
sveinar trongdu kall í durum,
hann gekk óræddur í skála.

119.

Í fjallinum fjaldi eg mikið gull,
fáan veit eg mín maka,
hvör sum meg í durum treingir,
eg unni honum væl at taka.

120.

Kongurin talar til sínar menn,
biður teir allar tígá:
gevið kalli ljód um stund,
hann kann frá ferðum at siga.

121.

Tí svaraði gongu-Rólvur,
ræður so orðum byrja:
fyrst er at geva manni mat
og síðan tíðindi spyrja.

122.

Teir bóru honum framm oxalær,
flykkini tvey af svíni,
tunnu breyð og laxir sjey
og bollaskál af víni.

123.

Teir bóru honum framm oxasíðu,
betur kundi hann ekki velja,

eg svörji tann eið á mína trúgv,
tá kvaðst Rólvur at selja.

124.

Oftum havi eg í vási verið,
stundum uppi í ský:
hvör sum míni fótspor stígur,
lær ekki alla tíð.

125.

Oftum havi eg í vási verið,
stundum niðri á grunn:
hvör sum míni fótspor stígur,
lær ekki alla stund.

126.

Sex vetur var eg í Tröllabotnum
í tann risans ranni,
inntil tann hin sjeýnda,
tá legði eg ást við svannu.

127.

Tríggjar nætur á moyjaland,
farið til dæma at taka,
harvið bygdist heimurin,
at kvendið fekk sín maka.

128.

Svaraði signaður Ólavur kongur
bæði við bold og ræði:
um tu livur annað slíkt,
eg gevi tær kost og klæði.

129.

Tí svaraði gongu-Rólvur,
gerst nú nýtur drongur:

¹) alt. A: BCDE: fatt.

fáið mær prest at skrifta mær,
eg vil ikki liva longur.

130.

Skírdu¹ teir tann unga Rólv
fagran og so fríðan,
tá íð hann kom úr funti upp,
tá læt hann sítt liv.

131.

Ti var hann kallaður gongu-
Rólvur,
eingin hestur hann bar,
kinnin var reyð sum humm-
arklógv,
tá íð sólin roðar í kav.

B (Svabos saml. in 4to II, 17), i 111 vers, har nogle træk, som ikke findes i **A**; Norðmýri nævnes ikke; der siges:

Knörrur var bygður af Norðmonnum, stendur í skræmi langa,
hvítar gæs við grunni vaða, røktan seym til ranga.

Skibet kaldes her „hvítar gæs“ eller rettere som i **D** og **E** „hvíta gás“, hvilket udtryk også en af de danske opskrifter af Rosmervisen har („hviden gås“); en hvid gås kunde også tænkes som skibets stavnemærke (se videre herom S. Grundtvigs undersøgelse heraf i Danm. gl. folkev. 2den d., s. 74—75). Da de forlode Island, påkommer dem en stærk storm:

So var veður á sjónum hart, sjógvurin breyt á tongum,
hvítar gæs við grunni vóðu, tað tognaði seymur í rongum.

De drive da nord til Afdalir, folkene dø i al denne vande;
de lide mangel på brød. Risen kommer ned til stranden og slår alle dem til døde, som ville gå op på land. Rolv går i bælmørke i Afdal, til han kommer indtil risens bolig („urðar rannur“). Versene 76 og 77 findes ikke her.

C (Oplegnet på Sandø af Johannes Klemmentsen) i 151 v.; Rolfs fader kaldes her Máur á Tannamýri (el. á Mýri); hans søster hos risen kaldes Ingibjörg (anledningen dertil er vel de to indledningsvers, hvor en Ingeborg nævnes),

¹) Skírdu, C; A: nevndu.

hvorimod risen selv i denne, som i de andre opskrifter, kalder hende Hilda („Hilda, hefur tú krásir veitt“...). Måden, hvorpå Hilda (Ingeborg) kommer bort fra risen, omtales kun i denne opskrift, (som heri stemmer overens med den danske Rosmervise), hvorfor de vers, som angå det, meddeles her:

a.

Sex vintur það gisti hann
í tí risans ranni,
inntil tann hin sjeýnda,
tá legði hann ást við svannu.

b.

Það er frúgvín Ingibjörg
er gingin fyrri Rólv at standa:
hoyr tú Rólvur, bróðir mín,
nú erum vit í vanda.

c.

Hoyr tú Rólvur, bróðir mín,
legg nú væl til ráða:
tá ið Rosmar hetta sær,
tá stendur vart lív í váða.

d.

Hoyr tú risin, setin mín,
nú tekur at mangla breyð,

á örmundarhús það etur hann os,
gistir hann vetur sjeý.

e.

Það er frúgvín Ingibjörg,
er gingin fyrri risan at standa:
eg veit tær eingi svinri ráð,
enn flyt hann burt af landi!

f.

Hon ballarseginní mentarskrúð,
seg legði á kistubotn:
hetta skal Rólvur heiman hava,
flyt það burtur brátt!

g.

Tók hann Rólv á bak sítt upp
gullkistu íhjá,
bar tey so til strandar oman
mót teirri bylgju blá.

Rolf kommer da til jomfrulandet; han siger farvel til Rosmar og beder ham hilse urðar svannu (bjærgets kvinde); derpå: „Takk havi tú, fostri mín, for mínar byrðar tvinnar;“ ekki Rosmar hetta vardi, frúgvín har var inni.

Til søsteren høres nu intet, förend Rolf møder hende i Trondhjem, hvor hun taler således til Rolf:

Her siggi eg teg bróðir mín, eg langtaði teg at finna,
og eri komin af reki framm, tí tekur sorg at lina.

(Hun siger altså her, at hun er kommen derhen på et vrag).

D (Fugloyjarbók, nr. 67), 93 vers, kalder Rolfs fader Gian; han kommer til Snarifól i Norge (illgerð-Steinur og Ódnar-Björn omtales ikke, førend efter skibbruddet), og beder ham lægge ind i Island og tage hans søn Rolf med, da han vel kan styre skibet (**E** tilføjer over den slemme Grönlands-fjord). De drive nord til Botnar, hvor alt mandskabet dør undtagen de tre, som gå bort fra deres døde stalbrødre og se da tre riser komme ned fra fjældet med krog og line og drage skibet op til fjælds. — Da Hilda tager Rolf og sætter ham på risens knæ, er han så bange, at han ikke tør se op på risen. — Lindin mjá kaldes her ljósa Vond; hun lader „fugl á Vidanesi“ flyve med Rolf til Island; men da han har været der en måned foruden glæde og gammen, længes han hjem til Norge; da han kommer der, møder han sin yngste søster med en søn ved hånd. Alle trænges om at se ham (men her tales intet om, at han skrifter sine synder og bliver døbt).

E (Optegnet i Hvannasund 1853), 104 vers, stemmer i alt væsentligt overens med **D**; i ingen af disse to opskrifter forekommer navnet Rosmar, han kaldes kun risin.

17.

Geyti Áslaksson.

A. Gautes sang: Aslak fortæller sin søn Gaute, at han havde drømt, at kong Harald kom ridende til ham med grumme ulve, og at hans skibsmaster ragede op over fjældene.

Gaute beder ham ikke bekymre sig om alle de drømme, der kunne bæres en for i de lange vinternætter. Kong Harald spørger sine mænd, om de kende nogen, som kan måle sig med ham i styrke; en af svendene svarer ham, at en bondesøn i Upplond vel kunde være hans ligemand. I vrede lover han denne svend døden, hvis det viser sig, at denne bondesøn ikke er hans overmand, og dermed rustar han sine skibe og sejler over havet til Upplond. Konger rider nu op til Aslaks gård; Aslak står ude og tager imod ham. Harald spørger ham, hvor hans yngste søn er henne; Aslak beder kongen ikke minde ham om hans sorg, da denne hans søn forlængst er død og begravet ved Kölríns kirke. Kongen byder ham da at hente hans lig („hammen“), at han derefter kan dømme, om Gaute var hans ligemand. Aslak undskylder sig med, at han ikke kan kende hans ben fra de mange andre, som der ere begravede. Kongen vil ikke tage mod denne undvigelse, og rider da ud over hede, hvor han møder en mand, som kom fra jagten; kongen spørger om hans navn og får således at vide, at det er Gaute Aslakssøn, som han efter Aslaks ord trode død. Kongen siger nu til Gaute, at han er kommen at prøve kræfter med ham; Gaute erklærer sig beredt til en slig prøve, hvad enten den skulde bestå i at kaste med spyd eller sten, skyde med bue, tæmme heste eller svømme. Harald vælger det sidste, og de prøve nu svømning en god stund; Gaute tager en kniv og en pung fra kongen, medens de ere i søen, endelig holder han Harald så længe under vandet, at denne må give sig tabt og bede ham holde op med denne leg; da Harald kom på land, havde han rent mistet sans og samling af udmattelse, og han bliver båret op i borgen. Kongen lader hente Gaute ind for sig; Gaute kommer strax og kaster til kongens store forundring den kniv på bordet for ham, som han havde savnet, da han kom fra svømningen;

han befaler Gaute (eller Heming¹, som kongen kalder ham), at gå og prøve svømning med Niklas, kongens måg. Dette sker, og en liden stund efter bliver Niklas båren død op fra strande. Kongen sidder i højsædet og sender atter bud efter Gaute, som træder ind for ham og lægger den pung på bordet, han havde taget fra kongen, da de to svømmede sammen. Harald byder nu Gaute at skyde en valnødd af sin broders hoved. Gaute opfordrer kongen til at gå med dem til skoven for at se, hvorledes det går af. Gaute beder gud og sankt Olav kong styre pilespidsen, spænder derpå buen og skyder så heldig, at han træffer nødden uden at pilen rørte ved broderens hoved. Kongen sidder i højsæde og sender atter bud efter Gaute for at spørge ham, hvorfor han den foregående dag havde haft to pile hos sig, da han var med ham i skoven; Gaute svarer, at hvis han havde dræbt sin broder med den første, da havde han tiltænkt Harald selv den anden. Kongen dømmer ham nu til at løbe på skier ned ad det 60 favne høje, men meget smalle forbjærg Hornet det høje, og siger ham også, at ingen er kommen uskadt tilbage fra den fart. Gaute beder ham stå nede i bjærgafsatserne at se derpå. Om natten kommer hellig Olav i drømme til Harald og beder ham næste dag have sin kappe løs om sig, når han står i bjærget for at se Gantes skiløb. Næste morgen spænder Gaute sine skier og løber ned ad bjærget; han styrer hen til det sted, hvor kongen står og griber i hans kappe for at rive ham ned i afgrunden med sig; men kappen hang løs om ham, og således udfriedes hans liv af denne fare. Gaute kommer uskadt ned af bjærget og den signede kong Olav fører ham hen på en grøn slette; han beder ham ikke trage Harald

¹) Efter Færingernes forklaring kalder kongen ham Heming (Hamløber, genfærd), fordi Aslak have sagt ham død, hvorfor han havde befalet Aslak: deyðan skalt tú hamin taka (se r. 24).

efter livet; Gaute svarer, at da må han ikke se ham oftere, hvorfor han beslutter at drage til England i vinterophold. Galtes sang. Toste jarl drager til Norge og klager over, at hans broder har underlagt sig hele England og opægger kong Harald at drage med hær til England for at hjælpe ham til sin ret. Harald undslår sig først med at Englands kyster ere for grunne til at lande der med store skibe, men dog lader han sig overtale og sejler bort. På vejen møder han Galte Islandsfarer, hvem han spørger, om han ikke har haft nogle varsler med hensyn til dette Englandstog. Galte svarer ham, at han havde set nogle skinnende ege stå ved stranden, som alle bleve sorte for hans öjne; han havde set syv fugle, hvis fjedre vare brændte, bagtil lignede de sværd, og de mødtes der på hede; og endelig havde han set en dejlig lysglands i luften. Dette udtyder Galte således, at kongen og hans mænd ville finde døden i England, hans sjæl vil fare til himlen. Kong Harald bliver rasende over denne ildevarslende spådom og byder sine mænd gribe Galte, der dog undslipper ved atter at ro ind i vigen. Harald lander da i England med sine mænd og slår sine telte ved stranden. Toste går nu til sin broder og indgår da det forlig med ham, at han skulde give ham halvdelen af indkomsterne, og at de begge skulde være hövdinger. Men da Toste spørger, hvad han vil give kong Harald, som har fulgt ham derhen med våbenmagt, så svarer kongen, at han vil ikke give Harald mere land, end der er vel plads for ham til at ligge i. For øvrigt indbyder han dem alle at komme til gæstebud hos sig. Toste går tilbage til Harald og fortæller ham alt, hvad broderen har sagt, og at han indbød kong Harald til sig, dersom han vil komme med fred. Harald vil tage imod denne indbydelse og gå til kongens hal; Toste råder ham til at tage sine brynjeklædte mænd med, men dette vil han ikke høre noget om,

da de skulle gå til skæmt. Men da de komme ind i hallen, se de kongens hird sidde brynjeklædt ved bordene, og disse besatte indgangen til hallen, såsnart Harald og Toste vare komne ind. Kong Harald drager sit sværd og stiller sig op mod væggen. Toste stiller sig ved hans side og lover, at de skulle begge falde på engang, da det var ham, der havde opmuntret ham til dette tog. Kort efter falder Toste, men Harald værger sig tappert. De gå nu ind for Gaute og bede ham kæmpe mod Harald, som før havde stået ham efter livet og således hevne sig. Gaute går da ind, og fælder ham også, men vandt aldrig sejer siden den tid, hvor han så kom i strid. De af Haralds mænd, som ikke faldt, sejlede tilbage til Norge.

Dette kvæde haves: **norsk** (Landstad nr. 15. **A-B**; Norsk Tidsskr. f. Vidensk. og Liter. III, 341; Norsk Folkekal. f. 1850, s. 79; jfr. Torfæus: Hist. Norv. III, 371); **svensk** (Afzelius: Sagohäfder I, 48).

Stoffet er behandlet i Hemíngs Pátttr i Flateyjarbók (se P. E. Müllers Sagabibl. III, 356; P. A. Munch det norske Folks Hist. III, 344—45, jf. F. Schiern i Hist. Tidsskr. I, s. 45).

A. (Schröters opskr. i Oldskrifts-Selskabets arkiv.)

I. Geyta táttur.

1.

Áslakur droymdi dreyrnar,
segði teir ei for mörgum:
tóktist mér sum Haraldur kongur
stýrði grimum vörgum.

— Glymur dansur í höll,
sláið ring!
gláðir riða Norðmenn
til Hildurs ting.

2.

Áslakur droymdi dreyrnar,
segði teir ekki smærri: ¹
tóktist mér sum siglutrö
tey gingu fjöllum hærri.

3.

Svaraði Geyti sonur hans:
vær gevum ei slíkt í geyma!
vinturnáttin er so long,
at mangt kann bera í dreyma.

4.

Tað var reysti ² Haraldur kongur
stendur í fremra stavni:
hvar vitið tit tann bóndason,
til útreið er mín javni?

5.

Svaraði kongins lítil svein,
stendur í öðrum stavni:
bóndasonur á Upplöndum,
hann tykist vera tín javni.

6.

Tí svaraði Haraldur kongur,
letur í vreiði renna:
er hann ei mín yvirmaður,
tú skalt á báli brenna.

7.

So letur hann Haraldur kongur
síni skipini gera,
allar letur hann streingirnar
af reyðargulli vera.

8.

Tað var reysti Haraldur kongur
sigldi seg út í hav,
gyltir ringar af reyðargulli
í hans homlum var.

9.

Tað var reysti Haraldur kongur
út í havið sigldi,
gyltir ringar af reyðargulli,
og teir honum fylgdu.

10.

Vinda upp síni silkisegl
gull við vovin rand,
strika ei á bunkan niður
fyr enn við Uppland.

11.

Tað var reysti Haraldur kongur
siglir við líðir fram:
lýsir meg í staðin upp ³
at síggja henda mann.

12.

Kasta sínum akkerum
á tann hvíta sand,
fyrstur stigur Haraldur kongur
sínum fótum á land.

13.

Fyrstur stigur Haraldur kongur
sínum fótum á land,
tólv brynjaðir af hans monnum
undir hans hvörji hand. ⁴

¹) V. 2, l. 2 *after* B; A: sigur það ekki færri — ²) reyst, B; A *overalt*: inde (ondi?). — ³) *ff.* B; nú lýsir meg upp á land. — ⁴) V. 13, l. 3–4 *ff.* B: sló hann sínar tjaldbúðir so skamt frá sjóvarstrond.

14.

Hagar var leiddur gangarin,
íð kongurinn skuldi á ríða,
hann var klæddur við skarlak
og niður á miðja síðu.

15.

Hann var klæddur við skarlak
og niður á miðja síðu,
gyltur var allur sadilinn,
sum kongurinn skuldi á ríða.

16.

Hvítur var kongins gangari,
sögur ganga frá,
svartir voru hóvarnir,
men oyrni voru grá.

17.

Tað var reysti Haraldur kongur
heim í garðinn fór,
úti sjálfur Áslakur
fyri honum stóð.

18.

Statt væl heilur, mín Áslakur,
og so tinn yngsti arvi,
hvar hefur tú hann á landi

stevnt,

hvat hefur tinn drongur við
starvi? ¹

19.

Tú svaraði Áslakur,
glógvar í gullinum reyða:
tú tarft ekki at minna meg
uppá mín sonar deyða.²

20.

Hoyr tú það nú Áslakur,
sig mær satt ífrá:
hvössu eitur kirkjan tann,
íð tinn son hvílir á?

21.

Hoyr það tú nú Áslakur,
siga skalt tú mær:
hvössu eitur kirkjan tann,
íð tinn son hvílir nær?

22.

Hoyr það, reysti Haraldur
kongur,
eg segi tær satt ífrá:
í Kölrín stendur kirkjan tann,
íð mín son hvílir hjá.

23.

Hoyr það, reysti Haraldur
kongur,
hetta segi eg tær:
í Kölrín stendur kirkjan tann,
íð mín son hvílir nær.

1) V. 18 jf. B:

Statt væl illi Áslakur, hvar er tinn menski arvi?

eg vil roysni royna við hann, vit erum ei um það starvi (vit erum um það at starva?).

2) V. 19 jf. B:

Tú gert ekki at minna meg á ta tungu neyð,

eg beri sorg mínum hjarta um mín sonar deyð.

24.

Tí svaraði Haraldur kongur,
stígur framm yvir fold: ¹
deyðan skalt tú hamin taka
upp úr dökkari mold.

25.

Enn svaraði Haraldur kongur,
sló tað upp við gamni:
deyðan skalt tú hamin taka,
vita, hann var mín javni.

26.

Tí svaraði Áslakur,
glógvar í gulli enn:
hvössu skal eg hans bein nú
kenna
burtur blant aðrar menn?

27.

Tað var reysti Haraldur kongur
ríður framm yvir heiði,
mötir hann einum ungum manni,
komin af djóraveiði.

28.

Mötir hann einum ungum manni
undir silkihúgvu,
kinnin var reyð sum hummar-
klógv
og eygað sum í dúgvu.

29.

Mötir hann einum ungum manni,
eingin íð hann kendi,

silkihúgvu á hövdi bar
og finskan buga í hendi.

30.

Haraldur so til orða tekur,
gott er at taka til evna:
sig mær ætt og eiti títt,
og hvössu skal eg teg nevna?

31.

Svaraði sá hin ungi maður:
hvat skal slíkum gegna?
Geyti Áslaksson
so skalt tú meg nevna.

32.

Svaraði reysti Haraldur kongur,
glógvar í gulli reyður:
hetta mann vera tann bóndasonur,
íð os er sagður deyður.

33.

Hoyr tað reysti Haraldur kongur,
hvat skal slíkum sæta,
at tú fert so víða um lond
alt eftir mítt navn at gæta?

34.

Hoyr tað Geyti Áslaksson,
eg geri tað ei at loyna:
til tess eri eg higar komin,
roysni við teg at royna.

35.

Svaraði Geyti Áslaksson:
býðst ei betri nú,

1) V. 24, l. 2 jf. B: har hann slóð á fold.

allar leikir, sum tær viljið,
kjósi sjálvur tú!

36.

Stong at skjóta, spjót at leggja,
jútskan hest at temja,
og til hvörjar útreiðir,
íð tær viljið fremja.

37.

Stein at varpa, örvum skjóta,
jútskan hest at taka,
tó vær leikum á sund um stund,
og tað mann einki saka.¹

38.

Tí svaraði Haraldur kongur,
frá mann frættast víða:
vit skulum os á sundið út
at renna í streymin stríða.

39.

Teir fóru seg úr öllum klæðum,
aktaðu ikki um bátar,
moyjar og so konurnar
tær taka so hart at gráta.

40.

Leiktu teir á sundinum
eina so líttla tíð,
Geyti vann af konginum
ein silvurbúin knív.

41.

Leiktu teir á sundinum
eina so líttla stund,

Geyti vann af konginum
ein silvurbúgvín pung.

42.

Leiktu teir á sundinum,
sögur ganga af,
Geyti helt tá konginum
hálfva ökt í kavi.²

43.

Leiktu teir á sundinum,
so fór millum seggja,
kongurinn kendi møði við sær,
hann biður at landi leggja.

44.

Hann sá hvörki himmal ei jörð,
tá íð hann kom af sundi,
bóru hann so í eina borg
og sterkir stólpur undir.

45.

Bóru hann so í eina borg,
hann skortaði ikki figgja,
so er mær af sonnum sagt,
hann svav har dagar triggjar.

46.

Kongurinn situr í hásæti,
tekur hann so til orða:
heintíð mær Geyta Áslaksson
og stillið hann inn for borð.

47.

Geyti gekk í höllina inn,
kastar knív á borð,

¹⁾ V. 37, l. 3—4, jf. B: um enn vit roynum stund á sund, vit latum tó hvøngan saka.

²⁾ V. 42 með overdriftelsen i den sidste linje forekommer ikke i B.

kongur situr í há sæti,
hann talar ekki eitt orð.

48.

Niklas eitur mágur mín,
hann trýr so væl pá Krist,
hann skal teg Heming á sundi
spreingja,
hartil hefur hann lyst.

49.

Leiktu teir á sundinum
eina so litla tíð,
deyðan ferdur teir kongins mág
aftur í grøna líð.

50.

Leiktu teir á sundinum
eina so litla stund,
deyðan ferdur teir kongins mág
aftur í grøna lund.

51.

Kongurin situr í há sæti
sær á sínar örvar:
nú skal boð til Geyta gera
ongum görpum öðrum.

52.

Geyti gekk í höllina inn,
kastar pung á borð;
kongurin situr í há sæti,
hann talar ekki eitt orð.

53.

Hoyr tú Geyti Áslaksson,
hvat íð eg segi tær:

tú skalt skjóta valnötur
af hövdi bróður at tær.

54.

Hoyr tað reysti Haraldur kongur
tað segi eg tær her:
tú skalt teg á skógin burt,
at vita, hvössu leikurin fer.¹

55.

Geyti fór á skógin burt
við sínum báðum broddum,
biður nú gud og sankt Ólav kong
ráða for örvaroddum.

56.

Geyti legði örv á strong,
gud var honum við,
so skeyt hann tað litlu nötu,
hin stoð eftir kvirr.²

57.

Geyti legði örv á strong,
gud var honum hollur,
so skeyt hann ta litlu nötu,
ikki rærdist kollur.

58.

Kongurin situr í há sæti,
sær á sínar örvar:
enn skal boð til Geyta gera,
ongum görpum öðrum.

59.

Svaraði Geyti Áslaksson,
boð kom honum til handa:

1) V. 54 indskudt efter B. — 2) kvirr, A; B: við frið.

nógv hefur reysti Nöregiskongur
at gera í faðir míns landi.

60.

Geyti gekk í höllina inn,
og Hemingur neyndist hann har,
snarlíga gekk tá seggur í sæti,
var bæði fimur og snarur.

61.

Hoyr tú, Geyti Áslaksson,
siga skalt tú mær:
hví hevði tú örvar tvær
í gjár á skóg við tær?

62.

Tí hevði eg örvar tvær
í gjár á skóg við mær:
hevði eg dripið bróður mín,
onnur var ætlað tær.

63.

Tí svaraði Haraldur kongur,
heldur á reyðum ringi:
hoyr tað, Geyti Áslaksson,
vit hittast enn á tingi.

64.

Svaraði Geyti Áslaksson,
hann heldur á öðrum ringi:
mongum er væl fjálvað um,
men ekki eru öll á tingi.

65.

Tá skalt tú renna for bergið tað,
íð eitur Hornið háa,

har er eingin aftur komin,
íð skíðir¹ hefur vágað.

66.

Triati favnar er tað breitt
annað slíkt er tað hátt,
har hefur eingin aftur komið,
íð sær hefur skíðir¹ vágt.²

67.

Skal eg renna for bergið tað,
íð Hornið háa er,
tá skált tú standa á bergskorum,
og vita, hvör leikurin fer.

68.

Tað var reysti Haraldur kongur,
fyrsta svövn hann fekk,
tað var signaður Ólavar kongur
í dreymi fyri hann gekk.

69.

Hoyr tú Haraldur, bróðir mín,
hvat íð eg segi tær:
leysa hav tú skikkjuna
í morgin yvir tær.

70.

Geyti legði skíðir á,
hann rann for Hornið háa,
so treiv hann í kongins skikkju,
hans lív stóð tá³ í váða.

71.

Hann kom niður í bergskorar,
meti gud hans neyð!

¹) skíðir; AB: skeldir. — ²) V. 65 efter C; A:

Fýra mílar er tað hógst og átta er tað breitt,
har er eingin aftur komin, skíðir hefur veitt.

³) hans lív stóð tá, B; A: næst um stóð.

hann var í öngum öðrum klæðum,
enn skarlaksskikkju reyð.

72.

Hann kom niður í bergskorar,
meti gud hans trá!
hann var í öngum öðrum klæðum
enn ein kyrtíl blá.

73.

Tað var signaður Ólavur kongur,
honum var tungan snjöll,¹
hann bar mann² úr bergskorum
framm á grønan völl.

74.

Hoyr tað Geyti Áslaksson,
hvat ið eg segi tær:
drep ekki Harald bróður mín,
so illa líkar tað mær.

75.

Hoyr tað, signaður Ólavur
kongur,

og so svari eg tær:
lat ekki Harald bróður tín
koma for eyga á mær.

76.

Hoyr tað, Geyti Áslaksson,
hugsa nú við tær,
hvössu tit skuluð í heimi liva,
hvörgin annan sær.

77.

Tað var Geyti Áslaksson,
vildi fara fyrst,
hann fór seg til Onglanda,
hann tók har vetravist.

III. Galta táttur.

78.

Tostan fór til Noregis
at kæra sína neyð:
vár bróðir hefur undir seg tikið
allan Onglands eyð.

79.

Tostan jall gár for Harald kong,
svör á sína lund:
vár bróðir hefur undir seg tikið
alla Onglands grund.

80.

Tær bjóði eg nú Haraldur kongur
buga mín at røkja,
eg trúgvi tær ein manna best
við odd og egg at sökja.

81.

Tú tarft ekki Tostan jall
meg til ferðar eggja:
stórum skipum hóskar lítið,
tí grunt er at landi at leggja.

1) V. 73, l. 2, ff. B: gud mundi hann har til kalla. — 2) mann, A; B: Geyta.

82.

Fjórðingin, íð eg tær bjóði,
mín bróðir tað nú veldir,
um tú frægi Filkirs¹ arvi
fara vilt tá heldur.

83.

Tað var reysti Haraldur kongur,
út í havið lagdi,
mötti honum Galti Íslandsfari,
rímtur af mörgum bragdi.

84.

Kongurin sigldi í havið út
við teim gyltu lögðum,
mötir hann Galta Íslandsfara,
rímtur af mörgum brögðum.

85.

Hoyr tað tú hin lítli maður,
situr í báti niðri:
veist tú nakran fyrilit
at greina frá várum sigri?

86.

Eg sá eikirnar standa við sjó,
sum skínanda gullið bjartar,
tá fell af hvör ein kvistur²,
vóru so allar svartar.

87.

Eg sá enn eitt annað træ,
tað var af öllum meiri:
harri, tað eru sálir tигра
og slíka garpa fleiri.

88.

Eg sá fljúgva oknir³ sjeý,
rann teim blóð at veingi:
tað ber fyri tигра sál,
tær missið lív og dreingir.⁴

89.

Eg sá fljúgva aðrar sjeý,
brent var teim á fíðri,
aftan til⁵ sum svörð at sjá,
tær möttust har á mýri.

90.

Eg sá ljós í lofti brenna,
ein so fagran skara:
tað verður fyri tигра sál,
hon mann til himla fara.

91.

Tað var reysti Haraldur kongur,
heldur á eggjateini:
tærskuluð Galta á hondum taka,
munnuð tú vera seinir.

¹) Filkirs, A; B: Filkus (eller Vilkus, se Sjúrdar kvæði, side 115 o. fl. st., hvilken du vel oprindelig er den samme som Vilkinus i Vilkinasaga, og siden en almindelig benævnelse på en mægtig kæmpe, som her). — ²) V. 86, l. 3 rettet; A har: tá fell hvör af einum kvisti, hvilket Schröter oversætter: da faldt af dem hver en krist; B: sortnødt hvört af öðrum tá, i seinasta vöru tær svartar. — ³) oknir, A; B: alkur. — ⁴) V. 88, l. 3—4, jf. B: harri, tað er fyri sjálvum tær, tu missir lív og dreingir. — ⁵) aftantil, A; B: frammentil.

92.

Hildarmaður af heitum skalv
niður á knæið hvassa,
kongurinn bresti litlum lóv,
og tá skalv hjartað í Galta.

93.

Galti fór við furkum framm,
legði árar í sjó,
hirdi lítið um kongins vreiði,
seg frá skipunum dró.

94.

Galti fór í vikina inn,
sum hann hevði ligið leingi:
kongurinn helt framm síni ferð,
hann misti bæði lív og dreingir.

95.

Galti fór í vikina inn,
sum hann hevði ligið fyrr:
kongurinn helt framm síni ferð,
hann misti bæði lív og lið.

96.

Kasta sínum akkerum
á so hvítan sand,
fyrstur stígur Haraldur kongur
sínum fótum á land.

97.

Fyrstur stígur Haraldur kongur
sínum fótum á land,
og albrynjaður Tostan jall
undir hans høggu hand.

98.

Og albrynjaður Tostan jall

undir hans høggu hand,
teir slógu sínar tjaldbúðir
so skamt frá sjóvarstrond.

99.

Tað var uppá ein helgan dag,
sólin skein so víða,
konginn lystir í staðinn upp
at skuða teir kostir fríðar.

100.

Konginn lystir í staðinn upp
at skuða teir kostir fríðar,
gingu undir ein høggu heyg,
so einginn skuldi á lýða.

101.

Tær vil eg Tostan, bróðir mín,
ríkið aftur fáa,
allar hálvar landkomstir
at vera hövdingar báðar.

102.

Tær vil eg Tostan, bróðir mín,
landið aftur leggja,
allar hálvar landkomstir
at vera hövdingar beggja.

103.

Tí svaraði Tostan jall
alt foruttan trega:
Haraldur kongur fylgdi mær
hvat skulum vit honum geva?

104.

Tí svaraði Tostan jall,
gott er slíkt at njóta,

Haraldur kongur fylgdi mær,
hvat skulum vit honum bjóða?

105.

Honum vil eg ekki meiri geva,
sjálvur vil hann sær kjósa:
hava land for sína longd
og lítlum sigri rósa.

106.

Honum vil eg ekki meiri geva,
sjálvur vil hann tað tiggja:
hava land til sína longd
og nógv rúm í at liggja.

107.

Eg bjóði tigum öllum heim,
meiri af monnum og minni,
um tær viljið halda frið
og ongum neisur vinna.

108.

Tí svaraði kongurin,
heldur á búnum stáli:
um hvat mælti kongurin,
í dag fann teg á máli?

109.

Mær vildi kongur bróðir mín
ríkið aftur fáa,
allar hálvar landkomstir
at vera hövdingar báðar.

110.

Mær vildi kongurin bróðir mín
ríkið aftur leggja,

allar hálvar landkomstir
at vera hövdingar beggja.

111.

Tær vildi hann ekki meira geva,
sjálvur skuldi tú tær kjósa:
hava land til tína longd
og lítlum sigri rósa.

112.

Hann vildi tær ekki meiri geva,
sjálvur mundi tú tað tiggja:
hava land til tína longd
og nógv rúm í at liggja.

113.

Hann beyð ogum öllum heim,
meiri af monnum og minni,
um vær vildum halda frið
og ongar neisur vinna.

114.

Tað var tá sum ofta er enn:
mangt er í brögdum vunnið,
illa líkar Haraldi kongi,
at hann ekki ensku kunni.¹

115.

Tí svaraði Tostan jall:
tí skal ekki spara:
hava við ogum brynjað lið,
tí gott er við frið at fara.

116.

Tí svaraði Haraldur kongur:
tað mann ei um vara,

¹) Denne ytring findes ikke i B.

hvat skal ogum brynjað lið?
til skemtan skulum vær fara.

117.

Teir fóru seg til hallar heim,
slíkt kom teim ei í huga:
brynjað lið at borði sat,
og ei hava ráðini dugað.

118.

Hirðin leyp at hallardurum,
sum skinanda gullið hjartar,
kongurinn hopar til hallarvegg
við stáli og stinnum hjarta.

119.

Brandi brá og mælti svá:
hilmar undan leypa,
eg skal standa eftir ein,
líf mitt dýrt at keypa.

120.

Brandi brá og mælti svá:
tað mann nú¹ so verða:
báðir skulum vær falla í senn,
eg mælti teg fyrst til ferðar.

121.

Upp leyp ein af kongins monnum,
sínur brandi brá,
hann kleyv ungan Tostan jall
sundur í luti tvá.

122.

Tað var spell, at jallur fell

frá tí rúnar veldi,
kongurinn stendur eftir ein,
so sigst, af grimum feldi.²

123.

Jallurinn fell, og tað var spell,
frá tí gullinum reyða:
kongurinn stendur eftir ein,
teir sækja til hans deyða.

124.

Gingu inn for Geyta í loft
og dugnað biðja sær:
gott er at hevna fornar sakir,
deyðan vildi hann tær.

125.

Gingu inn fyrri Geyta í loft
og dugnað biðja sær:³
gott er at hevna fornar sakir,
deyða vildi hann tær.

126.

Geyti læt tá dubba seg,
tó tað var honum í móti,
stakk ígjögnum stillis bróst
við tí valda spjóti.

127.

Tað var Geyti Áslaksson,
íð kongin ferdi af lívi,
hann vann ikki sigur síðan,
hvar hann var í stríði.

1) nú; A: el. — 2) so sigst, for (af?) grimum feldi, B; A: og sækir for heldi (?).

3) V. 125, l. 2, jf. B: biðja hann dubba seg (*Ávilket passer bedre til næste vers.*)

128.

Tað var Geyti Áslaksson,
íð kongin færði til heljar,
so er fallið hundrað mangt,
at eingin mann túsund telja.

129.

Allir teir, íð eftir vóru,
sigldu tann sjógvin salta;¹
kongurin fell í Onglandi,
og út gekk gáta Galta.

B (Hentze nr. 18) i 120 vers; i Gautes tått stemmer denne opskrift i det hele nøje med **A**; kun er det her Haralds dronning, som først fortæller ham, at bondesønnen i Upplond er hans overmand, men senere har også **B** de samme vers (5 og 6) om svenden, som henviser Harald til Gaute. Her tales intet om, at kongen red fra stranden op til Aslak; derimod er det ligesom i den norske vise (se Moes opskrift nr. 1 i folkekalenderen, vers 4), Gautes (Hemings) hest, der omtales som mærkelig, idet Harald første gang møder ham (se v. 16). Iblandt Hemings færdigheder nævnes også i **B**: jútskan hest at temja; hvilket ikke ellers i de færøiske kvæder omtales som eksempel på kæmpeidrætter; dette er såmeget mærkeligere, som den norske Hemingsvise ifølge Torfæus synges med omkvædet: „kunde I så vel på jydsk (ysken?) hest udride.“ Efterat Gaute har prøvet svømning med kongen (mellem v. 46 og 47), forekommer følgende vers:

Hemingur spælir á sundi út snimma á einum morni,
hilmir komst á höga fjall, eitur í Smalsarhorni.

I Galtes tått er der flere steder større uoverensstemmelse, dog mest kun i udtrykkene, mellem disse to opskrifter. I **B** sender kong Harald, efterat være landet i England, Toste ene til broderen for at hyde ham fredsvilkår; Harald siger:

¹⁾ V. 129, l. 1—2, jf. B: Aftur sigldu Haralds meon sjógunum sjógvin salta.

Gakk á tal við bróður tín ríkið aftur at fáa,
allar hálvar landkomstir at vera hövdingar báðar.

Gakk á tal við bróður tín, gott er slíkt at nýta,¹
sig: Haraldur kongur fylgir mær, hvat skulum vit honum býta?

Bjóð honum ekki betri kor, um enn hann vil tað kjósa:
hava hálvt landið sína tíð, so litlum sigri rósa.

Bjóð honum ekki betri kor, um enn hann vil tað tiggja:
hava hálvt landið sína tíð, so nógv rúm í at liggja.

Da Toste kommer tilbage fra sin broder, fortæller han Harald:
eg gekk á tal við bróður mín, ríkið aftur at fáa o. s. v.
og slutter således:

Hann læt sær lika tey korini, hann sjálvur vildi kjósa:
hava hálvt landið sína tíð, so litlum sigri rósa.

Her er det ikke, som i **A**, Englandskongen, Tostes broder, der ikke vil give den norske kong Harald mere end såmeget land, hans legeme kan hvile i (jf. **A** v. 105-106). Efter disse vers følger så v. 99 i **A**, hvorpå Harald og Toste drage op til Englandskongen:

Teir klæddu seg upp við skreyt og skart, heim til hallar fóru,
sögdu so hinum góða nátt, teim sum eftir vóru.²

Tá kom út tað fyrsta lið, glógvar sum gullið hjarta,
teir hopaðu at einum borgararmi við stál og reystum hjarta.

Tá kom út tað annað lið, eitur málmara-torn,³
Nordmenn taka staðin inn: tit verjið Lundinborg!

Tostan fell og tað var spell o. s. v.

Da kong Harald værger sig tappert, gå de ind for Gaute og

¹) gott er slíkt at nýta (vi skulle benytte os af vor overmagt over ham, jf. **A** v. 104); **B**: sadlir teim gott skal nýta (?). — ²) teim, sum eftir vóru, **B**; **C**: íð eftir á skipunum vóru. — ³) eitur málmara-torn, **C**; **B**: sett við marmor og torg.

bede ham fælde kongen; derpå står der: Geyti læt tá dubba seg konginum ímóti 3: hann rustede sig mod kong Harald, hvorimod **A** v. 126 har: ló tað var honum ímóti 3: Gaute rustede sig, skönt han nødig vilde, hvilket passer bedre med Hemings Páttir (men kan også meget let i kvædet være rettet til overensstemmelse med denne); derpå hedder det:

Tað var Geyti Áslaksson, kongin skilti við anda;
síðan vann hann ongan sigur, hvar hann beitti branda.

C (består af nogle enkelte vers, optegnede af Schroter, hvilke findes som varianter bagefter **A**). Idet Harald og Toste ville tage mod indbydelsen og gå til Englandskongen, har denne opskrift følgende vers, som også findes i **B**:

Liggja teir í landtjöldum, drukku mjöd hin hvíta,
eingin blæs sá vindur í vág,² at Norðmenn máttu nýta.

Eingin blæsur vindur í vág, at Norðmenn máttu nýta,
kongurinn kvíttar í staðin upp at skuða landkostir friðar.

18.

Margretu kvæði.

Den rige og tapre kong Magnus i Norge sætter sin eneste datter i kloster. Da Margrete har været der en tid, får hun lyst at se igen sin faders gård. På vejen møder hun en mægtig ædling som sønderriver hendes kjortel og

¹) í vág (*i hænen*), **C**; **B**: í var (*dette forår*); dette forklarer grunden, hvorfor de ikke sejlede derhen med hele deres magt.

udfører på hende den syndefulde gerning. Margreta beder ham for den højeste gud sige hende, hvem der har gjort hende denne last og skam. Han svarer hende, at hans navn er Ólav, hans fader hedder kong Magnus og Gertrud hans moder, og at han selv var opfostret i skovene. Margreta siger, at dersom det er sandt, hvad han har sagt, da er han hendes egen broder. Olav beder hende gå hjem i klosteret, at bære sin sorg der med tålmod og ikke fortælle nogen nonne, hvilken mén hun har lidt. Hver høst gör kongen et gilde og indbyder dertil alle nonnerne i Mariekloster; de gå alle glade derhen, uden Margreta, som må sidde hjemme. Kongen savner hende og spørger, hvi hun ikke også kom, om hun er syg eller har ladet sit liv. Den onde abbedisse svarer, at hun kunde ei komme, fordi hun går med barn, som anden lystig viv. Kongen rider bort på den hest, som abbedissen ejede, hen til klosteret; datteren står ude og tager imod ham. Han fordrer hende til at sige, hvem fader er til det barn, hun er frugtsommelig med; men hun svarer, at hun heller i Jesu navn vil lade sit unge liv end sige dette, hvorpå kongen smækker døren i for hende og siger hende ikke god nat. Da han havde redet en stund, fik han det i sinde at lægge ild i klosteret og indebrænde Margreta. Da Olav kommer fra skoven, ser han, at klosteret brænder; han kommer træt og mødig dertil og slukkede ilden med sit hjærteblod. De toge da begge søskendene og svøbte i et lagen; åben var vejen for dem til himmelkongen.

Dette kvæde er også **islandsk** (islenzk fornkvæði, udg. ved S. Grundtvig og J. Sigurðsson, nr. 14).

(Optegnet i Våg på Syderø 1848).

1.

Magnus kongur í Noregi
bæði rikur og reystur,
hann gav sína onkadóttur
inn í nunnukloystur.

Sótu tey systkin tvey í tann
græna lund,
sum fagurt tjald neig úti við
Oyrarsund.

2.

Tá íð hon hevði í kloystri verið
mánadirnar tvá,
tá lystir frúnna Margretu
sín fadirs garð at sjá.

3.

Ta íð hon hevði í kloystri verið
mánadirnar tríggjar,
tá lystir frúnna Margretu
sín fadirs garð at síggja.

4.

Tað var frúgvín Margreta
skuldi ganga heim,
mætur var sá edilingur,
íð henni mætir á leið.

5.

Hann reiv af henni stakkin
niður úr hvörjum geira,
gullband um hennar herðar lá,
hon hevði ikki eftir meira.

6.

Hann reiv af henni stakkin
so hennar silkiserk,
tíð hann hevði vunnið henni
tað syndar neyðsinsverk.

7.

Nú hevur tú rivið míni klæði
sundir,
gjört mær last og skamm:
eg biðji teg fyri tann hægsta gud,
tú sig mær nú títt navn.¹

8.

Magnus kongur er fadur at mær,
frú Gertrúð er mín móðir,
Ólavur eri eg nevndur sjálvur,
eg vóx upp á skógum.

9.

Er Magnus kongur fadur at tær.
frú Gertrúð er tín móðir:
undarlig eru dømini,
tú ert mín egin bróðir.

10.

Far teg aftur, frú Margreta.
í tín kloysturstein,
ongari sig tú nunnu frá,
so væl ber tú títt mein!

11.

Far teg aftur, frú Margreta,
í tína kloysturborg,

¹⁾ V. 7, l. 3—4: den kone, som diklerede mig dette kræde, sang disse to linjer på dansk således: jeg beder dig for den øverste gud, nu sig mig eders navn.

ongari sig tú nunnu frá,
so væl ber tú tína sorg!

12.

Aftur fór frú Margreta
í sín kloysturstein,
ongari segði hon nunnu frá,
so væl bar hon sitt mein.

13.

Aftur fór frú Margreta
í sína kloysturborg,
ongari segði hon nunnu frá,
so væl bar hon sína sorg,

14.

Kongurinn letur veislu gera
eina á hvörjum heysti,
býður hann öllum nunnunum
út af Mariu kloystri.

15.

Glaðar voru nunnurnar,
í gildi skuldu fara,
uttan frúgvinn Margreta,
hon mátti heima vera.

16.

Glaðar voru nunnurnar,
í gildistovu gingu inn,
ríkur¹ situr Magnus kongur,
hann saknar dóttur sína.

17.

Hvat er mín dóttir af sóttum sjúk,
ella hefur látið lív,

hví gár hon ekki í gildið inn
sum annað lystugt vív?

18.

Hvat er mín dóttir af sóttum sjúk,
ella hefur givið upp ond,
hví gár hon ekki í gildið inn
sum onnur liljuvond?

19.

Allar sótu nunnurnar,
eingin tordi at tala,
uttan hin illa abbadissa,
sum betur hevði tagað.

20.

Ei er tín dóttir af sóttum sjúk,
ei hefur hon látið lív,
hon gár seg við barninum
sum annað lystugt vív.

21.

Ei er tín dóttir af sóttum sjúk,
ella hefur givið upp ond,
hon gár seg við barninum
sum onnur liljuvond.

22.

Eingin hestur í ríkinum
kongin bera mátti,
uttan hin eini apalgrái,²
sum abbadissan átti.

23.

Enntá var tað Magnus kongur,
heim í garðin fór,

¹) ríkur er risst en misfórsíðelse for: ryggur (hryggur, sorgmodig), hvilket udtryk findes i det tilsvarende vers i det islandske kvæde. — ²) eini apalgrái; opskriften: illi abbatagrál (hvilket risst er en forranskning af apalgrái, som det islandske kvæde har).

úti hans sæla dóttir
fyrí honum stóð.

24.

Ver vælcomin, mín sæli faðir,
bigar nú til mín,
drekki nú hvar tær betur líkar
mjöðin ella vín.

25.

Lítið er mér um mjöðin tín
allvæl minni um vín,
sig mér skjótt og skundiliga:
hvör er faðir at barni tínum?

26.

Fyrr vil eg í Jesu navni
her láta mitt lív,
fyrr enn eg tær segi
barnfaðir mín.

27.

Fyrr vil eg í Jesu navni
her láta mín and,
fyrr enn eg tær segi
mín barnfaðir for sann.

28.

Enntá var tað Magnus kongur,
sló tá hurð í gátt,
tað kom honum síðst í hug
at siga henni góða nátt.

29.

Tá ið hann hevði riðið

eina so lítla stund,
tá kom honum tað í hug
at leggja eld í lund.

30.

Tá ið hann hevði riðið
eina so lítla leið,
tá kom honum tað í hug
at leggja eld í stein.

31.

Tá kom honum tað í hóg
at leggja eld í stein,
at brenna inni frú Margretu,
tí hon var heima ein.

32.

Ólavur kemur af skógvi heim
við so mangan mann:
hann sær heima í faðirs garði,
hvar kloystursteinurin brann.

33.

Ólavur kemur af skógvi heim
bæði troyttur og móður,
hann slókti tann heita eld
við sínum hjartablóði.

34.

Tóku tá bæði systkinini,
sveipaðu í ein dúk;
vísir lógu teirra vegir
til himnakongins út.¹

1) I det islandske kvæde føder Margreta tre sønner, idet hun dør; sankte Birgitte, Barbara og jomfru Maria så der hos og søbe børnene og føre dem til himmerige. Da det er bortfaldet af det færøiske kvæde, som omhandler fødselen, kommer v. 34 her til at henføres til Margreta og Olav (sif. til børnene).

Her²

p. 87, 88 made the boggy bog of the
 80 rocky bog
 Arvidsson I. 93.

Arnar Torulsson & Brunsjökull - Bismarck -
 Bugge P. 13. XII.

1. tal: 10. Längre förtä. 41

1. tal: 10. Längre förtä. 41

7 vis sin förtä. 41

8 Odin - 41

9 Längre - 41

95 Längre - 41

10 Förtä - 41

17 Förtä - 41

3 Förtä - 41

47 Förtä - 41

51 Förtä - 41

149 Förtä - 41

153 Förtä - 41

17 Förtä - 41

16 Förtä - 41

22 Förtä - 41

23 152 Förtä - 41

EE. 13 . 7.

